

**LAPSUUDEN KUVAAMINEN ZORA NEALE HURSTONIN
NOVELLEISSA JOHN REDDING GOES TO SEA JA
DRENCHED IN LIGHT**

KIRSI BISKOP

Varhaiskasvatustieteen pro gradu-tutkielma
Jyväskylän yliopisto
Kasvatustieteiden laitos
Varhaiskasvatus
Kevät 2008

TIIVISTELMÄ

Biskop, Kirsi 2008. Lapsuuden kuvaaminen Zora Neale Hurstonin novelleissa John Redding Goes to Sea ja Drenched in Light. Varhaiskasvatuksen pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto. 112 sivua

Tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella Zora Neale Hurstonin 1920-luvulla kirjoittamia novelleja lapsuuden kuvaamisen kannalta. Tutkimuksessa lapsuus ymmärretään Marjatta Bardyn (1996) teoksessaan Lapsuus ja aikuisuus – kohtauspaikkana Émile esittelemän paideian kaltaisena monikerroksisena ja heijasteisena ilmiönä, johon vaikuttavat niin lasten kuin aikuistenkin tilat, paikat ja ajatukset. Tutkimuksessa pyritään novellien osalta paljastamaan paideianomainen lapsuus. Tässä välineinä käytetään lapsuuden sosiologisia, historiallisia, omaelämäkerrallisia, kirjallisuustieteellisiä ja yhteiskunnallisia välineitä.

Novelleissa mielenkiintoista on niiden nykyaikainen lapsuuden tarkastelutapa ja tästä syntyi kiinnostus tutkia novelleja varhaiskasvatustieteen näkökulmasta. Tutkimuksessa yhdistyvät sisällönanalyttinen ja narratiivien tutkimuksen tarkastelutapa uutta luovalla tavalla. Teoreettinen tarkastelu on pääsääntöisesti kaksinapainen: keskeisimmät lähestymistavat ovat lapsuuden ja mustien naisten kirjallisuuden tarkastelu.

Paideianomaisuus paljastuu yksilöllisen lapsen, lapsuuden kontekstin ja kirjailijan äänen muodossa. Hurston kuvaa pääsääntöisesti lasta luovana, idearikkaana yksilönä, aikuisia rajoittavina tai rakastavina ja käyttää paljon omaelämäkerrallisia aineksia teksteissään. Hurston näkee lapsen ensisijaisena ohi kasvatuksen. Lapsi on kokonainen ihminen haaveineen ja toiveineen. Lapsen näkeminen pelkästään kasvatuspotentiaalina on liian vähän ja näinollen novellit ovat kasvatuskriittisiä.

Tutkimus on kokeileva yhdistellessään erilaisia teoreettisia viitekehyksiä. Toisaalta moniulotteisuuden kautta tutkimuksessa päästiin kiinni niihin keskeisiin kysymyksiin lapsuudesta, joita novelleille asetettiin.

Avainsanat: Zora Neale Hurston, lapsuus, narratiivien tutkimus

Keywords: Zora Neale Hurston, childhood, narrative research

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	LAPSUUDEN PAIKAT JA TULKINNAT	6
2.1	Lapsuus ja taide	9
2.2	Lapsuuden vaihdelleet merkitykset	11
2.2.1	Klassisen ajan lapsuuden tulkinnat	11
2.2.2	Modernin ajan lapsuuden tulkinnat	13
2.2.3	Postmoderni aika: Katoaako lapsuus?	15
2.3	Lasten paikka	17
2.4	Historiallinen lapsuus Amerikan Yhdysvalloissa 1850-1950	20
2.4.1	Lasten työ	21
2.4.2	Lasten leikki	21
2.4.2	Orjalapsuus	22
2.5	Zora Neale Hurstonin lapsuusmuistelmat	25
3	TUTKIMUSKYSYMYKSET	30
4	KIRJALLINEN TUTKIMUSAINEISTO	32
4.1	John Redding Goes to Sea	33
4.2	Drenched in Light	36
4.3	Kirjailijaesittely: Zora Neale Hurstonin elämäkerta	39
5	TUTKIMUSMENETELMÄT	43
5.1	Narratiivisuudesta	44
5.2	Sisällönanalyysi	46
5.3	Novellit osana mustien naisten kirjallisuutta	49
5.4	Narratiivin tarkastelua	53
5.5	Luotettavuuden arviointia	55
6	PAIDEIAN PEILI: YKSILÖ, KONTEKSTI JA KIRJAILIJA	58
6.1	Yksilöllinen lapsuus	59
6.2	Lapsuuden konteksti	70
6.3	Kirjailijan ääni	75
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	78
8	POHDINTA	82
	KIITOKSET	84
	LÄHTEET	85
	LIITTEET	92

1 JOHDANTO

Lapsuus on historiallinen ilmiö. Kuvat lapsuudesta vaihtelevat kulttuurisesti, samoin lapsuuden yhteiskunnallinen paikka ja siihen liitetyt merkitykset. Meidän kulttuurissamme lapsuus tunnetaan yksilöllisenä kehitysvaiheena ja asteittaisena siirtymisenä aikuisuuteen. Lapsuudella on yhteiskunnassa oma vakituinen paikkansa, vaikka sen yksittäiset jäsenet vaihtuvat. Lapsuuskuvat viittaavat tietyn aikakauden, jonkin yhteiskunnallisen ryhmän tai yksilön muodostamiin käsityksiin lapsista ja lapsuudesta. Nämä kulttuuriset käsitykset ovat osa yhteiskunnallista lapsuutta (Alanen 1990, 9-11.) Zora Neale Hurstonin novelleja voidaan pitää kulttuurisina käsityksinä tai kuvina modernin lapsuuden alkuvaiheista. Ne osaltaan heijastavat lasten paikkaa perheessä ja yhteiskunnassa sekä rakentavat kuvaa ehkäpä jonkinlaisesta ideaalista lapsuudesta. Tässä tutkimuksessa tarkastelen niitä kulttuurisia kuvia, joita Hurstonin novellit lapsuudesta välittävät. Pohdin näiden kuvien suhdetta Hurstonin omaelämäkerrallisiin kuviin lapsuudesta sekä historiallisiin kuvauksiin modernista lapsuudesta Amerikan Yhdysvalloissa 1850-luvun ja 1950-luvun välillä, modernin lapsuuden kulta-aikana.

Tarkastelen lapsuutta Zora Neale Hurstonin novelleissa John Redding Goes to Sea ja Drenced in Light. Ensinnäkin tarkastelen niitä elementtejä, joista kuva lapsuudesta

novelleissa koostuu, kuten: kasvuympäristöä, kasvatusilmastoa, perhesuhteita, lapsuuden merkitystä ja paikkaa novelleissa, novellien asennetta lapsuuteen ja ruumiillisuutta novelleissa. Samalla haluan esitellä kirjailijaa ja antropologia Zora Neale Hurstonia Suomessa, sillä toistaiseksi hänestä ja hänen teoksistaan on tehty vain yksi suomenkielinen pro-gradu-tutkielma naissubjektin rakentumisesta Hurstonin kirjoituksissa (Soronen 1998).

Lähtökohtana tälle tutkimukselle oli ihastumiseni Zora Neale Hurstoniin henkilönä. Luin hänen novellejaan, jotka minulle vaikuttivat varsin nykyaikaisilta ottaen huomioon, että ne oli kirjoitettu 1920-luvulla. Novelleissa lapsuus kuvattiin tavalla, joka oli aidon tuntuinen ja elävä. Tämä taidokas kirjoittaminen herätti halun selvittää, kuka on kirjailija novellien takana. Lopulta halusin tehdä varhaiskasvatustieteen tutkimuksen nimenomaan hänen novelleistaan, koska koin, että nämä lapsuuden kuvaukset sisälsivät paljon materiaalia myös varhaiskasvatuksen tutkimuksen kannalta. Huomionarvoista on, että vaikka hänen teoksiaan on maailmalla tutkittu paljonkin, hänen novellinsa ovat jääneet vähemmälle huomiolle. Tämän lisäksi kaunokirjallisuutta on varhaiskasvatuksen piirissä tutkittu varsin vähän, ja silloinkin pääosin taidekasvatukseen liittyen. Kuitenkin kaunokirjallisuus on tuottanut tietoa lapsesta jo 150 vuoden ajan (Bardy 1998b, 15). Oma kiinnostukseni kohdistuu nimenomaan kaunokirjallisuuden tutkimiseen varhaiskasvatuksen teemojen, lapsuuden kannalta. Tutkimukseni on teoriasidonnainen empiirinen tarkastelu lapsuudesta näissä kahdessa novellissa.

Tutkimuksen kuluessa toivon saavani vastauksen seuraaviin kysymyksiin: Millaisia lapsuuskuvia novellit välittävät? Millainen lapsuuden konteksti novelleissa on? Millaisia rajapintoja on nähtävissä kirjailijan lapsuusmuistelmien ja novellien välillä? Näiden kysymysten myötä tutkimukseni nivoutuu osaksi historiallista lapsuustutkimusta ja toisaalta osaksi narratiivin tutkimusta lapsuuden kannalta katsottuna. Merkittävänä aspektina tutkimuksessa on myös lapsuuden sosiologinen tarkastelu. On hämmentävää, ettei kaunokirjallisia aineistoja ole lapsuuden kannalta juurikaan tutkittu. Löytämäni aineistot ovat suppeita ja niiden lähtökohdat usein kaukana lapsuuden ydinsisällöistä (Ahokas & Rojola 1990). Jotakin materiaalia kuitenkin on kuten Marjatta Bardyn *Èmile* teos (1996) ja toisaalta tämän tutkimuksen myötä tuon oman lisäni tähän harvalukuiseen aineistoon.

2 LAPSUUDEN PAIKAT JA TULKINNAT

Lapsuus on monitahoinen ilmiö. Lapsuutta on aikain saatossa tulkittu ja se on ymmärretty hyvin monella tavalla. Lapsuus eletään ja määritellään kuitenkin aina sosiokulttuurisissa, ekonomisissa, aikaan ja paikkaan sidotuissa konteksteissa. Tämän vuoksi ei ole omassa vain yhtä ja ”oikeaa” lapsuuden tai lapsen määritelmää (Lallukka 2003, 15.) Niin paljon kuin lapsuudesta puhutaan ja miten moninaisesti se ymmärretäänkin, on lapsuuden teoretisointi usein osoittautunut vaikeaksi ja haastavaksi. Uusi lapsitutkimus on kuitenkin tuonut uusia ulottuvuuksia ihmismielen varhaisvaiheiden tutkimukseen, kuten lapsuuden historian ohella lapsuuden sosiologian, missä tutkitaan myös muun muassa lapsen osallisuutta, asemaa, subjektiviteettiä ja vastavuoroisuutta aikuisten kanssa (Kinos ja Virtanen 2001, 136-153). Kinos ja Virtanen puhuvat nykytrendien mukaisesta lapsuustutkimuksesta nimellä uusi lapsitutkimus, ja käytän tätä termiä itsekin jatkossa.

Lähden tarkastelemaan lapsuutta erilaisista teoreettisista viitekehyksistä, joista tärkein on lapsuuden sosiologinen tarkastelu historiassa ja nykypäivässä. Sosiologisen lapsuustutkimuksen ohella käytän lapsuuden historiallisia tarkasteluja. Sosiologinen lapsuustutkimus sinänsä on syntynyt viimeisen 20 vuoden aikana rajankäyntinä ja irrottautumisena kehityspsykologisesta tulkintakehyksestä (Kyrönlampi-Kylmänen

2007, 25). Lapsuuden historian tutkiminen sinänsä on uusi ilmiö, vasta 1960-luvulla syntynyt tieteenala (Pulma 1992, 50). Niin historiallista kuin sosiologista lapsuustutkimusta, joka olisi relevanttia tämän työn kannalta, on siis olemassa rajoitetusti. Joitakin helmiä olen kuitenkin löytänyt esimerkiksi lapsuuden sosiologian puolelta (James, Jenks & Prout 1998), sekä historian tutkimuksesta (Ariès 1962, Cunningham 1995, Postman 1985, West & Petrik 1992), ja näitä tulen käyttämään lapsuuden tarkastelussa. Käyttämässäni materiaaleissa keskeistä on ollut se, että niissä lapsi itsessään ja lapsen kokemukset on nostettu keskiöön, ja näitä voidaankin luonnehtia uuden lapsitutkimuksen mukaisiksi teoreettisiksi tarkasteluiksi. Yhteistä käyttämilleni teoreettisille tarkasteluille on se, että ne ovat osa yhteiskuntatieteellistä lapsuuden tarkastelua.

Lapsien ja lapsuuden tuominen keskiöön ei ole ehkä kuitenkaan mitään uutta. Jo varhaisromantikot nostivat töissään lapset ylistyksen kohteeksi. Kuitenkin voidaan sanoa, että meidän aikanamme ajatus lapsesta aikuista viisaampana, parempana näkijänä, esteetikkona, filosofina, tai oppaana on kehittynyt huippuunsa. Kun lapsi ymmärretään aikuista enemmän nähdään, että aikuistumisen myötä ihminen kadottaa jotain, menee harhaan tai tyipistyy. Lapsuudessa ihminen voidaan nähdä siten, että häneltä puuttuu luonnollinen kiusaus, joka aikuisella on läsnä (Bardy 1996, 186-192.) Kuhn (1982, 6) sanoo, että ontologisessa mielessä lapsuus on sekä enemmän että vähemmän kuin aikuisuus. Vähemmän lapsi on, koska ei vielä heijasta ihmisluontoa sen kaikissa muodoissaan, ja enemmän, koska lapsella on suurempi määrä mahdollisuuksia auki kuin aikuisella, eikä lapsi ole vielä rajoittunut jäljittelevään, mimeettiseen, toimintaan. Bardy (1996) näkee, että romantikkojen aloittaman työn myötä lapsen nostaminen keskiöön ja lapsuuden ihannointi on johtanut lasten autonomian ja oikeuksien korostamiseen, humanismiin lapsia kohtaan, mutta myös lapsen avuttomuuden ja haavoittuvuuden korostamiseen. Lapsen erityisyyden korostaminen ja sitä kautta avuttomuuden ja haavoittuvuuden näkeminen on toisaalta eristänyt lasta tämän autonomiasta (Bardy 1996, 186-192.)

Marjatta Bardy (1996, 208-209) kuvaa lapsuuden ja sivilisaation yhteyttä lapsuuden paideianomaisuudella. Siinä lapsuuden ja aikuisuuden sekä toisaalta yhteiskunnan ja yksilön suhteet kietoutuvat moniulotteisesti toisiinsa. Tästä lapsuuden kaikkialle

ulottuvasta luonteesta Bardy on tihentänyt lapsuuden neljään ulottuvuuteen, joita ovat: 1) lapsen iässä olevien ihmisten elämä; 2) lapsiväestölle varattu tila yhteiskunnan rakenteessa; 3) aikuismielen rakenne; 4) aikuispolvien lapsuuksista kerrostunut kulttuurinen rakenne. Näitä lapsuuden аспектеja työ­stetään, niistä kerrotaan ja niitä käsitteellistetään eri tavoin. Tietyllä tapaa nämä ulottuvuudet heijastuvat toisiinsa ja toisistaan tuoden esille kulttuurin todellisen lapsen tai lapsuuden. Kommunikaatio näiden eri ulottuvuuksien välillä voi luoda suurempia tiedon ja tietämisen tapojen kokonaisuuksia.

Mielestäni Bardyn kuvaama paideianomainen lapsuus kuvaa juuri niin laajalti lapsuuden kudelmaa kuin kuinka moniulotteinen lapsuus on käsiteltäväksi. Mielenkiintoista työni kannalta on, että tähän kudelmaan päädyttiin narratiivisen aineiston tarkastelun kautta. Kuten Bardy (1996, 210) sanoo, että eksplisiittiset lapsuuden kuvaukset ovat kirjallisina kulttuurintuotteina nuoria, mutta muodostavat silti rikkaan perinnön. Tätä perintöä ovat myös Hurstonin novellit ja niiden lapsikuvat, jotka tulevat olemaan tämän tutkimuksen kohteena. En uskalla toivoa, että tuo paideianomainen lapsuus paljastaisi kaikki kerroksensa tässä tutkimuksessa, mutta pyrin siihen, että lapsuuden paideianomaisuus huomioitaisiin mahdollisimman pitkälle. Siksi pyrin kuvaamaan tässä työssäni sekä sitä aikuista, joka on kirjoittanut novellit että hänen lapsuuden muistojaan. Lisäksi yritän tavoittaa sen aikuisen mielen, joka luo filosofiansa lapsista näiden novellien kautta. Tarkoitukseni on toki juuri löytää tuo filosofia lapsikuvista, jotka ovat tarkastelun kohteena. Toisaalta pyrin kytkemään työni yhteiskunnalliseen viitekehykseen historiallisesti ja antamaan näkökulmaa niin kirjoittajan kuin lapsuuden historiaan. Kyseessä on siis kudelma niin lapsuutta, henkilöhistoriaa, yhteiskunnallista historiaa, lapsuuden sosiologiaa kuin kirjallisuuttakin; toivon että nämä ulottuvuudet kytkeytyvät lukijalle mielekkääksi kokonaisuudeksi tätä uutta etsivää työtä lukiessa.

2.1 Lapsuus ja taide

Lapsuus on jokaisen ensimmäinen elämänvaihe eikä se katoa, kun ihmisestä tulee aikuinen. Lasten iässä olevien lapsuus on konkreetti, näkyvillä niin yksilöllisenä kuin yhteisöllisenä ilmiönä. Puolestaan aikuisten iässä olevien lapsuudet ovat painuneet näkymättömiin. Ne ovat varastoituneet yksilöön ja kulttuuriin ikään kuin maaperäksi, johon aina uudet lapsipolvet syntyvät. Aikuisten lapsuuksista muodostunut maaperä on taiteenalustaa ja käyttövoimaa, se on osa yhteistä kulttuurista pohjaa, josta kumpuaa niin filosofia, uskonto, politiikka ja tiedekin siinä missä taide. Donaldia lainaten Bardy (1998a) toteaa, että kaunokirjallisuus oli keskeinen areena tutkia lapsuutta ennen modernien lapsitieteiden syntyä 1800-luvun lopulla. Lapsuudesta tietäminen eteni lapsuudesta kertomalla (Bardy 1998a, 181-189.)

Kirjoittajien keskeinen haaste lapsuuden kuvauksissa on ollut se, miten antaa lapselle ääni, kuinka tavoittaa lapsen kokemus uskottavalla tavalla. Lapsuuden muistelu, lasten havainnointi ja lapsuuden symbolinen käyttö ovat auttaneet kehittämään moniäänisiä kuvaamisen tekniikoita. Lloydia lainaten Bardy (1998a) esittää, että nämä kuvaamisen tekniikat ovat puolestaan vaikuttaneet modernin keksimiseen, todellisuuden häilyvästi virtaavan luonteen tavoittamiseen. Lapsuuden muistelu, lasten havainnointi ja lapsuuden symbolinen käyttö ovat auttaneet kehittämään moniäänisiä kuvaamisen tekniikoita (Bardy 1998a, 189-190.)

Symboliselta ja metaforiselta tasolta kohti todellisia lapsia siirryttäessä nousee olennaiseksi kirjoittajan kyky kuvata ihmisen kokemisen tapaa lapsena, lapsuuden fyysisyyttä, virtaavuutta, konkreettisuutta, sensuella aistillisuutta ja paikkaan ankkuroitumista. Lapsuuden kuvauksista saadaan todistusaineistoa sille, että se on salaisuus muille, mitä lapsena imee maailmasta itseensä. Kukaan ei voi valita toiselle muistoja. Kirjalliset lapsihahmot opettavat paljon sellaista ihmisen kokemustavoista, johon tieteen keinot eivät ulotu. Virtaava, konkreettinen ja aistillinen suhde maailmaan sekä fyysiseen ympäristöön kiinnittyneet havainnot organisoidaan kommunikoitavaan muotoon (Bardy 1998a, 190-191.)

Lapsuudelle herkistyminen merkitsee usein sosiaalisten epäkohtien havaitsemista. Lapsuuden kuvaukset ilmentävät usein sivilisaatiokritiikkiä ja kuvaavat erilaisia selviytymisstrategioita. Taide heijastaa sosiaalista elämää erityisin epämimeettisin tavoin. Taide ei jäljennä todellisuutta edustavalla tavalla esimerkiksi kuvaamalla ilmiön yleisyyttä, vaan se tarjoaa materiaalia niistä mentaalisista teemoista, joita kulttuurissa on. Gryllsiä lainaten Bardy (1998a) toteaa taiteen parhaimmillaan tavoittavan ihmismielen ja kulttuurin tihentymiä, ja tarkoittaa niillä myös paideian kerrostumia ja niiden heijastuspintoja (Bardy 1998a, 191-194.)

Lapsihahmot ja lapsuuden kuvaukset nousevat kiinteästi ja monitasoisesti yhteiskunnasta, jossa ne tuotetaan. Tapoihin, joilla lapsuus ymmärretään ja kuvataan, vaikuttavat kansalliset traditiot ja kulloisetkin konventiot. Huolimatta siitä, että fiktiivisen lapsen ajalliset ja paikalliset eroavuudet ovat suuria, lapsuuden ja lapsen kuvauksilla näyttäisi olevan samankaltaisia tehtäviä. Lapsuus tarjoaa paikan tutkia elämää, ja elämästä puolestaan päästään perille kertomalla siitä. Lapsuuden avulla terävöitetään ja monipuolistetaan ihmiskuvaa ja reagoidaan nopeasti vaihtuviin sosiaalisiin oloihin. Lapsuus tarjoaa niin kanavan tunteille ja mentaalisille tiloille kuin sosiaalisen protestin ja taistelun paikan. Yhtä hyvin lapsuus tarjoaa pakopaikan ja illuusioiden kehdon. Mahdollisuudet metafysisille pohdinnoille ihmisenä olemisesta ovat avoimia. Lapsuus myös toimii metaforisena tilana, usein vastakuvana sille mistä tahdotaan tehdä ero. Lapsuuden kuvaukset ja lapsihahmot valaisevat parhaimmillaan todellisuutta syvältä ja erityisellä tavalla, vaikka aina rajallisesti, kuten kaikki muutkin mahdolliset tietämisen tavat. Taiteen keinoin, fiktion ja faktan sekoittamisella tavoitetaan lapsena olemisesta sellaisia säikeitä, jotka eivät hevin antaudu tieteen keinoin kuvattaviksi. Yksinään tiede on rampa, mutta taiteen lapsi puolestaan yksinään on liian oikukas. Keskusteleva suhde taiteen ja tieteen välillä voi vitalisoida lapsuuden ymmärtämistä (Bardy 1998a, 194-198.) Tämä tutkimus pyrkii paljastamaan varhaislapsuudesta lapsuuden ydinsisältöjä yhdistämällä tieteen ja taiteen tarkastelutavat.

2.2 Lapsuuden vaihdelleet merkitykset

Lapsuuden käsite on määritelty eri aikoina hyvinkin eri tavoin. Se miten lapsuus on ymmärretty, tai se ettei lapsuutta ole ymmärretty aikuisuudesta poikkeavaksi ajaksi, on merkinnyt eri aikoina eri asioita. Tämä on suoraan vaikuttanut siihen miten lapsia on kohdeltu tai koulutettu. Lapsuusiässä olevien lasten elämä on siten eri aikoina ollut hyvinkin erilaista (Ariès 1962, Cunningham 1995, Postman 1985.) Tarkastelen näitä lapsuuden vaihdelleita merkityksiä seuraavassa eri aikakausina. Olen karkeasti ottaen jakanut aikakaudet klassiseen, moderniin ja postmoderniin, vaikka erilaiset ajattelutavat usein limilomittuvat kulttuurisista tekijöistä johtuen samankin aikakauden sisällä. Edistyksellisempää ja taantumuksellisempää ajattelua on aina esiintynyt samaan aikaan. Esimerkiksi lapsen väkivaltainen kuritus on nykyisin lailla kiellettyä, ja silti monet vanhemmat käyttävät väkivaltaa lastensa kuritukseen. Tapojen, aatteiden, ja luokkien välillä olevien vaihteluiden limilomittuminen on ongelma aina, kun pyritään määrittelemään tarkkarajaisia aikakausia. Kuitenkin lapsuuden historian tutkimus on erottanut tiettyjä vuosisatoja ja aikakausia, joiden kuluessa on tapahtunut merkittäviä muutoksia lapsuuden ymmärtämisessä. Olen karkeasti jaotellut nämä pitemmiksi kokonaisuuksiksi edellä mainitulla tavalla, joka mielestäni sopii myöhemmin esittelemieni identiteettitarkastelujen mukaiseen laajempaan näkökulmaan lapsuuden kehityksestä.

2.2.1 Klassisen ajan lapsuuden tulkinnat

Jo antiikin kreikkalaisilla oli todennäköisesti jonkinlainen käsitys lapsista, joka tosin poikkesi huomattavasti omastamme. Kreikkalaisessa kirjallisuudessa on viitteitä henkilöihin, joita me kutsumme lapsiksi, mutta nämä viittaukset ovat moniselitteisyyden verhoamia. Vielä Aristoteleen ajan Kreikassa ei ollut moraalisia eikä laillisia rajoituksia lapsenmurhalle. Kuitenkin kreikkalaisilla oli jo käsitys koulutuksen merkityksestä nuorille. Tästä on kirjoittanut muun muassa Platon useampaan otteeseen. Tästä seuraa, että koulun merkityksen ymmärtäminen on merkinnyt jonkinlaista ymmärrystä lapsuudesta ja nuoruudesta aika- tai ikäkautena. Paremmiin lapsuutta ymmärsivät

muinaiset roomalaiset, jotka näkivät yhteyden kasvavan lapsen ja häpeän tunteen välillä. Postman esittääkin teesin, että ilman häpeän käsitettä ei lapsuutta voi olla olemassa. Roomalainen kirjailija Quintilianus moittii aikalaisia, jotka eivät vaivaudu suojelemaan lapsia aikuisten, etenkin seksuaalisilta, salaisuuksilta. Vuonna 374 jKr. 300 vuotta Quintilianuksen jälkeen Roomassa säädettiin lapsenmurhan kieltävä laki (Postman 1985, 11-18.)

Yleisen lukutaidon, koulutuksen ja häpeän tunteen katoaminen johtivat varhais- ja myöhäiskeskiajalla myös lapsuuden katoamiseen. Postman erottaa varhaislapsuuden ja lapsuuden toisistaan biologisen iän perusteella, ja tarkoittaa lapsuus-ikäisillä lapsilla yli seitsemänvuotiaita. Keskiajalla seitsemän vuotta, eli ikä, johon mennessä lapsi oli oppinut puhumaan siinä missä aikuisetkin, oli aikuisuuden raja. Tämä johtui kulttuurin suullistumisesta yleisen sosiaalisen lukutaidon kadottua eri syistä lähes tuhaneksi vuodeksi. Lukeminen eräässä mielessä synnyttää aikuisuuden, ja lukutaitoisessa maailmassa lasten täytyy tulla aikuisiksi. Lukutaidottomassa maailmassa ei ole tarpeen tehdä eroa lapsen ja aikuisen välillä, sillä salaisuuksia on vähän eikä kulttuurin ymmärtämiseksi tarvitse saada opetusta (Postman 1985, 18-22.)

Postmanin mukaan painokoneen keksiminen synnytti uudenlaisen hyväksytyt psykologisen tilan – individualismin. Lukemisen yleistyessä lukemisessa alkoi uusi perinne, eristynyt lukija. Uusi viestintäteknikka johti uuteen käsitykseen yksilöstä puhumisen ja ajattelun aiheena, ja tässä oli myös siemen lapsuuden kehittymiseen tai uudelleen löytymiseen. 1500-luvun tietoräjähdyksellä johti siten lapsen löytymiseen. Keskiäikaisessa maailmassa eivät sen paremmin nuoret kuin vanhatkaan osanneet lukea, elämä tapahtui tässä ja nyt. Lapsuuden käsitettä ei tarvittu, kun kaikki elivät samassa informaatioympäristössä, ja samassa sosiaalisessa ja älyllisessä ympäristössä. Painetun sanan myötä aikuisuudesta tuli symbolinen, ei-biologinen saavutus – aikuisuus oli ansaittava. Nuorten tuli oppia lukemaan ja he tarvitsivat siksi koulutusta. Näin eurooppalainen kulttuuri keksi uudelleen koulun ja lapsuudesta tuli samalla tarpeellinen käsite (Postman 1985, 28-45.)

Ennen varsinaisia tieteellisiä sosiologisia tarkasteluja lapsuudesta, lapsuus ja lapset ymmärrettiin hyvin eri tavoin kuin nykyään. Lapsi ymmärrettiin historiassa pienenä

aikuisena. Lapsi nähtiin pahana kuritusta kaipaavana olentona, joka oli kasvatettava kuriin ja herran nuhteeseen vastoin tämän pahaa ja tottelematonta luonnetta. (Joskin tuota ajatusta viljellään vielä tänäkin päivänä) Tämä vaihe oli ennen merkittäviä kasvatusteoreetikkoja (James, Jenks & Prout 1998, 9-13.)

Vaikka lasten demografiset (ulkoiset) olosuhteet eivät juuri muuttuneet, 1200- ja 1600-lukujen välissä tapahtui kuitenkin muutos lasten ymmärtämisessä myös kuolevaisiksi, joiden sielu tulisi kohtaamaan iankaikkisen elämän, ja uudenlainen lempeys lasta kohtaan sai kristillisistä vaikutuksista lähtien tuulta alleen. Kuitenkin vasta 1600-luvulla lasten kuvaaminen lapsina taiteessa yleistyi, ja näin ollen Ariès (1962) päättelee tämän merkinneen myös lapsuus-käsityksen syntyä. Arièksen mukaan aina 1700-luvulle saakka nuoruus ja lapsuus sekoitettiin keskenään. Toisaalta lapset puettiin lapsille tyypillisiin univormuihin aina 1500-luvun lopulta 1750-luvulle. Tämä merkitsi selvää erottelua lasten ja aikuisten välillä. Lasten erottaminen aikuisista koski ensin poikia ja myöhemmin tyttöjä, ja leimallisesti ylä- sekä keskiluokkaa. Alemmilla luokilla ei luonnollisesti ollut varaa tällaisten erojen tekemiseen vaan lapset puettiin kuten aikuiset (Ariès 1962, 15-61.)

2.2.2 Modernin ajan lapsuuden tulkinnat

Merkittävin muutos 1500- ja 1700-lukujen välissä tapahtui lapsen luonteen ymmärtämisen muutoksena. Keskiaikaisen perinnön mukaan 1500-luvulla lapsi nähtiin aluksi säädyttömänä ja lasten kuullen ja nähden viljeltiin kaikenlaisia tapoja: rivoa puhetta, seksiä ja raakuuksia. Lapset kuulivat ja näkivät kaiken, koska lapsen viattomuuteen ei uskottu. Kuitenkin kohti 1600-lukua tavat alkoivat pikkuhiljaa muuttua, lähinnä munkkien ja oppineiden, tiukkojen moralistien, toimesta luotiin säännöksiä koulupojille. Nämä säännökset käsittelivät itsensä koskettelua ja muita seksuaalisuuteen liittyviä rajoituksia. 1600-luvulla alkoi kirjallisuuden sensurointi, eikä kaikkea enää annettu lasten luettavaksi. Laajemmin kyseessä oli uusi konsepti lapsesta ja lapsuudesta. Lapsi alettiin nähdä heikkona, suojeltavana ja ennen kaikkea viattomana. Lapsi oli taivaallisen puhtauden ilmentymä ja koulutus sai samalla aivan uuden merkityksen, ollen miehen velvollisuuksista ensimmäinen. 1600-luvun hoiva ja

koulutus saivat 1700-luvulla rinnalleen myös lasten ruumiista huolehtimisen tavat eli hygieenisyyden (Ariès 1962, 100-133.)

On huomattavaa, että vaikka keskiajan yhteiskunnassa lapsuuden käsitystä ei ollut olemassa, tämä ei tarkoita että heitä olisi laiminlyöty, unohdettu tai halveksittu. Lapsuuden ideaa ei tule sotkea siihen, että osoitetaan tunteita lapsia kohtaan. Kyseessä on mieluummin tietynlaisen lapsuuden ideaalin olemassa olo, tai sen puuttuminen. Asenteissa pikkulapsiin siis on tapahtunut merkittävä muutos. Aluksi pikkulapsia ei edes laskettu mukaan päälukuun, sillä he saattoivat kuolla ja olivat riippuvaisia aikuisista. 1500- ja 1600-luvuilla pikkulapset koettiin suloisiksi ja viihdyttäväiksi ja heitä hemmoteltiin. 1600-luvulla tiedostavan aikuisen tuli lakata hemmottelemasta ja ohjata, kasvattaa ja kouluttaa lapsia hyvin tarkkojenkin ohjeistusten mukaan. Lapsen erityisyyttä oli lapsen keskeneräisyys ja viattomuus, jotka aikuisten tuli ohjata oikeille kunniallisille urille (Ariès 1962, 128-133.)

Rousseau teoreetikkona aloitti näkemyksen viattomasta lapsesta, vaikka viattomuuteen tosin viitataan jo Raamatussa. Rousseau kirjoitti siitä kuinka lapsen luonnollinen puhdas ja viaton mieli tuhoetaan valistuksen ajan yhteiskunnassa. Locken voidaan sanoa kirjoittaneen ja kuvailleen läsnä olevaa lasta. Tämän käsityksen mukaan mitä ikinä lapset ovatkin, ne eivät ole epäadekvaatteja tai osittain muodostuneita aikuisia, vaan olentoja, joilla on tarpeita ja intressejä ja heitä tulee kohdella sen mukaisesti. Tämän jälkeen teoreettisissa tarkasteluissa siirryttiin luonnollisesti kehittyvään lapseen. Tätä suuntausta edustaa Jean Piaget eri kehitysvaiheineen. Freudin vaikutuksesta on tarkasteltu myös lasta vastakohtana tietoiselle ja tiedostetulle aikuiselle (James, Jenks & Prout 1998, 9-21.)

1800-luvun puoleen väliin tultaessa lapsuuden ideologiasta oli tullut voimakas vaikuttaja keskiluokassa niin Euroopassa kuin Pohjois-Amerikassa. Tämän ideologian sydämessä oli ajatus siitä, että lapsia tuli hoivata perheissä. Vallalla olleen käsityksen mukaan se, miten lapsia hoivattiin vaikutti siihen, millaisia aikuisia heistä tuli. Samalla voimistui tietoisuus lasten oikeuksista ja etuoikeuksista. Tämän aikakauden merkittävimpiä julkituotuja ajatuksia olivat ajatukset lasten varhaisesta koulutuksesta, huoli lasten sielun pelastumisesta, kasvava kiinnostus lasten tapoihin oppia, ajatus

lapsista Jumalan tahdon lähettiläinä sekä ajatus lapsuudesta elämän parhaana aikana. Kaikki nämä ajatukset voidaan linkittää merkittäviin liikkeisiin Euroopan ja Amerikan aatehistoriassa kuten renessanssiin, uskonpuhdistukseen, vastauskonpuhdistukseen, valistukseen ja romantiikkaan. Merkittäviä modernia lapsikuvaa muokanneita kirjoittajia ovat olleet Erasmus, Locke, Rousseau ja Wordsworth (Cunningham 1995, 41.)

Postmanin mukaan lapsuuden huippukausi ajoittuu 1850- ja 1950-lukujen väliin. Tänä aikana luotiin käsitys nykyaikaisesta perheestä. Lapsuutta alettiin pitää jokaisen ihmisen oikeutena. Ihanne lapsuudesta ylitti yhteiskunnalliset ja taloudelliset luokkarajat. Lapsuus alettiin luokitella biologiseksi kategoriaksi eikä kulttuurin tuotteeksi. Postman on esittänyt teesin, että lapsuus syntyi ympäristössä, jossa tietäntyyppistä aikuisten hallinnassa ollutta tietoa annettiin asteittain lapsille psykologisesti sopivaksi katsotulla tavalla. Lapsuuden ylläpitäminen perustuu tiedon hallinnan ja jaksotetun oppimisen periaatteisiin. Vuosien 1850 ja 1950 välillä tehtiin paljon töitä, jotta Amerikasta saataisiin lukutaitoinen maa, ja jotta oppineen ihmisen arvot saataisiin korotettua entisestään. Samaan aikaan kuitenkin Postmanin mukaan lapsuuden jalusta alkoi murtua, kun sähkön nopeus ja massatuotetut kuvat murensivat yhdessä näitä ponnistuksia lukutaidon ja lapsuuden eteen. Edelleen Postmanin mukaan lapsuus tuli vanhanaikaiseksi samaan aikaan, kun sitä alettiin pitää pysyvänä seikkana (Postman 1985, 75-83.)

2.2.3 Postmoderni aika: Katoaako lapsuus?

Postmanin mukaan sähköisten massaviestinten kehitys on murentanut lapsuuden tuomalla lapset aikuisten salaisuuksien äärelle. Toisin sanoen se tiedon hallinta, mikä aikaisemmin erotti aikuiset lapsista, ei enää päde. Televisio, kuten muutkin massaviestimet, murtavat lapsuuden ja aikuisuuden rajaa kolmella tavalla: 1) televisio ei vaadi koulutusta muotonsa ymmärtämiseksi; 2) televisio ei aseta korkeita vaatimuksia älylle ja käyttäytymiselle, toisin kuin kirjallisuuden lukeminen, joka vaatii muun muassa älyä sekä kykyä istua rauhassa ja keskittyä tarkkuutta vaativaan toimintaan; 3) televisio ei erottele yleisöään vaan esittää samat ohjelmat niin aikuisille kuin lapsille.

Postmanin mukaan erottelu aikuisuuden ja lapsuuden välillä perustuu tietynlaisiin salaisuuksiin näiden ryhmien välillä, nimenomaan niin päin, että aikuisten hallussa on salaisuuksia, jotka eivät vielä kuulu lapsuuden tietovarantoon. Massaviestimet murtavat salaisuudet tuomalla kaiken kaikkien ulottuville ja näin ollen, jollei ole salaisuuksia ei ole lapsuuttakaan (Postman 1985, 75-88.)

Postmanin teesi on seuraavanlainen: koska sähköiset viestimet paljastavat armotta kaikki kulttuurin salaisuudet, muodostavat ne merkittävän haasteen sekä aikuisten auktoriteetille että lasten uteliaisuudelle. Teesin merkittävimäksi kohdaksi nousee se, että siinä missä lapsuus on katoamassa, on myös aikuisuus katoamassa. Aikuisista tulee aikuislapsia eikä varhaislapsuuden ja vanhuuden välissä ole enää kuin yksi ikäkaus, joka koostuu aikuislapsista kulttuurin yhtenäistyessä (Postman 1985, 108-163.)

Onpa Postmanin 1980-luvulla kirjoittamasta postmodernin yhteiskunnan kritiikistä sitten mitä mieltä hyvänsä, sitä on vaikea sivuuttaa olankohautuksella. Tuekseen Postman esittää niin tilastollisia faktoja lasten ja nuorten tekemien ja lapsiin kohdistuneiden rikosten yleistymisestä kuin silmin havaittavia faktoja muun muassa lasten yhteisöllisten leikkien katoamisesta sekä lasten ja aikuisten pukeutumisen yhtenäistymisestä. On totta, että uusi tietoyhteiskunta on asettanut ja tulee asettamaan yhä uusia vaatimuksia niin lapsille kuin aikuisillekin, sillä massakulttuurin myötä tiedostavuus saattaa kadota. Kuitenkaan Postman ei osannut ennakoida sellaisia muutoksia kuin esimerkiksi medialukutaidon opettamista ja toisaalta internetin yleistymisen myötä tarvittavaa teknologista ja kielellistä pätevyyttä. Mielestäni kuitenkin loppujen lopuksi aina 1990-luvulta esillä ollut nuorten pahoinvoinnin kasvu myös täällä Suomessa, samoin kuin lasten ja nuorten mielenterveysongelmien yleistyminen kertovat siitä, että nykyisenlainen kiihtyvästi kehittyvä teknologinen kulttuuri aiheuttaa pahoinvointia ja on uhka lapsuudelle. Kallistun siis Postmanin kannalle, että ellei perheitä tueta kasvatustyössä etenkin tiedostavuuden kannalta lapsuuden loppu on lähellä. Valitettavasti en tunne tämän hetkistä amerikkalaista yhteiskuntaa niin hyvin, että osaisin sanoa mitään sen tämän hetkisestä tilasta lasten ja nuorten kannalta. Voin vain todeta, että jatkuvat uutisissa olevat kouluammuskelut niin meillä kuin Yhdysvalloissakin ovat jäävuoren huippu yhteiskunnassa, jossa lapset ja lapsuus voivat huonosti.

Nykyajan tieteellisissä sosiologisissa tarkasteluissa lapsi nähdään neljällä eri tavalla.

Näitä lähestymistapoja ovat

- 1) sosiaalisesti rakentuva lapsi; jokainen lapsuus rakentuu omalla tavallaan ajassa ja paikassa, ja niissä yleisissä ehdoissa, jotka rakentavat lapsuuden. Tämän vuoksi lapsuudet ovat erilaisia ja tarkoituksellisia. Tämän vuoksi ei ole olemassa universaalia lasta, josta voidaan puhua.
- 2) heimolapsi; voidaan sanoa että lapsuuden elämänpiirit ovat omanlaisiaan, ja samalla tavoin tutkittavissa olevia kuin aikuistenkin elämänpiirit, esimerkiksi päiväkotiryhmät, kouluryhmät, jengit ynnä muut sellaiset. Tällöin etnografinen lähestymistapa lapsuuteen on suotava ja mielekäs.
- 3) lapset vähemmistöryhmänä; tässä lapsia tarkastellaan vähemmistöryhmänä kuten naisia, ajatellaan, että lapsia ja aikuisia voidaan tarkastella muun muassa vallan näkökulmista. Tässä tarkastelussa nousevat esille lasten oikeudet.
- 4) sosiaalisesti rakenteellinen lapsi; tämän näkemyksen mukaan lapset eivät ole patologisia tai vajaita vaan muodostavat sosiaalisten toimijoiden ryhmän ja että kansalaisina heillä on tarpeita ja oikeuksia. Tässä ajattelutavassa lasten pystyvyys on huomioitu, ja sitä pidetään merkittävänä (James, Jenks & Prout 1998, 26-33.)

2.3 Lasten paikka

Lapset ovat selkeästi vähiten valtaa omaava ryhmä länsimaisissa yhteiskuntajärjestelmissä. Lasten tila on hyvin rajoittunut ja sitä hallitaan erilaisten instituutioiden kautta. Näitä instituutioita ovat muun muassa päiväkotijärjestelmät ja koulujärjestelmät. Lasten tilan kontrollointi ja lasten etäännyttäminen aikuisten maailmasta on nyky-yhteiskunnalle tyypillistä. 1820-luvulta lähtien alaa vallanneen viktoriaanisen kasvatuskäsityksen myötä kodista tuli lasten paikka. Lasten tila on siis sisätilaa, jota hallitsevat vanhemmat tai muut aikuiset. Tämä tarkoittaa, että lasten oma tila on varsin olematonta. Lapset törmäävät kontrolliin kaikkialla. Heidän on tarkoitettu pukeutuvan, syövän, nukkuvan ja ylipäänsä elävän elämäänsä tiettyihin aikoihin, jotka määrätään ulkopuolelta (James, Jenks & Prout 1998, 37-58.)

1900-luvulla lapsuudesta on tullut ajanjakso, jota kuvastavat sosiaalinen riippuvuus, aseksuaalisuus ja velvoite olla onnellinen. Lapsilla on oikeus turvaan ja koulutukseen, mutta ei sosiaaliseen tai persoonalliseen autonomiaan. Lapsuudesta on tullut lähinnä tulkinta enemmän kuin luonnollinen fakta. Tulkinnan mukaan lapsi on tiettyjen tapojen tuote ja ikääntyminen nähdään mieluummin laadullisena ominaisuutena kuin yksinkertaisena määrällisenä ominaisuutena (James, Jenks & Prout 1998, 59-65.)

Jokainen kirjoitettu ”myyttinen” lapsi on tuote tietystä sukupolvisesta perspektiivistä. Se on ajallisesti tietty lapsuus, joka on sijoitettu tiettyihin rakenteellisiin rajoituksiin. Niinpä tutkimalla lasta ajassa saamme tietoa historiallisesti varioivista lapsuuden käsitteistä ja tietyistä ajallisista tai sukupolvisista identiteeteistä lapsuuden kannalta tarkasteltuna, niin menneisyydessä kuin nykyisyydessä. Tarkasteltaessa lasta sukupolvisena olentona voimme muistaa samalla, että lapsi on lapsi vain suhteessa aikuiseen vastapooliinsa. Lapsi tunnustetaan toisaalta erillisyydestään aikuisiin verrattuna ja toisaalta yhteydestään tiettyihin aikuisiin eli vanhempiinsa. Iän käsite on myös tärkeä etenkin niissä yhteiskunnissa, joissa ikä tarjoaa rakenteellisia ja organisatorisia statusjärjestelmiä ikäluokille. Niissä ikääntymisprosessi on yksilöllisesti huomioitu liikkumisena tasojen tai kategorioiden välillä kuten lapsi, nuori ja aikuinen. Näin ollen lapsen määritelmä on myös riippuvainen muista ikäluokista, jotka itsessään kantavat historiallisia ja kulttuurisia merkityksiä (James, Jenks & Prout 1998, 65-71.)

Lasten sosiaalisia kokemuksia ei voida huomioida pelkästään heidän biologisen ikänsä tai sosiaalisen asemansa perusteella. Suhteessa koulutukseen, työhön ja työllistymiseen tai heidän hengellisen, fyysisen ja henkisen hyvinvoinnin kannalta, lapsia arvostellaan, hoidetaan ja suojellaan pitäen mielessä heistä tulevia aikuisia. Lapset itse saattaisivat arvostaa enemmän hetkellistä, heidän nykyisiin tilanteisiin sopivaa katsantokantaa (James, Jenks & Prout 1998, 73-74.)

Lasten oma kulttuuri vallitsee niissä tilanteissa, joissa voidaan tulkita että lapsilla on jossain määrin valtaa ja kontrollia tapahtuviin asioihin. Tämänkaltaisia paikkoja ja tilanteita ovat vaikkapa lasten oma huone, leikkikenttä ja ne leikkihetket, joissa aikuisten valvova silmä ei ole läsnä, jengeissä ja ylipäänsä niissä hetkissä, joita ei

aikatauluta aikuisten maailma. Lasten omaa kulttuuria voitaisiin myös kuvailla liikkeen ja joustavuuden termein, sen mukaan kuinka ja millaisin eri tavoin lapset valitsevat ja suhtautuvat niihin sosiaalisiin instituutioihin, joissa he ovat mukana. Tässä tulevat kyseeseen lasten erilaiset lapsuudet, joissa toiset reagoivat toisin ja toiset toisin. Joku lapsi on joustavampi sosiaalisissa tilanteissa kuin joku toinen, joku ottaa ryhmässä johtoaseman toisen jäädessä sivustaseuraajaksi ja niin edelleen. Näissä kahdessa määritelmässä lasten omalle kulttuurille liikutaan tilallisen määritelmän ja tietynlaisen laadullisen määritelmän välillä. Olennaista lienee, että voidaan nähdä, että lapsilla on oma kulttuurinsa, joka suhteutuu lähinnä vertaisryhmään eikä aikuisten kulttuuriin (James, Jenks & Prout 1998, 81-88.)

Leikki mahdollistaa lapselle tilaisuuden harjoitella tulevia aikuisten rooleja ja siten opettaa sosiaalisia ja kognitiivisia käyttäytymismalleja. Leikkiä kuitenkin voidaan tarkastella myös siitä näkökulmasta, mitä leikki tarkoittaa lapselle itselleen. Tällöin voidaan myös tarkastella leikkijöitä toimijoina. Leikki on lasten omaa kulttuuria, jossa lapset yhdistävät ja jakavat sosiaalisia kokemuksiaan. Se on samalla sekä luovaa että totista totta. Lasten keskinäiset ystävyydet uusintavat kulttuuria, sillä lapset keskenään leikkivät, kertovat vitsejä ja jakavat ideoita. Tätä kulttuurinvaihtoa voidaan pitää joustavana ja kontekstissa tuotettuna mieluummin kuin rakenteellisesti ennaltamäärättyinä (James, Jenks & Prout 1998, 88-100.)

Länsimaisessa kulttuurissa kasvaminen on yksilöllinen prosessi, johon jokainen lapsi ensi päivästä lähtien automaattisesti kuuluu. Mikä erottaa lapsen aikuisesta on se onnistunut sisäistetty tai jopa tiedostamaton toiminta ruumiillisten toimintojen hallinnassa. Pikku lapsi ei vielä ole sisäistänyt kaikkia niitä tiettyjä ja historiallisesti varioivia tekniikoita ruumiin hallitsemiseen, ja on sitä myötä tietyllä tapaa sivistymätön (James, Jenks & Prout 1998, 159-160.)

2.4 Historiallinen lapsuus Amerikan Yhdysvalloissa 1850-1950

Lapsuutta Yhdysvalloissa on hyvin vaikea kuvata maan koosta johtuen. Lapsuus ei Yhdysvalloissa ole ollut yhtenäinen ja samanlainen vaan hyvinkin moninainen maantieteellisestä laajuudesta, elinkeinorakenteesta ja lukuisista erilaisista etnisistä ryhmistä johtuen. Lapsuus kaupungissa on ollut erilainen kuin lapsuus maaseudulla. Vapaiden lasten ja orjalasten kokemukset ovat olleet hyvin erilaisia. Karkeasti ottaen Yhdysvaltalaiset lapsuudet voidaan jakaa ainakin seuraavan taulukon mukaisiin erilaisiin etnisiin ja alueellisiin lapsuuden tekijöihin (taulukko 1).

TAULUKKO 1: Yhdysvaltalaiset lapsuuden tekijät

ETNISYYS	ASUMISMUOTO	ALUEET
Anglo-Amerikkalainen	Urbaani	New England
Natiivi Amerikkalainen	Lähiöt	Keski-atlanttinen
Afrikkalais-Amerikkalainen	Pikkukaupungit	Keski-Länsi
Espanjalaisperäinen	Maaseutu	Etelä
Irlantilainen		Tasangot
Italialainen		Vuoristo-Länsi
Puolalainen		Lounaisosat
Kiinalainen		Tyynenmeren rannikko

Mahdollisia kombinaatioita alueiden ja etnisten ryhmien sekä elinkeinorakenteiden välillä on 256, joten lapsuuden määrittelemine ei ole yksioikoista (West&Petrik 1992, 1-13) Tässä pyrin kuitenkin huomioimaan joitain lapsuuden tekijöitä teoksen *Small Worlds: Children & Adolescents in America 1850-1950* (1992) pohjalta. Huomattavaa on, että lasten työssäkäynti on muuttunut radikaalisti tuon sadan vuoden aikana. Tosin lasten työnteon osuus maalla pikkufarmeilla säilyi merkittävänä taloudellisena tekijänä tuona aikana. Lisäksi kaupungeissa lasten käyttöön yleistynyt raha muokkasi uudenlaisia talouden muotoja. Nämä olivat ehkä universaalimpia muutoksia, jotka lapsuuden muuttumisesta tuona aikana voidaan sanoa (West & Petrik1992, 5.)

2.4.1 Lasten työ

Maaseudun lasten työvelvoitteet olivat moninaiset 1800-luvun loppupuolella. He osallistuivat maanraivaukseen ja muokkaukseen, paimensivat karjaa, auttoivat rakennustöissä kuten aitojen ym. rakennelmien tekemisessä. Lisäksi heille kuului keräily monipuolisena toimintana muun muassa marjojen, hedelmien ja muiden luonnonvaraisten nautittavien kasvien keräily. He osallistuivat perheen ruokkimiseen myös metsästämillä ja kalastamalla. Lisäksi heille saattoi kuulua kaupankäyntiä ja muuta perheen toimeentuloon vaikuttavaa työtä, kuten palkallinen työ naapureille tai asioiden hoito kaupungissa (West 1992, 26-41.) West artikkelissaan on kuvannut lähinnä uudisraivaajalasten työvelvoitteita, mutta toteaa tilanteen olleen samanlainen koko Amerikan maaseudulla (West 1992, 31.)

West kuvaa uudisraivaajalasten kasvua ristiriitaisena identiteetin rakentamisen kannalta. Toisaalta lapset kasvoivat itsetietoisiksi ja omiin toimintakykyihinsä luottavaisiksi tehdessään niin merkittävää työtä perheen elannon kannalta. He tulivat tietoisiksi omasta merkityksestään. Toisaalta heidän vanhempansa nojasivat viktoriaanisiin kasvatusihanteisiin, joissa lasten olisi tullut olla lapsia mahdollisimman pitkään, ja niin lapset joutuivat tasapainoilemaan aikuisten ja lasten roolien välillä. Tämän on täytynyt olla identiteetin kannalta ristiriitaista, ja tilanne on todennäköisesti ollut samankaltainen koko maaseudulla eläneen väestön parissa (West 1992, 32-41.)

2.4.2 Lasten leikki

Historiallisesti lelut ovat olleet suhteellisen merkityksettömiä lapsille verrattuna leikkeihin ja peleihin, jotka eivät ole vaatineet erityisiä leikkivälineitä. Tyypillistä lasten suhteelle leluihin on, että lelut voivat toimia useanlaisissa mielikuvituksellisissa rooleissa eivätkä niinkään aikuisten niille tarkoittamassa merkityksessä. Lelusta käy myös keppi tai kuppi. Lelun ei tarvitse olla tarkoitukseen tehty, vaan lapsi muokkaa ympäristönsä esineistöstä sopivia leluja itselleen. On myös osoitettu, että lapset antavat vähemmän merkitystä leluille kuin aikuiset. Lelujen arvostaminen on yksi oppimisen tulos (Mergen 1992, 86-89.)

Ennen Yhdysvaltojen sisällissotaa lasten kuvaamat leikit ovat pitkälti omatekoisten lelujen ja mielikuvituksen yhdistelmiä, tai ulko- ja teatterileikkejä suuremmissa lapsiryhmissä. Tiedot on koottu omaelämäkerroista, joissa on kuvattu lapsuusmuistoja. Vuoden 1870 jälkeen varsinaiset lelut ovat alkaneet saada tärkeämmän roolin lasten leikeissä, sillä tällöin teollisesti valmistetut lelut alkoivat yleistyä. Myös edellä mainittu sisällissota näkyi silloisessa lasten leikkikulttuurissa. Sodan vaikutuksiin kuului myös baseballin yleistyminen leikeissä, jota ei ennen sotaa juurikaan mainittu. Vaikka 1870-luvulla teolliset lelut yleistyivät, ne eivät kuitenkaan syrjäyttäneet lasten itse tekemiä leikkikaluja eivätkä mielikuvitusleikkejä. Teollisen tuotannon alkuvaiheessa sekä tytöt että pojat muistelevat leikkineensä samankaltaisilla leluilla. 1880- ja 1890-luvuilla vanhempien valvonta alkoi muokata leikkejä. 1880-luvulla ilmestyivät ensimmäiset käsikirjat siitä millaiset leikit ovat sopivia pojille ja millaiset tytöille (Mergen 1992, 86-97.)

1900-luvulla poikien leikit raaistuivat selkeästi. Tähän syynä ovat kaupungistuminen ja lasten keskinäisten ottelujen lisääntyminen, sukupuolten erottaminen ja isojen poikien leikkien korostuminen sekä lisääntynyt tietoisuus väkivallasta yhteisössä. 1950-lukua kohti mentäessä myös tyttöjen leikit muuttuivat aktiivisemmiksi nukkekeskeisyyden sijaan. Uudeksi lasten leikkien muokkaajaksi muodostui myöhemmin televisio, jonka toimintasarjojen näköislelut ovat kaapanneet ison osan lelumarkkinoista ja leikit muodostuvat nyt television muokkaamien tarinanjuonten kaltaisiksi (Mergen 1992, 97-106.)

2.4.2 Orjalapsuus

Otan tähän työhöni mukaan kuvauksen orjien lapsuudesta, sillä vaikka orjuus lakkautettiin virallisesti vuoden 1865 tienoilla, käytännössä se lakkasi olemasta toimiva instituutio vasta myöhemmin. Orjuuden jälkeenkin rotuerottelu toimi mustien toimintaa rajaavana käytäntönä kautta koko Yhdysvaltain. Zora Neale Hurstonin sukupolvi lienee ensimmäinen varsinaisesti orjuudesta vapaana syntynyt. Tämän vuoksi katson, että se psykologinen tausta, joka esimerkiksi Zora Neale Hurstonin vanhemmilla oli, on hyvä

ottaa huomioon tässä työssä. Se selventää, kuinka poikkeuksellisen näkemyksellistä Hurstonin teksti syvän Etelän kasvattina oli, sekä sen kuinka rohkeasti Hurston uskalsi kirjoittautua eroon rotunsa syvimmistä katkeruuksista ja traumaista orjuutta koskien. Hurston itse sanoi, ettei hän ole traagisesti musta, vaan että hänellä on kiire teroittamaan osteriveistä nauttiessaan elämästä (Hurston 2006). Tämä tuskin tarkoittaa sitä, että hän olisi ollut välinpitämätön henkisen perintönsä suhteen – pikemminkin hän uskalsi vaatimattomista lähtökohdistaan huolimatta katsoa tulevaisuuteen yksilönä, joka edustaa parhaiten rotuaan olemalla siitä ylpeä.

Haluan tällä orjalapsuus-osiolla myös ottaa kantaa siihen taustaan, joka syvän Etelän kasvateilla oli, ja jonka vaikutukset ovat olleet moninaiset mustien kulttuurisille käytänteille. Esimerkiksi myöhemmin tarkemmin tarkastelemani mustien naisten kirjoitusten leimalliset piirteet, kuten kaksi- tai monikerroksinen teksti, tietty läpinäkyvyys ja suojaavat paikat samoin kuin intertekstuaaliset elementit eli ”sisäpiirin” koodit, juontavat juurensa orjuuden perinnöstä ja naisten asemasta kulttuurissa.

Vuoden 1865 tienoilla vapautui noin neljä miljoonaa orjaa, joista noin miljoona oli lapsia. Orjalapset siirrettiin synnyttyään joko vanhempien lasten hoivattaviksi tai vauvaloihin, joissa raskaampaan työhön liian vanhat orjanaiset paimensivat vauvakatrasta. Äideillä oli muutamasta päivästä muutamaan viikkoon aikaa olla vauvojensa kanssa ja tämän jälkeen he joutuivat takaisin raskaisiin töihin. Orjien työaika oli auringon noususta auringon laskuun, joten vauvat ja pikkulapset olivat hyvin rajoitettuja aikoja vanhempiensa hoidossa (Alston 1992, 208-211.)

Sosialisaation suhteen orjalapsuutta voi verrata feodaaliseen järjestelmään. Lasten sosiaalistaminen kyseiseen järjestelmään yleensä jätettiin heidän vanhempiensa ja muiden aikuisten orjien yhteisön tehtäväksi. Sosialisaatioon kuului orjayhteisön käyttäytymismuotojen opettaminen. Näitä olivat muun muassa vahvat emotionaaliset siteet perheeseen, ystävyysuhteet muihin sukulaisiin ja orjayhteisöön, vanhempien kunnioittaminen, kaikkien velvollisuus osallistua perheen hyvinvoinnista huolehtimiseen, kristilliset perusopetukset ja tiukat moraaliset opetukset siitä kuinka muihin yhteisön jäseniin tulee suhtautua. Tärkeimmät läksyt olivat kuitenkin niissä tavoissa, etiketissä ja sosiaalisissa muodoissa, joita oletettiin mustilta valkoisten taholta.

Lasten tuli hyväksyä orjuuden oikeutus. Mutta lapsille opetettiin myös kuinka sabotoida, leikkiä tyhmää, käyttää sarkasmia, huumoria ja naurua alistajia kohtaan, kuinka kommunikoida toisten orjien kanssa koodikielellä musiikin, eleiden ja äänen muutosten kautta – toisin sanoen liikkumavapautta statuksensa puitteissa (Alston 1992, 215-217.)

Kykyjen ja itseluottamuksen suhteen tiedetään, että tottelevaisuus on ollut ehdoton edellytys orjalapsien kasvatuksessa. Orjalapsilla oli ilmeisesti jonkin verran mahdollisuutta leikkiin ja erilaisten taitojen harjoittamiseen sitä kautta. Kuitenkin varhain he pyrkivät kehittämään sellaisia kykyjä, jotka nostivat heidän arvoaan vertaisryhmässä eikä niinkään omistajan silmissä. Suosittuihin kykyihin kuuluivat metsästys, kalastus, ansastus tai puutarhanhoito ruokavalion lisäämiseksi sekä nopeus tunnistaa yrttejä ja juuria, joita käytettiin ruuanvalmistuksessa ja lääkinnässä. Myös ompelutaidot ja puusepäntaidot paransivat huomattavasti elämisen laatua. Näistä taidoista he saivat kiitosta orjayhteisöltä. Myös huvituksiin tarvittavista kyvyistä kuten instrumentin soitosta, laulujen, kaskujen ja tarinoiden muistamisesta, verbaalisesta nopeudesta ja nokkeluudesta sai kiitosta. Paini- ja tanssikilpailut, tukinpyöritys ja muut rankemmat lajit olivat vanhempien lasten ja nuorten aikuisten huvituksia. Lapset myös yrittivät oppia taitoja, jotka hyödyttivät omistajaa. Oli tavoiteltua päästä pelloilta taloon palvelijaksi. Elämän ironiaa oli myös, että orjat tiedostivat kyvykkäiden olevan markkinoilla arvokkaampia kuin taitamattomampien (Alston 1992,217-219.)

Orjalapset elivät varsin poikkeuksellisissa perheissä, jos verrataan tuon ajan tai nykypäivän standardeihin. Koska orjat olivat omistajansa mielivallan alaisuudessa, he joutuivat myös elämään sellaisissa perhekunnissa, jotka olosuhteet ja omistaja heille sallivat. Orjakortteleiden perheet saattoivat olla monenlaisia. Vanhemmat asumassa lapsineen tai vanhemmat asumassa nuorempien lasten kanssa, kun vanhemmat sisarukset on järjestään myyty tai vuokrattu tekemään töitä muualla. Perheitä, joita johtivat naiset, joilla oli lapsia useiden miesten kanssa. Tämä siitä syystä, että nainen oli tullut myydyksi useaan kertaan lasten kanssa, ja tullut pakotetuksi uudelleen sitoutumiseen miesten kanssa uusissa paikoissa. Perheitä, joissa on epävirallisesti adoptoituja lapsia näiden vanhempien kuoltua, tultua myydyiksi tai vuokratuiksi muualle. Perheitä, joissa jälkikasvun omistavat eri omistajaperheen jäsenet. Perheitä,

joihin kuuluu puolisisaruksia, jotka ovat puoliksi omistajan jälkeläisiä. Perheitä, joihin kuuluu aikuisia miehiä, jotka vierailevat pois myytyjen vaimojensa ja lastensa luona. Pareja, joiden lapset on kerralla tai erissä myyty pois. Orjalapset näkivät moninaisia perhekohtaloita ympärillään. On myös mahdollista, että orjalapset myös mielsivät kuuluvansa perheeseen omistajansa perusteella. Kysyttäessä lueteltiin oma kutsumanimi ja omistajan nimi ja plantaasi (Alston 1992, 219-222.)

Orjalapset usein todella tiedostivat oman identiteettinsä vasta kun heidän lapsuutensa oli todella ohi ja he joutuivat kokopäiväiseen orjatyöhön. Monet entiset orjat muistelivat tuon hetken kipeyttä. Lapset saivat leikkiä noin kuuteen ikävuoteen saakka, jonka jälkeen he joutuivat asteittain raskaampaan ja raskaampaan työhön. Monet joutuivat täysi-ikäisten töihin jo kymmenen vanhana – siis hyvissä ajoin ennen murrosikää. Viimeistään murrosiässä heidän tuli tehdä täyttä työtä. Lisäksi murrosikäen tultuaan lapset joutuivat sen painostavan tiedon eteen, että heidän haluttiin saavan lisää lapsia orjatyövoimaksi. Oli myös yleistä, että valkoiset omistajat tai heidän valkoiset tuttavansa raikasivat orjatyttöjä ja naisia, mistä kertoo mulattilasten suuri määrä plantaaseilla (Alston 1992, 222-231.)

2.5 Zora Neale Hurstonin lapsuusmuistelmat

Tässä tutkimuksessa tarkoituksena on paljastaa niin yleisiä kuin yksityisiä elementtejä novelleista *John Redding Goes to Sea* ja *Drenched in Light*. Yleisiä elementtejä kuvataan siinä suhteessa, millainen lapsuus tosiasiasa oli tuona aikana ja mitä Hurston on siitä kuvannut. Yksityiset elementit koskevat Hurstonin omaa lapsuutta hänen omaelämäkertansa pohjalta. Mitä asioita hän lapsuudestaan muistelee ja kuinka nuo asiat heijastuvat hänen novelleissaan? Seuraavassa tiivistän Zora Neale Hurstonin lapsuusmuistelmia.

Hurston kuvaa kasvuaan seitsemän sisaruksen keskellä. Talossa riitti aina vilskettä ja vilinää. Lapset leikkivät paljon ulkona puutarhassa muiden kylän lasten kanssa muun muassa piilosta ja muita pihaleikkejä. Isänsä kanssa Hurston ei omien sanojensa

mukaan tullut toimeen. Hurston muistelee, että hänen isänsä mielestä mustalla ei tullut olla turhan paljon sisua, ja hän usein uhkasi katkaista Hurstonin sisun tai tappaa hänet sitä yrittäessään. Näissä reippaammanlaisissa yhteenotoissa tasoittajana ja rauhoittajana toimi Hurstonin äiti. Hurstonin temperamentti pisti hyvinkin hanttiin noissa yhteenotoissa, ja vanhemmilla oli huoli siitä, millainen aikuinen Hurstonista tulisi hänen temperamentilla ja sisullaan. Heidän kotinsa oli muutoin paikka, jossa ihmiset vierailivat tiuhaan, ja heille oltiin vieraanvaraisia. Vain paras oli kyllin hyvää vieraille, talonväki sai tyytyä vaatimattomampaan (Hurston 2006, 1-15.)

Hurstonin syntymä oli kertomuksen mukaan hieman poikkeuksellinen. Hurston kertoo, että hänen isänsä ei ollut kotona, eikä paikallinen lapsenpäästäjäkään ollut saatavilla. Paikalle sattui kuitenkin valkoihoinen naapurinmies, joka oli tullut tuomaan ruokaterveisiä perheelle. Niinpä hän katkaisi Hurstonin napanuoran, ja aina siitä lähtien piti yhteyttä Hurstoniin tämän ollessa lapsi, jonka syntymiseen hänelläkin oli osuutensa. Hurston oppi kävelemään vuoden ikäisenä. Siitä lähtien hän kuljeskeli ympäriinsä. Hurston muistelee, että hänellä oli tarve kuljeskella metsissä ja vaeltaa ikään kuin jonkin sisäisen pakon ajamana. Tästä hänen äitinsä oli varsin huolissaan, ja epäilikin jonkin vihollisensa roiskautelleen Hurstonin syntymän aikoihin oven pieliin ”matkustuspölyä”, joka sai tytön haluamaan vaeltaa. Hurstonin kertoman mukaan äidin mieleen ei tainnut tulla ajatustakaan siitä, että lapsi olisi tullut isäänsä, joka kiersi saarnaamassa ympäri maita ja mantuja, ja harjoitti samalla puusepän ammattiaan ollen poissa kotoa jopa kuukausia kerrallaan (Hurston 2006, 16-23.)

Hurston muistelee olleensa tiedonhaluinen ja kyselevä lapsi. Toisaalta hän myös muistaa saaneensa läpsäyksiä liiasta uteliaisuudestaan. Hän muistaa, kuinka aina ihmetteli sitä mitä horisontin päässä mahtaa olla. Hän olisi halunnut tehdä ystävänsä kanssa retken tämän selvittämiseksi, mutta matka oli liian rohkea ystävyksille. Sitä vastoin Hurston kuvitteli viikkoja kuinka hän ratsastaisi hienolla hevosella ja taivaansinisillä pohjilla varustetuissa kengissä katsomaan tuota maailman rajan ihmettä. Hän kuitenkin teki itselleen jonkinlaisen hevosen ja yhdessä Jake-koiranpentunsa kanssa kierteli katselemassa ympäristöä. Muihin ikäisiin tyttöihin verrattuna hän oli vahva lapsi ja huomasi usein satuttavansa leikeissä vahingossa muita. Toisaalta leikkiessään poikien kanssa hän ei halunnut tunnustaa että häneen sattui. Kuitenkaan

hänen perheensä mielestä ei ollut hienoa, että tytöt leikkivät poikien kanssa. Hurston muistaa pohtineensa mitä pahaa oli leikkiä poikien kanssa, muttei koskaan saanut siihen vastausta. Häneltä vain kysyttiin mitä vikaa hänen nukeissaan oli. Nuket kuitenkin päästivät irti pirun Hurstonissa. Ne ajautuivat tappeluihin ja hyppivät ladonkatolta, yrittivät hukuttautua järveen ja niin edelleen. Hurston kaipasi toimintaa muisteloidensa mukaan jo lapsena (Hurston 2006, 24-30.)

Koska toiminta ei ollut juurikaan mahdollista, Hurston muistaa kääntyneensä vilkkaaseen sisäiseen maailmaansa ja eli ennennäkemättömän vilkasta elämää. Hän kertoo, että hänellä oli yksi ihminen joka oli aina mukava. Tämä oli hänet syntymään auttanut harmaahapsi. Mies tuli usein tervehtimään Hurstonia, kiusoitteli tätä, ja kehuu siitä, ettei tämä ruvennut itkemään. Kun Hurston oli isompi, mies vei häntä kalaan. Kalastusreissuilla mies kertoili hauskoja juttuja kiroten joka toisella sanalla. Hän myös kuunteli Hurstonin kertomuksia tekemisistään ja neuvoi häntä elämässä. Hurstonin ollessa kymmenvuotias mies kuoli ratsastusonnettomuudessa. Kuvaillessaan tuota miestä rehelliseksi, kovaksi ja vahvaksi Hurston kertoo samalla ihmisen ideaalin olleen sellainen, että ihmisen tuli pitää huolta itsestään ilman valitusta. Hurston myös kuvailee seudun uudisraivauksen alueeksi, jossa laki oli yhtä kova kuin ihmisetkin (Hurston 2006, 30-33.)

Hurston muistaa, että hänellä oli tapana istua portinpäällä ja katsella kuinka maailma lipui ohitse. Tie Orlandoon kulki hänen talonsa ohitse ja niinpä hän tarkkaili kärryjä ja autoja kulkemassa ohitseen ja ne tekivät hänet iloiseksi. Usein valkoiset matkalaiset heiluttivat hänelle, mutta useammin hän heilutti heille ja tarjoutui tulemaan mukana kappaleen matkaa. Aina se onnistui. Hän meni kyydissä puoli mailia ja käveli takaisin kotiin. Tähän matkailuun hänellä ei luonnollisestikaan ollut vanhempiensa lupaa tai tietämystä asiasta. Kun vanhemmat saivat myöhemmin aina selville matkat, sai Hurston piiskaa. Hänen isoäitinsä, joka oli kokenut orjuuden, komensi hänet pois portinpäältä ja nuhteli valkoisten katsomisesta kasvoihin. Tästä huolimatta Hurston jatkoi katselua (Hurston 2006, 33-34.)

Hurston kertoo myös kahdesta muusta valkoisesta hyväntekijästä lapsuudessaan tuon jo mainitun naapurin miehen lisäksi. Nämä olivat naisia. He tulivat vierailulle Hurstonin

koululle ja tunnilla luettiin tarua Plutosta ja Persefonesta. Hurston kertoo, kuinka osasi jo tuon tarun, koska oli lukenut koko lukemiston lävitse heti saatuaan sen, ja selvisi lukuosuudestaan hienosti, jopa niin hienosti, että sai lukea vuoronsa tultuaan koko tarun loppuun. Tämä teki ilmeisen vaikutuksen valkoisiin naisiin kuten myös opettajaan. Hurston sai kutsun tulla tapaamaan valkoisia naisia luokan eteen ja koulun jälkeen opettaja käski Hurstonia menemään seuraavana päivänä siistittynä hotelliin Maitlandiin tapaamaan rouva Johnstonea ja neiti Hurdia. Naiset antoivat Hurstonille herkkuja, esittelivät nukkejaan ja antoivat vielä lahjan, mutta vannottivat häntä avaamaan sen vasta kotosalla. Lahja oli sata kiiltävää uutta penniä. Seuraavana päivänä hän sai episkopaalisen hymnikirjan, lehden ja satukirjan. Vielä kuukautta myöhemmin naiset palattuaan Minnesotaon lähettivät Hurstonille suuren laatikollisen vaatteita ja kirjoja (Hurston 2006, 34-38.)

Hurston muistaa pitäneensä lukemisesta kovasti. Hän piti etenkin toiminnallisista tarinoista. Raamatun lukemisen hän kertoo aloittaneensa äitinsä ansiosta. Hän sai piiskaa ja rangaistukseksi hänet myös jätettiin huoneeseen, missä ainoa lukeminen sattui olemaan Raamattu. Sen Hurston sattumalta avasi Davidin kirjan kohdalta ja ihastui tähän toiminnalliseen hahmoon. Rungas lukeminen sai Hurstonin sielun rientämään jumalten maailmassa ja kehon elämään kylässä. Hurston kertoo lapsena olleensa onnellinen vain metsässä samoillessaan. Siellä hänellä oli jopa oma nimikkomäntynsä, jota hän kutsui rakastavaksi männyksi (Hurston 2006, 40-41.)

Hurston kertoo myös tapauksesta, jolloin hän näki vahvan enneunen noin seitsemän vuoden ikäisenä. Tämä kertoi tulevista tapahtumista. Uni myös toistui useampaan kertaan. Hurston ei kuitenkaan kertonut kenellekään näistä unista, sillä hän pelkäsi tulevaisuutta pilkatuksi. Hurston myös tunsi olevansa erilainen kuin muut eikä halunnut, että tämä erillisyys kävisi kanssaihmisille selväksi. Hän kertoo toivoneensa olevansa kuin kaikki muutkin, mutta kohtalo vaati häneltä toisin. Näiden unien tuoma tieto toi myös vahvan tunteen yksinäisyydestä ja erillisyydestä. Hurston muistaa toivoneensa, että olisi ollut olemassa joku, jolle hän olisi voinut uskoutua, mutta sellaista ei ollut. Hurston myös kertoi, että aika toteutti nuo näyt yhden kerrallaan ja vääjäämättömästi. Hurston toteaa todellisen lapsuutensa loppuneen noiden näkyjen myötä. Hän sanoo, että on totta, että hän leikki, tappeli ja opiskeli toisten lasten kanssa, mutta että hän tietyllä

tavalla pysyi aina erillisenä. Kun muut leikkivät vailla huolia, hän oli yksin jossain luonnonhelmassa ja kärsi oudoista asioista ja huolista. Kosminen yksinäisyys oli hänen sanojensa mukaan hänen varjonsa (Hurston 2006, 42-44.)

Hurston kuvailee Joe Clarkin kaupan kuistia, jolla miehet istuskelivat ja kertoilivat juttuja. Myös naiset kerääntyivät sinne lauantai-iltaisina. Hurstonille paikka oli mitä mieluisin, vaikka luonnollisesti hänellä ei olisi ollut asiaa sinne. Niinpä hän laukkasi edestakaisin kaupan ovella, jotta sai kuulla aikuisten kertomia juttuja. Hurston ei muista tarkalleen milloin alkoi itse kertoilla juttuja, mutta hänestä tuntui jo pienenä että luonnonkappaleet puhuvat hänelle. Hän kertoili näitä juttuja äidilleen, joka väliin kuunteli, väliin ei. Hänen isoäitinsä kuitenkin tuli yleensä vihaiseksi moisesta kuvittelusta ja olisi halunnut piiskata moiset höpötykset lapsesta pihalle. Luontoon liittyen Hurston muistelee mäntyä, joka näytti siltä kuin sen latvus olisi ollut suuri kallo kruunu päässään. Hän ei pitänyt tuosta männystä lainkaan vaan se kummitteli hänelle. Kerran Hurston muistaa miten ruuaksi oli maissia. Hän muistaa napanneensa tähkän ja menneen piilopaikkaansa talon alle herkuttelemaan, kun hänestä oli yhtäkkiä tullut neiti maissintähkä. Tästä kehkeytyi kunnon leikki, joka jatkui pari päivää ensin ja laajeni sitten uusien mielikuvituskaverien myötä kestäväksi vuosia. Tällaiset kuvitteluleikit olivat tyypillisiä Hurstonille hänen muisteloidensa mukaan, ja joskus hän jopa sai ystävänsäkin yhtymään kuvitelmiinsa (Hurston 2006, 45-61.)

Hurstonin sanojen mukaan hänen äitinsä kuoli, kun hän oli yhdeksänvuotias. Tuo kuolema muutti koko Hurstonin elämän, ja siitä alkoivat hänen vaelluksensa – elleivät ihan kirjaimellisesti, niin ainakin henkisesti. Ennen äitinsä kuolemaa Hurston lupasi hänelle, ettei hän anna suorittaa tiettyjä kuolemaan liittyviä rituaaleja. Lapsena Hurston ei kuitenkaan pystynyt estämään aikuisia suorittamasta noita rituaaleja, ja siitä seurasi hänelle vuosikautiset tunnontuskat äidilleen antamansa lupauksen pettämisestä. Kaksi viikkoa äitinsä kuoleman jälkeen Hurston matkasi Jacksonvillen kouluun, johon hän oli alaikäinen, mutta koulu teki poikkeuksen Hurstonin suhteen ottaen huomioon tilanteen. Jacksonvillessä Hurston kertoo ensimmäistä kertaa törmänneensä siihen faktaan, että oli pieni värillinen tyttö (Hurston 2006, 63-71.)

3 TUTKIMUSKYSYMYKSET

Varhaiskasvatuksen piirissä on tutkittu varsin vähän kaunokirjallisia aineistoja. Tämä on harmillista siinä mielessä, että valmista aineistoa olisi tarjolla runsaasti. Tässä työssäni tulen yhdistelemään lapsuuden ja kaunokirjallisuuden tutkimusta, ehkä jopa kokeilevasti yhteen. Esimerkikseni muodostui Marjatta Bardyn (1996) tutkimus Lapsuus ja aikuisuus – kohtauspaikkana Èmile, jossa Bardy tutkii lapsuutta kaunokirjalliseen aineistoon nojaten. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella lapsuuden rakentumista Zora Neale Hurstonin novelleissa. Mielenkiintoni on siinä kuinka Zora Neale Hurston kuvaa lapsuutta novelleissaan, jotka kirjoitettiin 1920-luvulla amerikkalaisen mustan yhteisön puitteissa. Kiinnostukseni näihin novelleihin syntyi Hurstonia esiäitinään ja esikuvanaan pitävien Toni Morrisonin ja Alice Walkerin kaltaisten nykykirjailijoiden kautta. Lapsuuden kannalta novellit ovat kiinnostavia, koska ne ovat lapsuuden kuvauksia, joissa on rajapintoja niin Hurstonin henkilöhistoriaan kuin moderniin lapsuuteen.

Tutkimuskysymyksiksi olen valinnut seuraavat: Millaisia kuvia lapsuudesta novelleista välittyy? Millainen lapsuuden konteksti novelleissa tulee esille? Millaisia rajapintoja on nähtävissä kirjailijan lapsuusmuistelmien ja novellien välillä?

Koska aineistoni on suhteellisen suppea, koen, että sille voi asettaa useampia kysymyksiä. Haluan nivoa työni aikaan ja paikkaan, ja tällöin kontekstien tarkastelu on perusteltua. Lapsikuvat itsessään ovat keskeinen tarkasteltava elementti. Koska kirjailija Zora Neale Hurston tunnetusti käyttää paljon omaelämäkerrallista materiaalia kirjoituksissaan (Kilson 1972, Lynn 1997, Thompson 1994) kautta linjan, on mielekästä tarkastella niitäkin rajapintoja tässä työssä.

4 KIRJALLINEN TUTKIMUSAINEISTO

Olen päätenyt käyttämään kahta Zora Neale Hurstonin novellia, joissa molemmissa kuvataan lapsuutta ja perhettä. Aluksi pohdin laajemman otoksen ottamista, mutta koska haluan keskittyä juuri lapsuuden teemoihin, nämä novellit tuntuivat olennaisimmilta. John Redding Goes to Sea kuvaa poikalapsen kasvua ja kehitystä aikuiseksi, ja Drenched in Light on tarina pienestä tytöstä. Drenched in Light julkaistiin joulukuussa 1924, ja John Redding Goes to Sea julkaistiin tammikuussa 1926. Molemmat novellit julkaistiin Opportunity-lehdessä, joka oli Harlemin renessanssin pää-äänenkannattaja (Andrews 1994, 75.) Tähän suomennokseen tekstit on poimittu teoksesta Zora Neale Hurston: The Complete Stories (1996). Suomenkieliset lyhennykset katsoin tarpeellisiksi, jotta työn arvioiminen ja lukeminen helpottuu, kun syntyy käsitys minkä tyyppisistä teksteistä on kyse. Varsinaiset englanninkieliset novellit löytyvät liitteistä 2 ja 3.

Liitän tähän osioon mukaan myös lyhyen esittelyn kirjailijasta. Harlemin renessanssista on tarkemmin liitteessä 1. Näin haluan syventää näkemystä siitä kuka teokset on kirjoittanut, ja mikä merkitys niillä on ollut omassa ajassaan ja mahdollisesti vielä tänäkin päivänä. Mielestäni tämä on perusteltua jo siitäkin lähtökohdasta, että käsittelen

työssäni Zora Neale Hurstonin omia lapsuuskokemuksia. Työn kannalta on olennaista tietää kuka Hurston oli, mikä oli hänen elämäntyönsä, ja kuinka se sijoittui aikaansa.

4.1 John Redding Goes to Sea

John Redding Goes to Sea kertoo tarinan pojasta, jota pidetään kylässään kummallisena. Uskotaan että hänet on noiduttu syntymänsä aikaan, ja tämän vuoksi hänestä on tullut omituinen lapsi. Myös Johnin äiti, Matty, uskoo tällä tavoin, mutta hänen isänsä, Alfred, sitä vastoin pitää tällaisia puheita ja uskomuksia turhina. Johnin tekee omituiseksi lapseksi se, että hän on mielikuvitusrikas ja herkkä haaveilemaan maailman ääriin matkaamisesta. Tämä oli poikkeuksellista Floridan metsien yksinkertaisten asukkaiden joukossa. Kymmenvuotiaan Johnin päiväunet olivat välillä sellaisia, joissa hän ratsastaa prinssinä pois upeissa rattaissa, välillä hän taas oli ritari, joka ratsastaa tulisella ratsulla kaukaisiin maihin. Toisinaan hän kuvitteli olevansa höyrylaivan kapteeni ohjaamassa alustaan St. John jokea pitkin sinne missä vesi näytti koskettavan taivasta. Kuvitteli hän mitä hyvänsä, aina hän päätyi matkaamaan ajatuksissaan kauas pois.

Johnilla oli tapana leikkiä joen penkereellä ja lähettää sieltä matkaan kaarnalaivoja. Kerran hänen isänsä valisti kaarnalaivan juututtua kaislikkoon, että Johnin oli syytä tottua siihen että asiat ja ihmiset juuttuvat paikoilleen. Johnin isäkin oli nuorena haaveillut lähtevänsä sinne missä taivas koskettaa maata, ja hän toivoi pojallansa olevan parempaa onnea sen suhteen. Tällä samaisella retkellä kulkiessaan käsi kädessä isänsä kanssa, John kertoi isälleen, että läheinen mänty näytti ihan siltä kuin sen latvus olisi kallo kruunu päässään. Isä totesi näin olevan ja totesi poikansa näkevän enemmän asioita kuin useimmat. Johnin isä aikoi päästää pojan aikanaan maailmalle, mutta Johnin äiti piti ajatusta hulluna, sillä John ei voi toiveilleen mitään johtuen noituudesta. Noita Judy Davis oli pistänyt ”matkustuspölyä” Johnille kostoksi siitä, että Matty ja Alfred olivat menneet naimisiin keskenään. Judy Davis oli toivonut Alfredin menevän naimisiin tyttärensä Ednan kanssa. Kaikista näistä puheista huolimatta Alfred puolestaan oli sitä mieltä, että mies ei tarvinnut noituutta halutakseen vaeltaa, vaan ei päinvastoin voi mitään sille, että vaeltaminen kuuluu miehen luonteeseen.

John kasvoi aikuiseksi leikkien, opiskellen ja unelmoiden. Hän opiskeli pitemmälle kuin toiset kyläläiset, ja toivoi edelleen matkustavansa kauas. Matty ei voinut ymmärtää tätä, sillä muut kyläläiset olivat käyneet pisimmillään vain Jacksonvillessä. Miksi kukaan menisi tätä kauemmaksi ei mahtunut Mattyn ajatusmaailmaan. Elämä yhteisössä oli pientä ja yksinkertaista. Johnia ihmeteltiin: miksi hän ei vain tyytynyt olemaan opettaja vaan haaveili matkustamisesta? Oliko hän olevinaan parempi kuin paikalliset tytöt, kun hän ei seurustellut heidän kanssaan? John oli noiduttu – mistä hänen omituiset pälkähdyksensä muuten olisivat tulleet? Hän oli ollut outo jo lapsena, ja millainen lapsi, sellainen mies. Alfredilta kyseltiin jatkuvasti millainen terveys Johnilla oli, ja koska hän aikoi lähteä.

Johnin lähdön esteenä oli kuitenkin yksi tekijä, nimittäin hänen äitinsä. John yritti useaan kertaan lähestyä äitiään lähtöaikeidensa kanssa, mutta vastassa oli aina Mattyn pako itsesääliin ja kyyneliin. Mattyille pojan halut matkata olivat täysin käsittämättömät, ei hän halunnut satuttaa poikaansa. Hän toimi vain äidinrakkautensa kautta, joka sai hänet kietoutumaan tiukasti Johniin. John pyysi ja miltei rukoili äitiään päästämään hänet lähtemään. Mutta äiti vain torjui tällaiset ajatukset ja toivoi Johnin ryhtyvän opettajaksi, menevän naimisiin ja jäävän paikoilleen. Toistuvasti John pyysi äidiltään lupaa lähteä, ja aina yhtä huonoin tuloksin. John lupasi äidin kyyneleiden edessä jäädä vielä vuodeksi ja niin elämä jatkui. Jopa odottamaton tapahtui, kun John meni naimisiin naapurin tyttären Stella Kantyn kanssa. Johnin äiti oli tästä onnensa huipulla.

Keväällä luonnon kukoistuksen ollessaan huipussaan lähtöhaaveet tavoittivat taas Johnin. Hän pyysi vaimoan odottamaan häntä vanhempiensa kanssa, kun hän lähtisi kiertämään, mutta tätäkään lähtölupaa John ei saanut. Päinvastoin hän sai vastaansa liittouman Stellasta ja Mattysta, jotka nyt yhdessä vastustivat Johnin lähtöä. Lopulta Alfredin oli otettava kantaa poikansa lähdön puolesta, mistä kehkeytyi riita Mattyn ja Alfredin välille. Keskellä riitaa Alfred muisteli niitä kertoja, joina hän oli pikku Johnin kanssa istuskellut joen penkereellä ja keskustellut Johnin tulevista matkoista. Hän oli rohkaissut poikaansa lähtemään, sillä hänen omat huonot mahdollisuutensa olivat estäneet häntä itseään. Kesken tätä riitaa John saapuu kertomaan ujohkosti äidilleen, että on saanut mahdollisuuden liittyä laivastoon, ja pitää pitkän ja liikuttavan puheen lähdön

puolesta. Matty ei antanut lupaa lähteä. Hautarauhansa kautta hän kieltää pojan lähdön, ja niin John pelkää tyytyvänsä odottamaan taas vuoden.

Tässä vaiheessa isä ja poika käyvät filosofista keskustelua matkaamisesta, ymmärtävät toisiaan ja liikuttuvat toistensa seurasta. Perhe on jakautunut kahteen taistelevaan leiriin: naiset kuistillaan ja miehet meelian katveessa. Portin taakse pörähtää auto ja autosta nousee valkoinen mies, joka kiirehtii talolle. Herra Hill on tullut pyytämään Johnia avukseen siltatyömaalle, sillä luvassa on myrsky ja siltarakennelma pitäisi saada myrskyn kestäväään vaiheeseen mahdollisimman pian. John lähtee töihin rakennukselle. Hän hyvästelee mykkäkoulua pitävät naiset, äitinsä ja vaimonsa, sekä isänsä, joka kehottaa häntä olemaan varovainen. Illalla nousee myrsky. Alfred ja naiset istuvat tuvassa hiljaisina. Tuuli tuivertaa sisään seinien raoista, ja saa lampun liekin lepattamaan. Tunnelma on painostava. Ja yhtäkkiä pöllö lentää katolle ja päästää rääkynän, joka Mattylle on varma merkki kuolemasta. Stella heittää lampun liekkiin suolaa, mutta se ei karkota räakyvää lintua. Matty kääntää hartiahuivinsa nurinpäin ja jopa Alfred kääntää toisen sukan. Myrsky on valtaisa. Se jyskyttää maita, puita ja maailmaa. Myrsky rauhoittuu vasta kolmen aikaan.

Aamun sarastaessa herra Redding lähtee siltatyömaalle. Hän on levoton sillä joki tulvii ja on vienyt mennessään taloja ja jopa sillan rautaiset kehikot. Katastrofista on annettu hälytys ja siksi lähes kaikki alueen miehet ovat paikalla Alfredin saapuessa. Joesta nostetaan sinne huuhtoutuneita miehiä. Kaksi oli kuollut saman tien ja monet muut olivat haavoittuneet. Täriseviä miehiä kuskattiin turvaan. Lopulta kaikki oli laskettu, paitsi puuttuva John Redding. Hänen isänsä juoksenteli huutamassa häntä, mutta kukaan ei tiennyt missä hän oli. Paikalle ryntäsi myös tusinoittain naisia Matty ja Stella heidän joukossaan. He hätäntyneinä kyselivät Johnin perään, mutta Alfred ei tiennyt missä John oli. Stella epäili Johnin karanneen, mutta Matty sanoi, ettei John ole mikään luikuri. Yksi selviytyjistä Fred Mimms kertoo kuinka myrsky riepotteli työmaalla ja kuinka miehet yrittivät suojautua. Miehet rukoilivat ja lauloivat suojakseen. Aamun koittaessa joki oli noussut yli äyräidensä. Suuret männyt olivat irronneet juuriltaan uiviksi tukeiksi, ja törmäsivät siltarakennelmiin. Sillalla olleet miehet tippuivat jokeen. Johnia Fred ei ollut nähnyt. Fred kuitenkin huomasi jotain kelluvan kauempana. Siellä kellui kuollut mies puunpalasen päällä. Metallin- tai puupala oli lävistänyt miehen. Mies

oli John Redding. Kaikki tuntuivat havainneen hänet samalla kertaa. Stella pyörtyi, Matty pyörähti hysteerisenä miehensä syliin ja kyynel vierähti Alfredin poskelle. Matty pyysi ja kehotti Alfredia hakemaan hänen poikansa, mutta Alfred ei kiinnittänyt häneen huomiota. Hän keskeytti pelastusoperaation ja pyysi saada päästää poikansa menemään. John halusi mennä, ja viimein John Redding kellui virran mukana kohti Jacksonvillea, merta ja maailmaa.

4.2 Drenched in Light

Isie Watts on pikkuinen tyttö, jonka lempipuuhaa on istua portin päällä ja vilkuttaa ohikulkijoille. Kaikki seudun asukkaat tuntevat pikkuisen iloisen Isie Wattsin. Isietä kuitenkin hoitaa isoäiti Potts, joka pitää Isielle melkoista kuria. Kuritusta on luvassa niin portin päällä istuskelusta ja ohikulkijoille vilkuttamisesta kuin muustakin käytöksestä, joka ei pikkutyttöille isoäidin mielestä kuulu. Kiellettyihin käyttäytymismuotoihin kuuluvat muun muassa koirien kanssa hyöriminen, polvet erillään istuminen, viheltäminen, jalkojen ristiminen, poikien kanssa leikkiminen. Sen sijaan perheen ainoana tyttärenä Isielle kuului astioiden tiskaaminen. Tätä toimitusta Isie hoiti iloisesti koirien kanssa, antaen Jake-pennun uida tiskialtaassa.

Isiellä oli tapana ryömiä pöydän alle kuvittelemaan itselleen erilaisia persoonallisuuksia. Kerran hän kuvitteli itsensä pitkiin pukuihin ja kultaisiin tossuihin joissa oli siniset pohjat. Hän ratsastaisi valkoisilla hevosilla, joilla olisi koreat vaaleanpunaiset nenänpielet, kauas horisonttiin, missä hän ajatteli maailman äären olevan. Hän kuvitteli katsovansa maailman äärestä tyhjyyteen, kun peitto tippui keinutuolissa nukkuvan isoäidin sylistä kaapin alle. Isie irrottautui tyhjyydestään ja katseli nukkuvaa naista, jonka pää oli retkahtanut taaksepäin, ja joka päästeli kuorsausääniä. Isie, joka oli visuaalinen lapsi, kuuli kuorsauksen vain alitajuisesti, mutta havaitsi hapsottavan parran isoäidin iholla. Ne olivat pitkiä harmaita karvoja, jotka kihartelivat siellä täällä vasten tumman ruskeaa ihoa. Isie tunti sääliä äitinsä äitiä kohtaan. Raukka parka tarvitsi parranajelua. Juuri silloin Joel Isien isovelji tuli sisään. Niinpä pienen väittelyn jälkeen Isie ja Joel pääsivät yhteisymmärrykseen siitä kumman tuli ajella isoäidin parta.

Sovittiin, että Joel levittäisi partavaahdon ja Isie ajelisi karvat. Joel levittelikin vaahtoa innokkaasti niin koirien, Isien kuin isoäidinkin päälle mahdollisimman leveästi saadakseen uuden leikin kestävämmän mahdollisimman kauan. Isoäiti heräsi, näki sutia pitävän pojan ja terää pitelevän tytön, unohti siinä hetkessä ikänsä sekä reumatisminsa ja ryntäsi kirkuen ulos talosta.

Joel arveli isoäidin menneen kertomaan isälle ja epäili, että Isielle tulisi tuliset paikat tupen rapinan kera. Isie arveli puolestaan samaa kohtaloa Joelille. Laitettuaan välineet takaisin paikoilleen Joel keräsi syötit ja vapansa ja kiirehti kalaan, kun taas Isie ryömi talon alle murehtimaan tiedossa olevaa piiskausta. Hän oli tarkoittanut hyvää. Vasket ja symbaalit veivät pian hänen huomionsa toisaalle. Grand United Order of Odd Fellows -järjestön paikallisosasto, jota johti jyskyttävä soittokunta marssi täydessä loistossaan tiellä. Isie oli unohtanut grillijuhlat ja tukinpyöritykset, joita vietettäisiin uuden kokoustalon kunniaksi. Musiikki tarkoitti Isielle liikettä. Hetkessä partaterä ja piiskaus olivat unohtuneet ja hän imitoi latinotanssijaa, jonka oli nähnyt lääke-show'ssa jokin aika sitten. Isien jalat olivat taitavat. Hän kykeni tanssimaan kaikkea minkä oli nähnyt.

Isien mieliala nousi huikeaa vauhtia ja pienet ruskeat jalat tekivät kaikenlaisia viehättäviä asioita kehonsa tahtiin. Musiikki alkoi vaimentua, ja koska isoäitiä ei näkynyt missään, Isie karkasi portista juosten ja tanssien loittonevan bändin perään. Sitten hän pysähtyi. Hän ei voisi tanssia karnevaaleissa, sillä hänen pukunsa oli repeytynyt ja likainen. Poimittuaan kukkasen korvansa taa hän sai kuitenkin ajatuksen makuuhuoneen pyöreän arkun sisällöstä. Isie juoksi takaisin taloon ja sitten iloisempana valkoista pölyävää tietä pitkin juhlapaikalle. Ihmiset nauroivat hänelle hyväntahtoisesti, soittokunta soitti ja Isie tanssi koska ei voinut sille mitään. Rykelmä lapsia kerääntyi Isien ympärille ihailemaan kun hän pyöri käsi lanteillaan, kukka hampaiden välissä ja punavalkoinen hapsullinen isoäidin pöytäliina espanjalaisena shaalina ympärillään. Jotkut aikuiset liittyivät lasten seuraan ihailemaan Isietä. Paikallisosaston johtaja nousi puhumaan ja soitto vaikenä, mutta Isie tanssi edelleen ihmisten käten taputusten saattelemana. Kukaan ei kuunnellut pääpuhujaa, kun pikkuhiljaa massa oli ympäröinyt ruskean tanssijan.

Auto ajoi rykelmän luo ja pysähtyi. Kaksi valkoista miestä ja nainen nousivat autosta ja tunkeutuivat väkijoukkoon. Isie katsahti ylös, heilutti heille ja tanssi. Isoäiti oli tällä välin palannut taloon ja kaipasi Isietä. Hän epäili heti löytävänsä Isien paljasjalkaisena likaisessa mekossaan meneillään olevista juhlallisuuksista. Näky joka kohtasi häntä sai hänet suunniltaan. Täällä oli hänen tyttärentyttärensä tanssimassa tuijottelevalle väkijoukolle hänen uudessa pöytäliinassaan löyhkäten sitruunatiivisteeltä, jolla Isie oli lisännyt viime silauksen pukuunsa. Täytyihän hänellä olla parfyymiä! Isie näki isoäidin ja livisti. Juostessaan väkijoukon lävitse metsään hän kuuli isoäidin päivittelevän pöytäliinaansa.

Isie seuraili pientä puroa kunnes tuli kahluupaikalle pienen kärrytien varrelle. Tie johti Apopkaan, ja siellä hän laittautui makaamaan viileään tienvarsiruohikkoon. Surkeus, surkeus ja murhe laskeutuivat hänen ylleen, ja lapsi itki. Hän tiesi jo toisen piiskauksen olevan tuloillaan. Hän toivoi kuolevansa niin että isoäiti ja isä olisivat pahoillaan paljosta lyömisestä. Hän ajatteli karkaavansa ikuisiksi ajoiksi ja aikoi hukuttaa itsensä puroon. Hänen itkunsa kasvoi. Isie nousi ja vaelsi veteen, jossa huomasi pienen pienen alligaattorin ja valtavan härkäsammakon. Hän läiskytteli ja lauloi nauttien olostaan valtavasti, kun moottorin ääni saavutti hänen korvansa ja hän näki suuren voimakkaan auton tiellä ajelemassa häntä kohden. Auto pysähtyi kohdalle.

Kuljettaja kysyi Isieltä mitä hän oli tekemässä, ja hän vastasi dramaattisesti olevansa tappamassa itseään. Autosta kuului hersyvää naurua. Kestää jonkun aikaa tehdä se tuolla tavoin, nauroi kuljettaja ja kysyi tietä Maitlandiin, Park Hotelliin. Koska Isie ei enää nähnyt syytä kuolla, hän nousi ylös vedestä, ja neuvoi oikean tien kysyjille. Kuljettaja pyysi Isietä, mikäli tämä kuolemiseltaan ehtisi, tulemaan heidän mukaansa. Tähän Isie suostui välittömästi. Ajon aikana Isie selvitti kiltille tädille joka tuoksui miedosti orvokilta ja miehelle, että hän oli todellisuudessa prinsessa. Hän kertoi matkoista horisonttiin, pitkistä puvuistaan, kultaisista kengistään, valkoisesta ratsustaan, kerrasta jolloin hän oli Herkules ja löi lukuisia lohikäärmeitä ja jättiläisiä. Vihdoin auto lähestyi Isien porttia.

Isoäiti näki pöytäliinansa ja komensi Isietä tulemaan heti paikalla kotiin. Nainen kyydissä pyysi kuljettajaa pysäyttämään auton, ja sanoi, että olisi ikävä luopua lapsesta.

Isie kysyi, eikö häntä haluttaisi pitää. Nainen toivoi, että se olisi mahdollista, mutta lupasi yrittää ainakin säästää Isien piiskalta tällä kertaa. Isoäiti odotteli kotona jo malttamattomana luvaten Isielle kunnolla piiskaa, mutta nainen toivoi pienen säästyvän piiskalta. Isoäiti aikoi pyynnöstä huolimatta piiskata Isien. Lopulta päästiin sopimukseen pöytäliinan hinnasta. Nainen halusi Isie Wattsin mukaansa hotellille omaksi ilokseen, ja isoäiti, saatuaan reilun korvauksen pöytäliinasta, myöntyi nöyrästi Isien lähtöön. Nainen kutsui Isietä iloksi ja valoisuudeksi, hänen mielestään Isie oli valon kyllästävä. Näin Isie tunsi itsensä ensimmäistä kertaa elämässään arvostetuksi ja tanssi ilosta minuutin. Isoäiti vielä saatteli Isien matkaan kehotuksin käyttäytyä ja niin Isie lähti hyväntekijöidensä mukaan. Hyväntekijä halusi hieman Isien auringonpaisteesta imeytyvän sieluunsa, sillä hän oli sen tarpeessa.

4.3 Kirjailijaesittely: Zora Neale Hurstonin elämäkerta

Zora Neale Hurston on Harlem Renaissance-liikkeen eli mustien modernismin kultakauden merkittävimpiä kirjailijoita. Zora Neale Hurston syntyi 7.1.1891 Macon Countyssä Alabamassa. Hänen isänsä oli pastori John Hurston ja äitinsä Lucy Potts Hurston. Kun Zora Neale oli kolmivuotias perhe muutti Floridan Eatonvilleen (Champion 2000, 162.) Eatonville oli ensimmäinen virallisesti rekisteröity musta yhteisö Pohjois-Amerikassa, eli toisinsanoen mustien itsensä hallinnoima kunta (www.lkwdpl.org/wihohio/hurs-zor.htm 27.4.2007). Äitinsä kuoleman jälkeen kolmetoistavuotias Zora Neale Hurston, joka ei tullut toimeen isänsä ja äitipuolensa kanssa, lähti kotoa ja asui muiden sukulaisten ja ystävien luona. Nuorella iällä hän lähti kiertelemään maata työskennellen apulaisena kiertävässä teatteriseurueessa (Bell 1989, 119-120.)

Jonkin aikaa matkusteltuaan Zora Neale Hurston meni Morgan Academy High School Division of Morgan Collegeen. Tänä aikana hän asui veljensä luona. Hän valmistui lukiosta 1918. Lukion jälkeen hän meni Howard Universityyn ja sai kandidaatin tutkintonsa Barnard Collegesta, Columbian yliopistosta 1928 (www.lkwdpl.org/wihohio/hurs-zor.htm.27.4.2007) Gloserin (1943, 153-154) mukaan

Hurstonin kirjailijan ura sai alkunsa Howard Universityssä 1920-luvun alussa, kun Hurston meni Alain Locken johtamaan kirjalliseen seuraan The Stylukseen. Tänä aikana Hurston tutustui Charles S. Johnsoniin, joka oli Opportunity-lehden päätoimittaja ja mustien renessanssin eteenpäin viejä. Johnson ei ainoastaan julkaissut Hurstonin tarinoita vaan myös esitteli hänet sellaisille ihmisille, joilta tämä sai töitä ja apurahoja. Tällä tavoin Hurston myös päätyi Barnardiin. Barnardissa Hurston työskenteli kuuluisan antropologin Franz Boasin alaisena. Yhteistyö Boasin kanssa mahdollisti Hurstonin kansanperinteen keräämismatkat Pohjois-Amerikan etelävaltioihin.

Johnson esitteli Hurstonin vaikutusvaltaisille kirjallisuusihmisille, kuten Langston Hughesille, Wallace Thurmannille ja Bruce Nugentille. Hurstonista tuli ensimmäisiä Harlemin renessanssin uusista jäsenistä ja merkittävä hahmo liikkeessä. Zora Neale Hurston oli taitava miimikko, huvittava koomikko ja valloittava tarinan kertoja. Nämä ominaisuudet tekivät hänestä suosituksen hahmon Harlemin muodikkaissa juhlissa ja yökerhokierroksilla (Andrews 1994, 75-76.) Puolelta välissä 1920-lukua Hurston oli hyvin valmis seuraamaan nousuvettä, jonka myötä hän aloitti kirjallisen uransa, ja pääsi Harlemin kirjallisiin seurapiireihin, jotka olivat yllättyneet hänen itseluottamuksestaan. Kaikki tosin eivät pitäneet hänen värikkästä esiintymisestään. Langston Hughes esimerkiksi tuomitsi Hurstonin trubaduuriksi ja taiteelliseksi kyynärpäättikoksi. Hurstonilla oli kuitenkin ensikäden tietoa mustien kulttuurista, kansantarinoista ja ilmaisumuodoista. Tätä tietämystään hän käytti yhdessä koulutuksensa ja henkilökohtaisen neroutensa kanssa, ja toi näin ainutlaatuista ilmaisua Harlemin renessanssiin. Hänen ilmaisunsa ja tietämyksensä olivat myös ensimmäisiä laatuaan koko afrikkalais-amerikkalaisen kirjallisuuden historiassa (Andrews 1994, 75-76.)

Kaiken kaikkiaan Hurston julkaisi viisi romaania, elämäkerran, kaksi kokoelmaa kansantarinoita, yhdessä käsikirjoitti näytelmän Langston Hughesin kanssa ja lisäksi julkaisi useita novelleja. Kautta koko tuotantonsa Hurston keskittyy kuvaamaan maaseudun afrikkalais-amerikkalaisia. Hän kuvaa afrikkalais-amerikkalaisia kulttuurisia käytänteitä, kansantarinoita, sosiaalisia käytänteitä, hengellisiä uskomuksia ja murrettä. Hän kertoo muun muassa yhteisöllisen tunteen etsimisestä, naisten kärsimyksestä, romanttisista suhteista, sekä henkilökohtaisen ja kulttuurisen identiteetin etsimisestä. Vaikka hän kuvaakin afrikkalais-amerikkalaista kulttuuria löytävät hänen

henkilöhahmonsä kulttuurisesti läpinäkyvän universaalisen luonteen, joiden ymmärtämistä eivät rajoita rodulliset tai sukupuoliset tekijät. Hurstonin töissä tietynlaisena allekirjoituksena toimivat kuvaus työväenluokkaisista ihmisistä ja kyky kirjoittaa autenttisesti afrikkalais-amerikkalaisesta kansanperinteestä (Champion 2000, 162-163.)

Vuonna 1936 Zora Neale Hurston sai Guggenheim Fellowship -apurahan ”Obeah”-käytänteiden tutkimiseen Länsi-Intiassa. Elämäkerrastaan ”Dust tracks on road” hänelle myönnettiin arvostettu Anisfield-Wolf Book Award ja hänen kuvansa julkaistiin Saturday Evening Postin kannessa vuonna 1943 (Champion 2000, 162.) Huolimatta hänen ilmeisestä lahjakkuudestaan ja töidensä menestyksestä eli Hurston köyhää elämää, johon kuuluivat jatkuvat rahahuolet. Jo 1940-luvulla hänen paras kirjoittajan uransa oli ohitse. Viimeisinä vuosinaan hän kirjoitteli kertomuksia ja artikkeleita lehtiin ja poliittisiin äänenkannattajiin. Vuonna 1954 hän aiheutti hurjan skandaalin kirjoitettuaan ja puhuttuaan rotuerottelun lopettamista vastaan. Tämä myös lopetti hänen julkisen elämänsä (Kaplan 2003.)

Walker (1984) kirjoittaa Zora Neale Hurstonista kuin rakastetusta esiäidistä. Hän kirjoittaa Zorasta naisena, joka kirjoitti autenttisella ja luotettavalla tavalla hänelle itselleen tutuista elämäpiireistä. Zorasta, joka oli ylpeä kulttuuristaan, jota kuvasi töissään. Hän kirjoitti yhteisöstä jota rakasti, ja joka rakasti häntä yhteisön jatkeena. Huomattavaa on, että ajatus mustien huonommuudesta ei koskaan tuntunut edes käyneen hänen mielessään. Hänen itsevarmuutensa oli jotakin sellaista jota kukaan, musta tai valkoinen, ei tuntunut ymmärtävän. Hurston rakasti itseään, rotuaan ja elämää. Näyttää jopa siltä, että Hurston elämänsä alkupuolella sääli valkoisia heidän kyvyttömyydestään ”valoon” ja sieluun. Zora Neale oli hauska, hyvännäköinen, seksikäs ja ylenkatseellinen. Hän keksi ensimmäisenä kutsua Harlemin kirjallisuuspiirejä ”literatin” sijasta ”niggeratiksi”. Kerran hän myi hot dogeja Washingtonin puistossa vain nauhoittaakseen mustien puhetta nauhalle. Hän rakasti miehiä ja meni naimisiin – tai oli menemättä – useamman kanssa, nautti miehistä joka tapauksessa, mutta ei koskaan laiminlyönyt töitään ihmissuhteidensa takia. Hän oli edellä aikaansa sekä töissään että elämäntyyliensä, jonka valitsi itselleen. Zora Neale

Hurston kuoli tammikuun 28. päivänä vuonna 1960 köyhyydessä ja haudattiin merkitsemättömään hautaan Fort Piercessä, Floridassa.

5 TUTKIMUSMENETELMÄT

Kertomuksen tutkimisessa on kyse tietynlaisten kielellisten kokonaisuuksien tarkastelusta sellaisenaan. Kertomuksia voidaan tarkastella kerrontatapahtumana tai valmiina tuotteena. Kummassakin tapauksessa tarkastelun kohde on empiirinen ja määriteltävissä oleva kokonaisuus (Hänninen 2003, 31.) Tutkimukseni on laadullinen, empiirinen tutkimus lapsuuden kuvaamisesta kahdessa novellissa. Tutkimusmenetelminä olen käyttänyt narratiivien analyysin ja sisällön analyysin risteymää. Toisaalta narratiivien analyysi paljastaa asioita tekstin tasolla, ja toisaalta sisällön analyysi on lapsuuden teorian ohjaamaa. Tämä kombinaatio muokkaa analyysin sellaiseksi, että tarina, teksti ja kirjoittaja löytävät paikkansa, kun itse lapsuus nousee analyysissä keskiöön. Näin tekniikoita soveltaen päästään mielestäni vakuuttavampaan lopputulokseen ja monipuolisempaan analyysiin kuin yhtä tekniikkaa orjallisesti noudattaen.

5.1 Narratiivisuudesta

Narratiivisuus ei ole varsinainen metodi, eikä koulukuntakaan, vaan hajanainen muodostelma kertomuksiin liittyvää tutkimusta. Narratiivisuus on väljä viitekehys, jolle on tunnusomaista huomion kohdistuminen kertomuksiin todellisuuden tuottajana ja välittäjänä. Narratiivisuuden käsitettä on käytetty ainakin neljällä eri tavalla: 1) Sillä viitataan tiedon prosessiin sinänsä, tietämisen tapaan ja tiedon luonteeseen, jolloin narratiivisuus on liitetty usein konstruktivistiseen tiedonkäsitykseen; 2) Sitä voidaan käyttää kuvattaessa tutkimusaineiston luonnetta; 3) Narratiivisuudella voidaan viitata aineiston analyysitapoihin; 4) Käsite on liitetty narratiivien käytännöllisiin merkityksiin ammattikäytännöissä (Heikkinen 2002, 184-187.) Tässä tutkimuksessa narratiivisuus viittaa niin tiedon kuin tutkimusaineiston luonteeseen sekä aineiston analysointitapoihin. Koska lapsuudesta kirjallisuudesta ei ole olemassa suoranaista valmista teoriaa, tulen tässä esittelemään tiettyjä narratiivisen analyysin yleisiä keinoja tarkastella tekstiä. Näitä keinoja tulen käyttämään avukseni tarkastellessani Hurstonin novelleja lapsuuden kannalta. On myös tähdellistä tarkastella narratiivia yleisemmin niin tiedon luonteen, tutkimusaineiston kuin analyysinkin kannalta, joten niistä tarkemmin ennen kuin siirryn kohti narratiivin tutkimisen tekniikoita.

Tietämisen prosessi perustuu paljolti kertomusten kuulemiseen ja niiden tuottamiseen. Me tulkitsemme maailmaa alati kehkeytyvänä kertomuksena, joka saa alkunsa ja liittyy yhä uudelleen siihen kulttuuriseen kertomusvarantoon, jota kutsutaan tiedoksi. Me myös ymmärrämme itsemme kertomusten kautta, eli rakennamme identiteettimme tarinoiden välityksellä – narratiivisesti. Näin sekä tieto itsestä että tieto maailmasta muotoutuu kertomusten kautta. Tällaista tiedon ja tieteen käsitystä kutsutaan konstruktivistiseksi (Heikkinen 2001, 118.)

Konstruktivistinen näkemys tiedosta hylkää perinteisen modernistisen käsityksen tieteen pyrkimyksestä ajattomaan, kontekstista riippumattomaan, yleispätevään ja universaaliin tarkastelutapaan. Sen sijaan konstruktivistinen tiedon käsityksen mukaan todellisuus ei ole yksi vaan on olemassa eri tavoin ihmismielissä ja sosiaalisessa vuorovaikutuksessa konstruoituvia todellisuuksia. Tutkimuksella pystytään tuottamaan jokin autenttinen

näkökulma todellisuuteen, mutta uskomus objektiiviseen totuuteen pääsemisestä hylätään. Konstruktivismiin perusajatus on, että ihminen rakentaa tietonsa aikaisemman tietonsa ja kokemusten valossa. Sitä mukaa, kun ihminen saa uusia kokemuksia ja keskustelee ihmisten kanssa, näkemys asioista muuttuu muotoaan. Tieto on ikään kuin kertomuksien kudelma, joka saa jatkuvasti uutta materiaalia alati uusiutuvasta kulttuurisesta tarinavarannosta liittyäkseen siihen uudelleen takaisin. Kertomukset tutkimuksessa ovat sekä tietämisen lähtökohta että lopputulos. Konstruktivismi on tietoteoreettista relativismia, jonka mukaan tietäminen on suhteellista – ajasta, paikasta ja tarkastelijan asemasta riippuvaa (Heikkinen 2002, 187-189.)

Ymmärryksen muodostaminen tarinoiden kautta voi myös korostaa tarinoiden tutkimisen merkitystä. Varhaiskasvatuksen ja lapsuustutkimuksen piirissä on hyvä tarkastella tarinaa, jota niin usein pidetään jopa varhaiskasvatuksessa itsestään selvyytensä välittäessämme kulttuuria eteenpäin lapsille. Tutkimukseni aineisto on aikuisille suunnattua materiaalia, mutta tästä huolimatta sen merkitys on kasvatuksellista yhteisökasvatuksellisessa mielessä, kun huomioon otetaan 1900-luvun alun amerikkalainen yhteiskunta. Molemmat kertomukset näkevät lapsuuden tärkeänä ja jopa ihanteellisena olotilana, ja niiden välittämä näkökulma on lapsilähtöinen.

Narratiivisuutta käytetään siis terminä myös, kun kuvaillaan tutkimuksen materiaalia ja aineiston laatua. Tällöin voidaan narratiivisuudella viitata yleisellä tasolla kerrontaan tekstilajina. Kerrontaan perustuvaa narratiivista aineistoa ovat esimerkiksi haastattelut, vapaat kirjalliset vastaukset, päiväkirjat, elämäkerrat tai muut dokumentit, joita ei alun perin ole tuotettu tutkimustarkoituksiin. Näin aineiston narratiivisuus tarkoittaa proosamuotoista tekstiä – kerrontaa joko suullisesti tai kirjallisesti esitettynä. Sanan vaativammassa merkityksessä narratiiviselta aineistolta voidaan edellyttää kertomuksen tunnuspiirteitä kuten esimerkiksi, että tarinalla on alku, keskikohta ja loppu sekä ajassa etenevä juoni. Narratiivisen aineiston käsitteleminen on sikäli erityislaatuista, ettei sitä voi palauttaa jäännöksettä numeroiksi eikä kategorioiksi, vaan sen jatkokäsittely edellyttää tulkintaa (Heikkinen 2002, 189-190.) Tässä tutkimuksessa aineisto on narratiivinen sanan tiukassa mielessä. Kyse on tarinoista, jotka kuvaavat lapsuutta, joissa on ajallinen juoni ja selkeä alku, keskikohta ja loppu.

Narratiivisuudella voidaan viitata aineiston käsittelytapaan. Käsittelytavat voidaan edelleen jakaa kahteen; narratiiviseen analyysiin ja narratiivien analyysiin (Heikkinen 2002, 191). Narratiivinen analyysi hyödyntää narratiivista tiedon muotoa ja pyrkii luomaan temaattisesti ja johdonmukaisesti etenevän kertomuksen alkuperäisestä aineistosta. Narratiivien analyysi kohdistaa huomionsa kertomusten luokitteluun esimerkiksi tapaustyyppien, metaforien ja kategorioiden avulla (Heikkinen 2001, 122-123.) Heikkinen esittää Polkinghornen jaottelun narratiivisen ja narratiivien analyysiin perustuvan Jerome Brunerin kahta tietämisen tapaa koskevaan näkemykseen. Tämän näkemyksen mukaan narratiivien analyysissä sovelletaan paradigmaattista tietämistä kun aineistoa luokitellaan ja jäsennetään kategorioihin ja tapaustyyppeihin. Paradigmaattinen tiedonmuoto on loogisten propositioiden avulla esitettävää tietoa. Narratiivisessa analyysissä puolestaan sovelletaan narratiivista tietämisen tapaa, joka on kertomukseen perustuvaa ymmärrystä, ja pikemminkin synteessin tekemistä kuin erottelua eri luokkiin (Heikkinen 2002, 191-192.) Tämän tutkimuksen analyysissä on kyseessä narratiivien analyysistä. Analysoin narratiiveja tavalla, joka tematisoi niitä. Toisaalta väljän näkemyksen mukaan kaikki tutkimus on narratiivista siinä mielessä, että siinä konstruoidaan uudenlainen näkökulma todellisuudesta (Heikkinen 2002, 184-196). Tämän kautta väljässä mielessä myös tämä tutkimus on narratiivista. Keskityn kuitenkin narratiivien analyysiin, koska näen sen realistisempänä ja relevantimpana lähestymistapana tämän työn kannalta.

5.2 Sisällönanalyysi

Sisällönanalyysiä voidaan pitää paitsi yksittäisenä metodina myös väljänä teoreettisena kehyksenä, joka voidaan liittää erilaisiin analyysikokonaisuuksiin (Tuomi & Sarajärvi 2004, 93). Tutkin analyysissäni aineistoa väljän teoreettisen viitekehyksen turvin. Yhdistän tutkimuksessani niin lapsuuden teoreettisia viitekehyksiä kuin narratiivien tutkimuksen viitekehyksiä. Tämä siitä syystä ettei ole olemassa valmista teoriaa lapsuuden tutkimiseen kaunokirjallisuudessa. Lähtiessäni tähän työhön minusta tuntui, että minun on voitava sanoa jotain sekä lapsuudesta että narratiivista. Tämän kautta tulkintakehys työhön olisi sillä tavoin relevantti, että novellien sekä kirjallinen että

synteettinen luonne lapsuuden tutkimukseen paljastuisi. Tavoitteenani kuitenkin on, että aineisto ”puhuisi” omasta puolestaan ja paljastaisi salansa mahdollisimman omaehtoisesti. Tässä mielessä käytän sisällön analyysiä enemmänkin metodina kuin teoreettisena viitekehystenä.

Teoriasidonnaisessa analyysissä on tiettyjä teoreettisia kytkentöjä, jotka eivät pohjautu suoraan teoriaan. Teoria pikemminkin voi toimia apuna analyysin etenemisessä. Teoriasidonnaisessa analyysissä analyysiyksiköt valitaan aineistosta, mutta siinä aikaisempi tieto ohjaa tai auttaa analyysiä ehkä eklektisestikin. Analyysissä on tunnistettavissa aikaisemman tiedon vaikutus, mutta aikaisemman tiedon merkitys ei ole teoriaa testaava vaan paremminkin uusia ajatusuria aukova (Tuomi & Sarajärvi 2004, 98.) Käytän itse tutkimuksessani teoriaa väljästi suuntia antavana, joten kyseessä on teoriasidonnainen analyysi.

Sisällönanalyysillä pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Sisällönanalyysissä etsitään tekstin merkityksiä. Tässä sisällönanalyysillä tarkoitetaan pyrkimystä kuvata dokumenttien aineistoa sanallisesti erotuksena niihin tutkimuksiin, joissa tarkoituksena on kvantifioida sanallista aineistoa. Sisällönanalyysillä pyritään järjestämään aineisto tiiviiseen ja selkeään muotoon kadottamatta sen sisältämää informaatiota (Tuomi & Sarajärvi 2004, 105-110.)

Kuvaan aineistoa analyysissä lapsuuden kannalta. Toisin sanoen pyrin ilmaisemaan jäsentyneitä merkityskokonaisuuksia eri teemoista ja tulkitsemaan näitä, sekä arvioimaan näitä merkityskokonaisuuksia lapsuuden valossa. Näitä teemoja ovat muun muassa kasvatusilmasto, kasvuympäristö, perhesuhteet, lapsuuden merkitys ja paikka. Tutkimuksessa merkityskokonaisuudet pyritään löytämään sisäisen yhteenkuuluvuuden ja samankaltaisuuden perusteella. Analyysissä pyrin tematisoimaan lapsuuden eripuolia, käsitteellistämään tai narratiivisesti yleistämään esitetyt kuvaukset. Synteesissä pyrin luomaan kokonaisuuden, jossa erillään tarkastellut merkityskokonaisuudet tuon yhteen (Tuomi & Sarajärvi 2003, 102-103.)

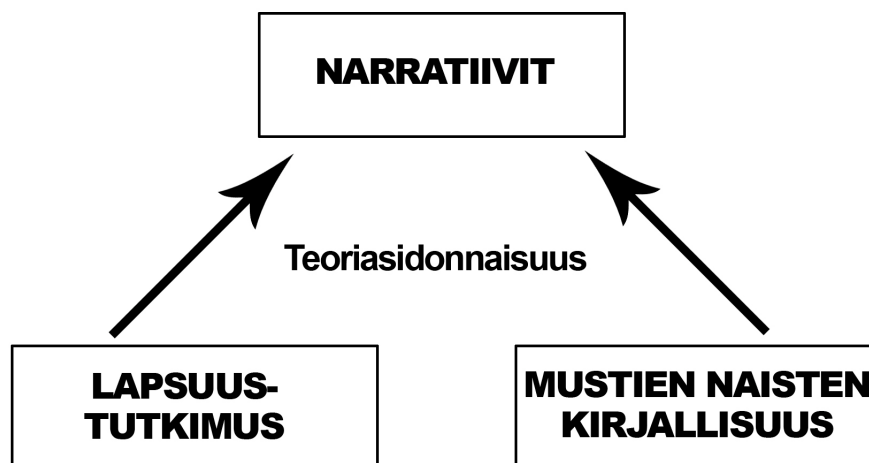
Aluksi teemoitan aineistoani löytääkseni keskeiset, tässä tapauksessa lapsuuden rakentumisen merkitykset (Moilanen & Rähkä 2001, 53). Teemojen etsimisen jälkeen

täsmennän teemojen merkityssisältöä käsitekartan avulla. Sitten muotoilen teeman merkityssisällön sanallisesti ja seuraavassa vaiheessa tuon eri teemojen käsitekartat yhteen ja syvennän teemojen merkityssisältöjen tulkintaa. Näin kukin teema saa merkityssisältönsä osin itsenäisesti osin suhteessa toisiin teemoihin ja lopputuloksena pitäisi olla yksityiskohtainen merkitysverkosto (Moilanen & Rähä 2001, 54.)

Analyysissä tarkastelen tarkemmin lasten tilaa ja heihin kohdistettua kontrollia, sukupolvisuutta, ikää, tulevaa aikuishorisonttia, lasten omaa kulttuuria, leikkiä ja ruumiillisuutta novelleissa. Tarkasteluni pyrin suorittamaan lapsilähtöisestä näkökulmasta juuri sen takia, että novellien kertojan ääni on lapsilähtöinen ja tällöin lapsilähtöisyys lankeaa tarkasteluun kuin itsestään.

Tämän tutkimuksen analyysissä yhdistän sekä sisällön analyttisen lähestymistavan kautta lapsuustutkimusta että toisaalta mustien naisten kirjallisuuden kautta narratiivien tutkimusta. Nämä näkökulmat yhdistävät kyseessä olevien narratiivien tarkastelun omanlaisellaan teoriasidonnaisuudella osaksi kokonaisuutta, jonka tarkoituksena on avata lapsuuden kuvia näissä novelleissa ja niiden kontekstissa. Lähestymistapa ei ole aivan yksinkertainen, mutta käytännön työn kannalta ilmeisen mielekäs. Näin paljastuu se monipuolisuus, jonka narratiivien tutkimus mahdollistaa. Monipuolisuudesta huolimatta pyrin tässä työssä selkeyteen ennen kaikkea novellien lapsuus kuvien kannalta. Nämä tekstit kuuluvat vahvasti mustien naisten kirjalliseen traditioon Zora Neale Hurstonin ollessa eräänlainen esi-äiti monille afro-amerikkalaisille nykykirjailijoille. Tämän vuoksi on tärkeää, että novelleja tarkastellaan kyseisen kirjallisuustyypin ja narratiivin keskeisten piirteiden kautta. Tuomalla käyttämäni taustateoriat laajasti esille uskon, että analyysin perusteet ja sitä myötä tulosten uskottavuus ja luotettavuus nousee. Tämä käyttämäni kahden lähestymistavan taktiikka (kuvio 1) on mielestäni osoittanut vahvuutensa novellien kontekstiinsa asettamisessa ja näin lisää tutkimuksen luotettavuutta (katso tarkemmin kohta 5.5).

KUVIO 1: Kahden lähestymistavan taktiikka

5.3 Novellit osana mustien naisten kirjallisuutta

'Kaikesta ei voi puhua' on lause, joka kuvastaa mustien naisten asemaa ja työtä, jota heidän on pitänyt tehdä on ollut äänensä esiin saamiseksi. Heidän asemansa on ollut rajoittunut niin puheen kuin kirjoittamisen suhteen. Kielen dynamiikka, tila, seksuaalisuus ja identiteetti ovat tärkeitä vaikuttavia piirteitä mustien naisten kielessä ja kirjallisuudessa. Kun joutuu taistelemaan asemastaan, se ei tee mykäksi, vaan saa kirjoittamaan toisin. Se saa muodostamaan toisenlaisen kielen. Näin on käynyt mustille naisille (Davies 1994.) Walker (1984) kirjoittaa sekä sisäisestä että ulkoisesta toiseudesta elämässä, jota mustat naiset ovat kokeneet. Zora Neale Hurston on kuulunut eturintaman kirjoittajiin, jotka ovat tuoneet mustille naisille äänen. Paljolti se, mitä hän on kirjoittanut, on hyväksytty vasta 30 vuotta hänen kuolemansa jälkeen.

Holloway (1990, 617-631) esittelee artikkelissaan afrikkalais-amerikkalaisten naisten kirjoitusten tyypillisiä kirjallisia rakenteita. Nämä rakenteet tunnistamalla voitaisiin tulkita ja kritisoida uudella tavalla mustien naisten kirjallisuutta. Kyseisiä tyypillisiä mustien naisten kirjoitusten piirteitä ovat läpinäkyvyys ja moninkertainen tai kerroksinen teksti. Nämä piirteet johtuvat mustien naisten äänen nojautumisesta puhuttuun kieleen, heidän yhteisölliseen historiaansa ja asemaansa yhteisössä. Sukupuoleen ja kulttuuriin liittyen mustien naisten kirjoituksiin liittyy paljon

intertekstuaalisia elementtejä, joita ei voi tulkita tuntematta kulttuurisia ”sisäpiirin” koodeja. Näin ollen mustien naisten kirjallisuutta ei tulisi arvostella valkoisesta kaanonista käsin. Joitakin näistä koodeista ovat hengelliset paikat, rajojen puuttuminen kertojan ja dialogin väliltä sekä vahva metaforinen taso. Mustan kulttuurin muistaminen on keskeistä mustien naisten kirjoituksille. Tämä näkyy erityisesti kulttuurisesti omaleimaisessa kielen muodossa, jossa on läsnä useat sukupolvet ja henget. Mustien naisten ääni on erilainen kuin valkoisen naisen tai mustan miehen valkoisesta miehestä puhumattakaan, koska kieli on erilainen - niin kuin on myös kulttuuri.

Daviesin (1994) mukaan matkan kuvaaminen on tärkeä tyypillinen piirre mustien naisten kirjoituksissa. Matka ei symbolisoi ainoastaan poliittista ja sosiaalista matkaa kuten mustilla miehillä, vaan myös henkilökohtaista ja psykologista matkaa. Naishenkilöt tulevat matkan myötä osallisiksi evoluution spiraalista, jossa kehittyvät uhrin asemasta tietoisiksi toimijoiksi. Mustilla naisilla, kuten heidän sankaritarillaan kirjallisuudessa, on monia rajoituksia tehdä fyysisiä matkoja ja tästä syystä matkat täytyy tehdä usein sisäisiksi. Mustien naisten kirjallisuudessa on pyrkimystä löytää suojaavia paikkoja ja paeta. Nämä paot ja liikkeet muuntuvat myös fyysisen tilan muutoksiksi, ja tämän vuoksi ei voi sanoa, että matkat olisivat ainoastaan sisäisiä vaan myös ulkoisia muutoksia. Usein äitiys on ollut se este jonka takia fyysinen muutos tai matka ei ole ollut mahdollinen. Tästä syystä fyysisesti mustien naisten kirjoituksissa kuvataan usein kotia (Davies 1994).

Molemmissa käsiteltävissä novelleissa kuvataan sekä matkaa että kotia. Matka ilmenee näissä novelleissa konkreettisenä matkana tai matkan toiveena. Käytännössä nämä matkat ovat hyvin paikallisia ja lyhyitä, ja niiden lomasta ilmenee pyrkimyksiä löytää suojaavia paikkoja. Molemmat novellit kuvaavat myös kotia ja kodin ilmapiiriä, joissa on lapsen tai aikuistuvan lapsen kannalta korjattavaa. Novellit siis toteuttavat pitkälti yleisesti tyypillisiä piirteitä mustasta naiskirjallisuudesta.

Eräs hyvin tyypillinen piirre Hurstonin novelleissa on aidon mustien kielen käyttäminen. Hän kirjoittaa dialogit puhekielisinä ja käyttää sanontoja, joita tavallinen musta kansa käytti tuohon aikaan. Muutoin hän saattaa kirjoittaa, ja toisaalta esiintyi aikanaan, virheettömällä kirjakiielellä. Näistä syistä hänen kirjoituksiaan on pidetty tuon

aikaisen valkoisen kirjallisuuden matriisia rikkovana (Reynolds, 1999.) Tähän mustien puheen lainaamiseen liittyy tietty kaksikerroksisuus, joka paljastaa kulttuurisen ymmärryksen omaaville enemmän, kun taas muut lukijat saavat vain pintapuolisen käsityksen koko viestistä (Davies 1994). Koska tulen toisesta kulttuuripiiristä, saattaa olla että Hurstonin tekstit sisältävät sellaisia kerroksia, jotka eivät avaudu minulle. Luulen kuitenkin, että kyseessä on ennemminkin yleinen kulttuurinen relatiivisuus, eli se mitä lähtökohtaisesti ymmärrän tällä hetkellä lukemistani materiaaleista, ei riipu siitä ovatko ne suomen- vai englanninkielisiä. Tietty relatiivisuus vaivaa aina kaikkea viestintää, sillä riskinä on, että lähettäjän nyanssit eivät aukene vastaanottajalle sellaisina kuin ne on tarkoitettu. Tulen liittämään tutkimuksen mukaan alkuperäiset tekstit, jotta lukija voisi tarkastella niitä omista lähtökohdistaan ja päätellä ovatko tekemäni tulkinnat oikeellisia (liite 3 ja liite 4).

Wiskerin (1993, 20-21) mukaan mustien naisten kirjallisuudessa ruumiillisuus ilmaisee usein sortoa ja ahdistusta. Hän kirjoittaa myös siitä kuinka mustat ovat yleensä paremmin sinut ruumiidensa kanssa. Mustien ruumiillinen ilmaisu ei kuitenkaan ole saanut vapautta orjuuden takia (Wisker 1993, 20-21.) Vaikka tämä väite mustien ruumiillisuudesta on hyvin essentialistinen, voidaan sitä kuitenkin tarkastella kulttuurisessa kontekstissa. Mustien kulttuuri on säilynyt tietyllä tavalla erillään perinteisestä valkoisesta angloamerikkalaisesta viktoriaanisesta kulttuurista, joka asetti vahvoja rajoituksia fyysiselle ilmaisulle ja kehollisuudelle ylipäätään. Näin voisi ajatella, että mustien tapa olla olemassa on jotakuinkin leimallisesti fyysisempi kuin viktoriaaninen valkoisten kulttuuri. On huomattavaa että novellit kirjoitettiin edellisen vuosisadan alussa ja tuolloinen ajan henki oli vasta vapautumassa 1800-luvun kahleista. Novellissa *Drenched in Light* Hurston kirjoittaa pikkutyöstä, joka on sinut kehonsa kanssa ja nauttii sen käytöstä. Tältä osin ruumiillisuus nousee siis esiin aineistosta merkittävänä rakenteellisena tekijänä, varsinkin kun novellissa ruumiin käyttäminen tai ruumiissa oleminen tulee esille silkkana riemuna.

Hurstonin oma tutkijan tausta kuuluu tietynlaisena tieteellisenä mielenä tai äänenä hänen töissään. Hän usein ottaa kertojansa kautta tietynlaisen tarkkailijan roolin niissä yhteisöissä joita kuvaa. On myös sanottu että hänen töissään on paljon omaelämäkerrallisia piirteitä (Thompson 1994.) Hurston oli 1997 eniten julkaistu

musta naiskirjailija Yhdysvalloissa (Bordelon 1997, 19). Gloser (1943, 154-159) on kirjannut Hurstonin saamaa aikalaispalautetta. Tuolloin sanottiin, että Hurstonin kertomakirjallisuudesta puuttuvat kirjalliset loput, rakenteellinen ammattitaito, psykologinen näkemys ja käsitys elämästä orjuudessa. Toisaalta hän kuitenkin on kaikkein menestynein amerikkalainen kirjailija, joka on kuvannut maaseudun mustien kieltä ja hän on onnistunut säilyttämään kirjallisen aarteen, joka on ollut tarjolla mustien kulttuurissa ja kansantarinoissa.

Hurston itse antropologina tutki ja keräsi tyypillisiä piirteitä niin mustien ilmaisusta kuin kielestä. Hän oli ensimmäinen joka keräsi tätä tietoutta matkoillaan Yhdysvaltojen eteläisiin osavaltioihin ja Haitille. Hän kuvailee mustien kulttuuria hyvin draamalliseksi, jossa kaikki näytellään ulospäin. Tämä näkyy niin liikekielessä, puheessa, tanssissa ja draamassa kuin muillakin elämän osa-alueilla. Mustien kieli ymmärtää asiat ainoastaan toiminnan kautta. Olemassa ei ole esimerkiksi sellaista asiaa kuin ”tuoli” pelkästään vaan kyseessä on ”istuma-tuoli”, jossa objekti ilmaistaan tekemisen kautta. Kaikki ilmiöt ja objektit sisältävät toiminnan. Hurston mainitsee mustien kielestä kolme antia, joita ovat metaforat ja vertaukset, kaksinkertaiset kuvaukset sekä verbien ja nimisanojen yhteiskäyttö, johon tuoli-esimerkki viittaa (Huggins 1995, 224-228.)

Hurston kuvailee mustien kansantarinoiden olevan monitasoisia ja eläviä. Niistä puuttuu tietty yksityisyys. Tämä yksityisyyden puute on luonnon mukana kulkemista, eikä sen vastaista, sillä onhan ihminen joka tapauksessa ennen kaikkea sosiaalinen eläin. Tällainen jakamalla eläminen on ymmärretty elämisen taiteeksi (Huggins 1995, 229-232.) Tutkimiansa kansantarinoiden tapaan Hurstonin omaan tuotantoon kuuluu aina tietynlainen yhteisöllisyys. Yhteisö on läsnä tarinoissa hyvässä ja pahassa. Näin myös tutkimissani novelleissa. Lapsuuden paikka novelleissa on keskellä perhettä ja yhteisöä.

Gordon E. Thompson (1994, 737-741) on tutkinut personifikaatiota ja projektiota Hurstonin töissä. Hän esittää, että Hurston käyttää omaa henkilökohtaista elämänsä läpi koko kertomakirjallisen tuotantonsa materiaalina. Thompson myös esittää että muun muassa novellissa John Redding goes to Sea Hurstonin täytyi projisoida sukupuolensa vastakkaiseksi, sillä tarinan kerronta oli tuohon aikaan osa miehistä traditiota. Näin hänen personifikaationsa ilmenee kiertoteitse, sillä Hurston ei käsittele

sukupuoleen tai rotuun kuuluvia asioita perinteisellä, vaan aika problemaattisella tavalla tuon ajan kirjallisuuteen nähden. Osa näistä mutkista johtuu hänen henkilökohtaisesta historiastaan osa tuon ajan kulttuurista. Thompson on sanonut, että Hurston kirjoitti ohi arkielämän ja sukupuolensa rajoitusten.

5.4 Narratiivin tarkastelua

Narratiivia voidaan tarkastella ainakin tarinan, tekstin, kerronnan ja lukemisen näkökulmista. Tarinaan liittyen voidaan tarkastella tapahtumia ja henkilöitä. Tekstiä tarkasteltaessa voidaan huomioida aika, luonnehdinnat ja fokalisointi (tarkemmin jäljempänä). Kerrontaan liittyvät puolestaan sellaiset ominaisuudet kuin tasot, äänet ja puheen esittäminen. Tekstin lukemiseen liittyen voidaan tarkastella lukijan roolia, lukemisen dynamiikkaa, ymmärrettävyyttä ja houkuttelevuutta (Rimmon-Kenan 1999.) Tämän tutkimuksen kannalta on mielekästä tarkastella tarinan tapahtumia ja henkilöitä, tekstin kannalta luonnehdintoja ja fokalisointia sekä kerronnan tasolta kertojaa. Lukijan näkökulman tulen tässä vaiheessa jättämään vähemmälle huomiolle – joskin tarinoiden kohdeyleisö olisi mielenkiintoista kartoittaa ja vahvistaa näkemystä tarinoiden yhteisökasvatuksellisesta roolista.

Tarina on kerrottuja tapahtumia ja toimijoita, jotka abstrahoidaan tekstissä. Tarina on jatkumo toisen kattavamman jatkumon sisällä: se on osa kertomuksen temporaalisen jäsentymisen asteikkoa. Tarina muodostaa sisäisten suhteiden verkostoja ja siksi on mielekästä pyrkiä eristämään kertova muoto kerrotun sisällön aineksista. Tarina on eristettävissä kulloisellekin tekstile ominaisesta tyylistä, käytetystä kielestä ja viestintävälineestä. Tarina voidaan siirtää viestintävälineestä toiseen, kielestä toiseen ja myös yhden kielen puitteissa tyylistä toiseen (Rimmon-Kenan 1999, 13-16.) Tekemissäni lyhennelmissä novelleista olen kyennyt siirtämään vain tarinan, muita tekstiin liittyviä näkökohtia voidaan tarkastella alkuperäisistä teksteistä, alkuperäisellä kielellä. Suomennoksia Hurstonin teksteistä ei ole olemassa, joten olen oman kielitaitoni varassa. Tulen liittämään tähän metodiosioon kappaleen tyypillisistä mustien

kielen ja Hurstonin kirjoituksen tyypillisistä piirteistä lisätäkseni tutkimuksen luotettavuutta ja liittääkseni tarinat paremmin alkuperäiseen yhteyteensä.

Tarina on siis ajallinen kokonaisuus, jolla on alku, keskikohta ja loppu. Tarinan keskeinen elementti ja ikään kuin sen sielu on juoni, mythos. Juoni muodostaa sen kokonaisuuden, johon nähden tarinan erilliset osat saavat merkityksensä. Kerrottu tarina esittää yleisen totuuden tai mahdollisuuden yksittäistapauksen kautta. Tarina on konkreettien tapahtumien muotoon saatettu juonen ilmaisu. Tarina itse on abstraktio, jota voidaan soveltaa erilaisiin konkreetteihin sisältöihin ja se voi saada erilaisia ilmaisumuotoja. Esimerkiksi ”tuhkimotarina” on tällainen abstraktio, joka on saanut nimensä konkreeteista fiktiivisistä tapahtumista ja henkilöistä, mutta joka merkitysmuodostelmana on siirrettävissä mitä erilaisimpiin yhteyksiin (Hänninen 2003, 20) Ricoueurin (1981,165-186) juonen ja juonentamisen teoretisointi kulkee seuraavasti. Juoni jäsentää kertomusta ja muistia monella tasolla: 1) Juoni on välittämässä yksittäisten tapahtumien ja tarinan kokonaisuuden välillä; 2) Juoni tuo yhteen erilaisia asioita, kuten toimijat, päämäärät, keinot, vuorovaikutukset, olosuhteet ja odottamattomat tulokset; 3) Juoni kattaa pelottavat tapahtumat, äkilliset käänteet, tunnistamiset ja väkivaltaiset vaikutukset. Näin juoni organisoii ”riitasointuista harmoniaa”, eikä juoni siis ole yksioikoinen järjestyksen, peräkkäisyyden ja koherenssin väline.

Rimmon-Kenanin (1999, 92-93) mukaan fokalisointi tarkoittaa perspektiiviä tai näkökulmaa, jonka kertoja verbalisoi, mutta joka ei välttämättä ole kertojan. Fokalisointi termiä käytetään mieluummin, jotta se loisi selkeyttä perspektiivin ja kerronnan erotteluun, joka saattaa hämärtyä kun puhutaan näkökulmasta tai muista vastaavista termeistä. Fokalisointi tarkoittaa, että voimme erottaa kaksi eri tekijää, ’kuka näkee?’ ja ’kuka puhuu?’ toisistaan. Sama henkilö voi toimia sekä puhujana että näkijänä, mutta se ei kuitenkaan ole välttämätöntä. Kertomisen ja fokalisoinnin erottaminen on kuitenkin välttämätöntä, jotta niiden välisiä suhteita tekstissä pystytään tutkimaan. Esimerkiksi fokalisointi tekstissä voi olla lapsen vaikka kertojana onkin aikuinen.

Kertojan rooli kerronnassa on merkittävä sen suhteen, miten lukija ymmärtää tarinan ja asennoituu siihen. Kertojan suhteen voidaan tarkastella kerronnan tasoa, osallisuutta tarinaan, sitä kuinka näkyvä rooli kertojalla on sekä kertojan luotettavuutta. Kertoja, joka on ikään kuin kertomansa tarinan yläpuolella, on ekstradiegeettinen. Jos kertoja puolestaan on ekstradiegeettisen kertojan välittämän ensimmäisen kertomuksen diegeettinen henkilö, on hän intradiegeettinen kertoja. Myös hypodiegeettiset kertojat ovat mahdollisia. Sekä intra- että ekstradiegeettinen kertoja voivat olla kertomaansa tarinaan osallisia tai osattomia. Kertojaa, joka ei osallistu tarinaan kutsutaan heterodiegeettiseksi ja kertojaa, joka osallistuu tarinaan homodiegeettiseksi. Kertojan näkyvyys tarinassa voi vaihdella täydellisestä näkymättömyydestä täydelliseen näkyvyyteen. Kertojan luotettavuus vaihtelee sen mukaan oletetaanko lukijan pitävän kertojan esitystapaa fiktiivisen totuuden arvovaltaisena totuutena vai onko lukijan syytä suhtautua kertojaan varauksin. Kertojan luotettavuudessa tai epäluotettavuudessa on aste-eroja (Rimmon-Kenan 1999, 120-127.)

5.5 Luotettavuuden arviointia

Kertomuksen luotettavuutta voidaan tarkastella siitä näkökulmasta, missä määrin tarinoissa olevat väitteet vastaavat asiaintilaa todellisuudessa. Jos narratiivisuus kuitenkin liitetään konstruktivistiseen ajattelutapaan, on vastaavuuden käsite tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa ongelmallista. Kyseessä on ajattelutapa, joka perustuu näkökulmaan, jossa todellisuus pikemminkin tuotetaan tarinoiden välityksellä, ja tällöin vastaavuussuhteen toista osapuolta on vaikea hahmottaa. Useat tutkijat ovat esittäneet, että tämä tutkimustapa tarvitsee kokonaan toisenlaisen käsitteistön. Heikkinen (2002) esittää Brunerin jaottelun, jossa paradigmaattisen tiedon tarkoituksena on vakuuttaa totuudesta, kun taas narratiivisen tiedon tarkoituksena on vakuuttaa todentunnusta. Kertomus antaa mahdollisuuden ymmärtää maailmaa dialektisesti vähitellen kehkeytyvänä ja juonellisena tarinana, jossa on parhaimmillaan vahva todentuntu. Todentuntu perustuu siihen, että lukija eläytyy tarinaan ja kokee sen ikään kuin todellisuuden simulaationa. Todentuntu on kokonaisvaltaisempi kokemus myös tunnekokemuksena, kun taas totuudella on pelkästään kognitiivinen merkitys.

Todellisuus on simulaatiossa sisällä, kun taas väitelauseisiin perustuvan kirjoittamisen todellisuus on siinä tekstin ulkopuolisessa maailmassa, joihin väitteitä verrataan (Heikkinen 2002, 194-196.)

Tutkimuksessani olen pyrkinyt vakuuttamaan lukijan niin totuudesta kuin todentunnusta. Vaikka tulososiota ei olekaan kirjoitettu tarinan muotoon varsinaisesti, koen, että se väljässä mielessä vakuuttaa todentunnusta. Totuuden suhteen olen verrannut tekstejä varsinaisiin historiallisiin rekonstruktioihin lapsuudesta tuona aikana, samoin kuin Hurstonin omaan muisteltuun lapsuuteen. Yleisemmin olen tarkastellut lapsuutta eri teoreettisilta näkökulmilta kuten yleisen lapsuuden historian ja sosiologian kannalta. Olen myös tarkastellut lapsen kuvaamista taiteessa. Nämä lapsitarkastelut olen yhdistänyt kirjallisuus teoreettiseen tarkastelutapaan, ja mielestäni tuonut aineistosta esille mahdollisimman luotettavasti eri keskeiset elementit lapsuuden tarkastelemiseksi novelleissa. Tätä kautta tutkimuksessani toteutuu teoreettinen triangulaatio.

Triangulaatiolla tarkoitetaan yksinkertaisten erilaisten metodien, tutkijoiden, tiedonlähteiden tai teorioiden yhdistämistä tutkimuksessa. Teoriaan liittyvällä triangulaatiolla tarkoitetaan sitä, että tutkimuksessa otetaan huomioon monia teoreettisia näkökulmia laajentamaan itse tutkimuksen näkökulmaa (Tuomi & Sarajärvi 2003, 141-142.)

Luotettavuuden lisäämiseksi olen myös liittänyt novelliviitteet tulososioon, jotta päätelmäni olisivat mahdollisimman helposti tarkastettavissa itse teksteistä. Tämä lisää sitä mahdollisuutta, että lukija pystyy seuraamaan tutkijan päättelyä ja arvioimaan sitä ja siten lisää tutkimuksen vahvistettavuutta (Tuomi & Sarajärvi 2003, 137).

Tutkimuksen luotettavuutta lisää, jos on löydettävissä vastaavia ilmiöitä tai selityksiä muista tutkimuksista (Moilanen & Räihä 2001, 59). Vaikka kyseessä on näiden kahden tarinan tutkimus, rinnastan niissä esiintyviä lapsuuksia siihen, millainen lapsuus oli 1900-luvun alun Yhdysvalloissa. Näin tulkintani aineistosta saa realiteettipohjaa ja Hurstonin novellien arviointi ajassaan käy paremmin mahdolliseksi. Olen myös pyrkinyt löytämään muita tutkimuksia Hurstonin novelleista ja löytänyt Thompsonin

(1994) personointia koskevan tutkimuksen novellissa John Redding Goes to Sea, ja käyttänyt sitä tutkimuksessani.

6 PAIDEIAN PEILI: YKSILÖ, KONTEKSTI JA KIRJAILIJA

Tulososioni on muodostunut kolmen teeman ympärille. Näitä ovat yksilöllinen lapsuus, lapsuuden konteksti ja kirjailijan ääni. Tämä teemoittelu tuntui mielekkäältä tutkimuskysymysten ja teoriaosioden valossa. Tulososioon on liitetty käsitteellisiä tarkasteluja, siltä osin kuin se on ollut mielekästä. Näin lähinnä yksilöllisen lapsuuden tarkastelujen osalta, joissa identiteetti, sukupuoli ja ruumis nousevat merkittäviksi käsitteiksi. Kuitenkin myös kasvatusilmaston käsitteen tarkastelu tulee kyseeseen lapsuuden kontekstin arvioinnissa. Kirjailijan ääni puolestaan heijastelee niitä rajapintoja, joita kirjailijan ja tekstin välillä piilee. Tutkimuksen luotettavuuden parantamiseksi olen merkinnyt tulososioon myös alkuperäisten novellien kohtia, joista lukija voi liitteenä olevista novelleista päätellä tulkintani perusteet. Liite 2 on novelli 1 eli John Redding Goes to Sea ja Liite 3 on novelli 2 eli Drenched in Light. Merkinnöissäni mainitsen joko novelli 1:sen tai 2:sen sekä sivun ja rivin, joilta tekstikatkelma alkaa.

Yhteistä molemmille novelleille on, että Hurstonin käyttämät kertojat ovat sekä ekstradiegeettisiä että heterodiegeettisiä molemmissa tarinoissa. Kertojat ovat kaiken tiettäviä ja näkeviä kertojia, jotka pystyvät näkemään kerrottavana olevien henkilöiden

ajatukset ja tarkoitusperät. Kummassakaan tarinassa ei ole syytä epäillä kertojan luotettavuutta, joka voidaan olettaa annettuna luotettavaksi. Kertoja ei sekaannu tai sotkeudu tarinaan itse millään tavalla, vaan ainoastaan kuvailee tapahtumia, tunteita ja ajatuksia.

6.1 Yksilöllinen lapsuus

Näissä tarinoissa fokalisointi osuu lapsen kohdalle vaikka kertojapersoonana on todennäköisesti itse aikuinen. Tämän fokalisaation takia tarinat ovat mielekkäitä tarkasteltavia varhaiskasvatuksen kannalta. Näkökulma, mikäli fokalisoinnista tässä yhteydessä voi tätä termiä käyttää, on selkeästi lapsen. Lapsi nähdään sinänsä hyvänä, idearikkaana ja tietyllä tavalla puhtaana ihmisenä, jota sitten kasvatuksella rajoitetaan. Tarinoiden lapset ovat jossain suhteessa toisistaan poikkeavia, sillä John Redding on korostetun älyllinen lapsi ja Isie Watts korostetun ruumiillinen lapsi. Tämä ei kuitenkaan vaikuta fokalisaatioon muuten kuin siten, että lapset, joiden näkökulmasta tekstit on kirjoitettu, ovat jokseenkin erilaisia.

Novellit tarkastelevat lasta yksilönä, joten tässä työssä tarkastelen lähinnä lasta James, Jenks & Proutin (1998) mukaan sosiaalisesti rakentuvana. Lapset ovat erilaisia ja heidän elämänpiirinsä ovat omanlaisiaan. Sosiaalisesti rakentuvana lapsuus on siis tietyllä tapaa ainutkertainen, kuten ovat novellien lapsikuvatkin. Uskallan kuitenkin väittää, että tästä tarkastelulähtökohdasta huolimatta on määriteltävissä erilaisia lapsuuden ideaaleja, jotka vaikuttavat paitsi arkiajattelussamme myös kirjallisuudessa, mediassa ja niin edelleen – siis myös näissä novelleissa. Nämä ideaalit vaikuttavat taustalla, kun arvioimme lapsuutta, lapsia ja lasten paikkaa maailmassa. Näissä ideaaleissamme paljastuvat ehkä myös tuo lapsuuden paideianomaisuus (Bardy, 1996) - sen moniulotteisuus. Työstämme mielikuviamme ajassa ja se, miten pitkälle tai ideaalisesti voimme lapsikuvamme tai lapsi-ideaalimme hahmottaa, on myös yksilökohtaista ja henkilökohtaisista teoreettisista viitekehyksistämme riippuvaa. Näin on myös minun kuin Hurstoninkin kohdalla.

Hurstonin teksteissä on selkeä viite viattomaan lapseen. Tämä käy erityisen hyvin ilmi novellissa *Drenched in Light*, jossa Isie Wattsin pyrkimys leikata isoäidin partakarvat kuvataan säälin ja yleisen visuaalisen taitavuuden näkökulmasta (Novelli 2 sivu 106 viimeinen kappale). Isien toiminta motivoidaan viattomana ja lapsellisena leikkinä. Meidän aikanamme ajatus lapsesta aikuista viisaampana, parempana näkijänä, esteetikkona, filosofina, tai oppaana on kehittynyt huippuunsa (Bardy 1996, 186).

Kummassakin tarinassa esitetään lapsi ideaalina idearikkaana olentona, jota ei voisi olla rakastamatta. Kuitenkin lapsen tosiasiallinen ympäristö väärinymmärtää lapsen teot eikä ota huomioon lapsen aikeiden aitoutta ja hyvyyttä. John Reddingiä pidetään kummallisena hänen ilmeisen älynsä ja kunnianhimonsa takia (Novelli 1 sivu 93 rivi 5, Novelli 1 sivu 93 rivi 21). Ja Isie Watts puolestaan joutuu sukupuolensa takia monenlaisen rajoituksen kohteeksi (Novelli 2 sivu 106 rivi 15->).

Oman työni kannalta tieto lasten työn merkityksestä 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun maaseudulla on sikäli mielenkiintoinen, että Hurston ei kuvaa lapsia työssä. Vaikka todennäköinen lapsuuden kuva maaseudun lapsilla olisi ollut lukuisten askareiden toimittaminen, Hurstonin kuvaamat lapset ovat leikkiviä lapsia vailla varsinaisia työvelvoitteita. Isie Wattsin tiskaamisvelvoite (Novelli 2 sivu 106 rivi 29) on poikkeus, ja senkin kohdalla voidaan puhua pienestä kotiaskareesta varsinaisen työvelvoitteen sijaan. Hurstonin kuvaamilla lapsilla ei myöskään ole identiteetin kannalta sellaista ristiriitaa, mitä West artikkelissaan kuvaa.

Hurston kuvaa lähestulkoon ainoastaan mielikuvitusleikkejä (Novelli 1 sivu 93 rivi 30; Novelli 2 sivu 106 rivi 41; Novelli 2 sivu 109 rivi 34) , joita John ja Isie leikkivät. Jonkin verran hän kuvaa myös lasten itse tekemiä leluja, kuten keppejä ja kaarnalaivoja (Novelli 1 sivu 93 rivi 26). Mikäli leluista käy myös Isien rekvisiitakseen ottama pöytäliina ja hajusteeksi lisätty sitruunamehu (Novelli 2 sivu 108 rivi 23 ja 37), lelujen määrä kasvaa huomattavasti, mutta pääpaino on mielikuvituksessa ja sen leikeissä. Hurstonin kuvaamat leikit ovat myös huomattavan väkivallattomia, mitä tulee leikkien kehityksen raaistumiseen ja aktivoitumiseen 1900-luvulla. Molemmissa novelleissa Hurston kuvaa lasten suhdetta luontoon ja mielipaikkoihin (Novelli 1 sivu 93 rivi 26, Novelli 2 sivu 109 rivi 7). Niin John kuin Isiekin pitävät luonnossa samoilussa ja

näkevät siellä pieniä ihmeitä ja leikkien aiheita. Molemmat leikkivät mielikuvitusleikkejä, joissa osallisena on luonto. Ylipäänsä Johnin ja Isien leikit koostuvat pitkälti mielikuvittelusta ja itse tehdyistä leluista. Tämä oli myös historiallisesti tyypillistä tuon ajan lapsille, kun tehdastekoiset leikkikalut eivät olleet vielä niin yleistyneitä.

Suhteessa lasten ikään ei novelleista ole sanottavissa niin paljoa kuin niiden suhteesta aikaan ja lasten ja aikuisten välisiin suhteisiin. Isie lienee noin viisi-kuusivuotias, joka tapauksessa alle kouluikäinen. Johnin tarinan me saamme seurata lapsuudesta kuolemaan saakka, mutta lapsi-John on kuitenkin pääpiirteissään noin kymmenvuotias (Novelli 1 sivu 93 rivi 21).

Lasten paikkaa tai tilaa kuvataan myös näiden omien tilojen tai paikkojen muodossa. Isiellä omia paikkoja ovat pöydän alus (Novelli 2 sivu 106 rivi 40), jossa hän saa kuvitella mitä mieluisimpia matkoja. Isien oma paikka on myös talon alus (Novelli 2 sivu 107 rivi 47), jonne hän piiloutuu odottamaan kuritusta. Johnin omia paikkoja puolestaan ovat joenranta ja lähimetsä, joissa kuvittelu ja mielikuvitus ovat vilkkaimmillaan. Katsoessaan kaarnalaivojensa häviävän horisonttiin hän haikailee sinne itsekin (Novelli 1 sivu 93 rivi 28). Oikeastaan tuntuukin siltä, että aikuiset novelleissa lähinnä rikkovat tuota yksityisyyttä, joka lapsilla on. Isietä kuvataan kuitenkin luonnostaan sosiaalisempina ja sosiaalisemmissa puuhissa kuin Johnia. Isie esitetään portin päällä keikkumassa, vilkuttamassa ohikulkijoille (Novelli 2 sivu 105 rivi 20) sekä tanssimassa kaiken kansan keskellä ja nauttimassa saamasta huomiostaan (Novelli 2 sivu 108 rivi 21-29). Tällöin kuitenkin paikalle saapuu kaiken tuhoava isoäiti muassaan kuritusta ja muuta kurjaa (Novelli 2 sivu 108 rivi 34->).

Kuten mustien naisten kirjallisuudessa yleisesti, molemmissa tarinoissa keskeistä on matkan kuvaus. Johnille matkustaminen on ikuinen haave ja toteutuu vasta hänen kuolemansa jälkeen. John ajattelee ja kuvittelee kaikenlaista matkatessaan joelle uittamaan kaarnalaivoja, jotka matkaavat juuri sinne kauas minne hän itsekin haluaisi matkata (Novelli 1 sivu 93 rivi 28, 34). Näin Johnin matkaaminen on enemmän sielun matkaa kuin varsinaista fyysistä matkaamista. Myös Isie haaveilee matkustavansa maailman ääriin. Hänen matkansa kuitenkin toteutuu pienemmässä mittakaavassa. Isie

pääsee vieraiden matkalaisten kanssa matkalle hotelliin, pois kahlitsevan huoltajansa silmäin alta häntä arvostavaan ilmapiiriin (Novelli 2 sivu 110 rivi 38->). Tämän voi tulkita merkitsevän luksusta pienelle tytölle, jonka koti lienee varsin vaatimaton. Isie tekee myös matkaa jo aiemmin kylän poluilla ja metsän teillä luonnossa (Novelli 2 sivu 108 rivi 46->), jossa on tilaa hänen omalle draamalliselle mielikuvitukselleen ja vapaalle ruumiilliselle ilmaisulle.

Ruumiillisuus lapsuuskuvissa

Ruumiillisuus on eräs merkittävistä tekijöistä mustien kirjallisuudessa. Myös Hurstonin novellissa *Drenched in Light*, joka voitaisiin vapaasti suomentaa Valon kyllästäväksi, ruumiillisuutta kuvataan merkittävänä olemisen muotona. Ruumis saa kuritusta tai kurituksella uhkaillaan (Novelli 2 sivu 105 rivit 11-13 ; sivu 106 rivi 1, 11; sivu 110 rivit 4, 9), ja näin ruumis on kärsimyksen lähde. Ruumiinkieltä rajoitetaan tyttölapsen osalta (Novelli 2 sivu 106 rivi 15), ja näin ruumis joutuu kulttuuristen käytänteiden muokkaamaksi. Toisaalta kuitenkin ruumis on ilon vertauskuva liikkeessään musiikin tahtiin (Novelli 2 sivu 108 rivit 6, 10), ja toisaalta liike on ruumiin ominainen muoto, tapa olla olemassa. Näin Hurstonin kuvaama ruumis saa monia merkityksiä ja ruumiin kohtalo tulkintoja, jotka liittyvät suoraan lapsuuden paikkaan. Vastakkain asettuu lapsen ruumis kasvatuksen kohteena ja toisaalta lapsen ruumis sinällään vapauden ja ilon vertauksena. Huomattavaa kuitenkin on, että kummassakaan novellissa lapsen ruumis ei ole työtätekevä ruumis, vaan leikille ja lapsuudelle varattu ruumis, jos ei Isie Wattsin tiskausvelvoitetta kotitöissä lasketa varsinaiseksi raskaaksi työnteoksi.

Ruumis käsitteellistetään erilaisissa yhteyksissä eri tavoin: lääke- ja luonnontieteellinen ruumis biologisanatomisena tai fyysis-kemiallisena organismina, väestöpoliittinen ja seksologinen ruumis koneena tai välineenä, teologis-filosofinen ruumis symbolina tai metaforana, diskursiivinen ja visuaalinen ruumis tekstinä ja pintana (Palin 1996, 226). Palin (1996, 226) lähtee siitä oletuksesta, että kun käsitellään ruumista, ei käsitellä ruumista sinänsä, vaan jotakin ruumiillisuuden määritelmää. Hurstonin teksteissä ruumis määrittyy teologis-filosofisesti vapauden symbolina tai metaforana, mutta toisaalta niissä on pyrkimyksenä myös ruumiin olemuksen kuvailu.

Feministisessä tutkimuksessa on laajalti kritisoitu naisen ruumiin käsitteellistämistä. Osin ruumis on jätetty tietoisesti syrjään, johtuen niistä naisruumiin saamista merkityksistä, jotka samaistavat naisen vain reproduktioon. Kulttuurisissa mielikuvissa ja vastakkainasetteluissa mies samaistetaan mieleen, kulttuuriin, järkeen, tietoisuuteen ja teoriaan, kun taas naiseen liitetään mielikuvat ruumiista, luonnosta, tunteesta, materiasta ja käytännöstä (Palin 1996, 226-228.) Hurston omassa filosofiassaan liittää luontoon vahvan naiseuden kuvan: luonto ja hän ihmisenä joskus ovat 'the ultimate feminine', äärimmäinen naiseus (Hurston 2006). Toisaalta John Redding toteuttaa miehisen älyn ja Isie Watts naisellisen tunteen representaatiota ja stereotypiaa.

Antropologisessa tutkimuksessa käsitetään ”kolme ruumista”: 1) yksilön ruumis, ruumis itsen elettyä kokemuksena; 2) yhteiskunnallinen ruumis, jota käytetään luonnon yhteiskunnan ja kulttuurin symbolina; 3) poliittinen ruumis, jota kontrolloidaan, rangaistaan, tarkkaillaan ja säädellään (Jokinen 1997, 9.) Mikäli tarkastellaan Hurstonin tekstejä tämän antropologisen kolmen ruumiin määritelmän kautta, voidaan helposti tulla siihen tulokseen, että kaikki kolme ruumista, niin ruumis sinänsä kuin yhteiskunnallinen ja poliittinen ruumis, esiintyvät teksteissä. Antropologina Hurston saattoi olla selvillä ruumiin määrittelemisistä, ja toisaalta taas ruumiin esiintyminen teksteissä näissä aspekteissa saattaa olla tyypillistä mustien kirjallisuudelle.

Kosonen (1997, 21) lainaa Adleria siinä, että lapsen ensimmäinen kokemus elämästä on tulla nähdyksi. Itsen kehitystä voi kuvata siinä kuinka lapsi liikkuu nähdyksi tulemisen ja itsensä kokemisen lävitse. Merleau-Pontyn mukaan lapsen ruumiillisuuden kokemuksen alkuperäinen ja sisäinen ominaisuus on sosiaalisuus ja myötämielisyys toisia kohtaan (Merleau-Ponty 1971, 96-155). Lapsi peilaa itsensä toisten eleiden, asentojen ja ilmeiden kautta. Katseen kohde näkee lapsen ja sitten heijastaa takaisin sen miten hän on lapsen nähnyt. Peilaus on osa psyykkistä kehitystä, ja jos tuo peilaus onnistuu lapsi kehittää itselleen lujan tunnon ruumiillisuudestaan. Tunnon siitä, että ruumis on yhtenäinen kokonaisuus ja toimintaa ohjaava keskus (Levin 1991, 62-73.)

Hurstonin novellissa *Drenched in Light* kuvataan mielestäni paljolti juuri peilausta lapsen kannalta. Vaativa ja komenteleva isoäiti puuttuu kasvatuksellaan Isien ruumiin paikkaan ja tapaan olla olemassa esimerkiksi kieltämällä tätä roikkumasta portilla ja

neuvomalla oikeita istuma-asentoja. Hän peilaa samalla kunnollisen tytön kuvaa Isielle. Yhteisö puolestaan peilaa, kannustaessaan Isietä tanssimaan keskellään, lasta nauttimaan vapaasta ruumiillisuudesta, ja kertoo samalla että tämä on juuri hyvä sellaisenaan. Tämä oivallus lapsen psyykkisestä kehittämisestä peilauksen kautta tuntuu implisiittisesti kuuluvan Hurstonin tekstiin. Suoraan peilauksen merkitystä ei sanota, muutoin kuin siinä yhteydessä, että Isie ruumiillisuudessaan kykeni oppimaan tanssin nähtyään sitä tanssittavan (Novelli 2 sivu 108 rivi 8). Lisäksi peilaukseen viitataan, kun Isie saa valkoisilta pelastajiltaan positiivista palautetta ensimmäistä kertaa elämässään. Sen sanotaan tuntuvan hyvältä (Novelli 2 sivu 110 rivi 29), ja tällöin palautteen merkitys käy selväksi. Lapsen itsetunnon kannalta on ratkaisevaa millaista palautetta hän olemassaolostaan saa, tulipa se heijasteisesti tai suorana palautteena. Tätä seikkaa mielestäni Hurston haluaa korostaa, korostamalla Isien ja Johnin erityislaatuisuutta leikkivinä lapsina, olemassa olevina potentiaaleina.

Keskittymällä lasten ruumiillisuuteen mahdollistuu lapsuuden tutkiminen sekä diskurssin rakenteen että niiden sosiaalisten aspektien kannalta, joita ruumis muokkaa ja jotka muokkaavat ruumiita. Sosiaalinen toiminta on ruumiillista toimintaa, joita eivät suorita ainoastaan tekstit vaan elävät ruumiilliset persoonat. Ruumis on entiteetti, joka on koettu ja eletty. Sosiologit ovat dokumentoineet ja analysoineet sitä, kuinka ruumis on koettu ja tulkittu tiettyjen toimijoiden taholta tiettyinä aikoina tietyssä kontekstissa. On esimerkiksi tarkasteltu sitä, miten lapset piirtävät ruumiin tiettyinä ikäkausina ja tätä on verrattu aikuisen käsitykseen ruumiista. Tämä tarkastelu jättää kuitenkin ulkopuolelle sen, kuinka lasten ruumiskäsitys suhteutuu sosiaalisiin suhteisiin ja lasten omaan kulttuuriin. Toisen näkemyksen mukaan voimme päästä kiinni ruumiilliseen vain sen representaatioiden kautta diskurssissa. Diskurssit ja tavat representoida ruumis muokkaavat ja jäsentävät kokemuksiamme ruumiista ja niitä tulkintoja, joita annamme ruumiille (James, Jenks & Prout 1998, 146-151.)

Lasten ruumiillisuuden suhteen on tultu aikaan, jossa tarkastelu keskittyy ruumiilliseen puhtauteen. Lapsen ruumis nähdään pyhänä temppeleinä, jota täytyy varjella ja suojella kaikin mahdollisin tavoin. Esimerkiksi lapsen ruumiin kuritus on laissa kiellettyä. Lapsille itselleen ruumiillisuudessa on viisi aspektia, jotka ovat heille itselleen merkittäviä. Näitä ovat pituus, muoto, ulkonäkö, sukupuoli ja toiminta. Jokainen näistä

aspekteista toimii joustavana ja muuttavana varantona lasten kanssakäymisessä ja muuttuvissa identiteeteissä ja ihmissuhteissa. Lasten tulee tulla toimeen jatkuvasti muuttuvan ruumiin kanssa ja sama koskee heidän vertaisiaan, mutta samalla he joutuvat tulemaan toimeen myös institutionaalisten muuttuvien tekijöiden kanssa. Esimerkiksi kahden ikäinen lapsi saattaa olla vauvalassa suuri, mutta siirtyessään seuraavaan ryhmään hän saattaakin olla joukon pienin. Niinpä lapsen ruumis on lapsuusiässä tärkeä varanto identiteetin muodostamisella ja toisaalta sen rikkoutumiselle juuri tuon jatkuvasti muuttuvan luonteensa takia (James, Jenks & Prout 1998, 152-158.)

Isien tarinassa Hurston kuvaa lapsuutta ja lasta iloisena, idearikkaana, valoisuuden tuojana joka kuitenkin törmää jatkuvasti kasvatuksen tuomaan rajoitukseen – ilon ja omaehtoisen leikin kieltämiseen. Tästä huolimatta Isien valoisuus ei kärsi koskaan pitkiä aikoja vaikka ajoittaiset kiellot arpeuttavatkin lapsen mieltä. Lapsen oma valoisuus on kuitenkin rikkaampi kuin mitkään rajoitukset. Tarinassa Hurston huomioi myös lapsen ruumiillisuuden, rytmin, joka kulkee tarinassa merkittävänä juonikulkuna. Isie tanssii ja leikkii ja laulaa kokonaisvaltaisesti koko sielullaan ja ruumiillaan. Hurston tuo ilmi myös tuon tyttölapsen ruumiille asetettuja rajoituksia, kuinka tulee käyttäytyä ja olla olemassa.

Ruumis on myös sukupuolistettu. Ruumiin sukupuolistaminen alkaa jo vauvaiässä. Ensinnäkin lapset puetaan sukupuolelle sopiviin väreihin ja asusteisiin, tällä halutaan viestittää sosiaalisesti lapsen sukupuoli. Aikuiset myös tulkitsevat vauvan käytöstä seksuaalisten stereotyyppien mukaan esimerkiksi määritellen poikien olevan aktiivisia ja tyttöjen passiivisia. Ruumiita myös kehitetään tiettyjen aktiviteettien kautta. Tyttöjen/naisten ruumiiden oletetaan työskentelevän empatiaa ja hoivaa osoittavissa tehtävissä, kun taas poikien/miesten ruumiit ajatellaan fyysisen kilpailun ja voiman osoittamisen kaltaisiin tehtäviin. Jo leikkikentällä on havaittavissa, että pojat dominoivat tilaa fyysisillä leikeillä ja tytöt ovat marginaalissa vähemmän fyysisten leikkien myötä (James, Jenks & Prout 1998, 164-166.) Seuraavaksi siirryn tarkastelemaan sukupuolisuutta laajemmin ja sitä mitä se merkitsee Hurstonin teksteissä.

Sukupuoli lapsuuskuvissa

Ihmiset kategorisoidaan sukupuolen perusteella. Sosiaalista sukupuolta, tyttöä tai poikaa, aletaan määrittää jo vauvasta pitäen. Miehen ja naisen tehtävät ja roolit sekä näkemykset heidän kyvyistään ja mahdollisuuksistaan poikkeavat toisistaan. Vaihtelevaa puolestaan on se, mitä eri kulttuureissa määritellään miehen ja naisen ominaisuuksiksi (Lahelma 1992, 74.)

Karkeasti ottaen voidaan sanoa, että sukupuolia kohdellaan eri tavoin riippuen siitä onko kyseessä tyttö vai poika. Tämä näkyy myös niissä tavoissa, joilla sukupuolta arvotetaan: yleisesti ottaen miessukupuoli arvotetaan korkeammalle kuin naissukupuoli. On olemassa useita tytön ja pojan malleja, mutta kuitenkin aina pyritään sukupuolijärjestelmässä kahtiajakoon tyttöihin ja poikiin. Usein poikia aktivoidaan fyysisesti ja kannustetaan leikeissä rakenteluun, kun taas tytön malli on sopeutuva ja hoivakeskeinen (Lahelma 1992, 74-78.) Tyttöjen sosiaalistumisen keskiössä on seksuaalisuus. Tytöt määritellään seksuaalisuuden ja pojat toimintansa kautta (Näre & Lähteenmaa 1992, 13.)

Meillä siis on sukupuoleen liittyviä stereotyyppioita. Stereotyyppiat sinänsä eivät ole negatiivisia tai positiivisia, mutta kun sukupuolistereotyyppiat liittyvät valtajärjestelmiin ja hierarkioihin, ne edellyttävät tietynlaista käyttäytymistä ja sen erilaista arvotusta (Gordon 1992, 81-82.) Hurstonin tekstien tulkitseminen sukupuolierojen tai stereotyyppioiden perusteella ei ole aivan ongelmaton. Tämä johtuu paitsi sukupuolistereotyyppioiden ilmeisen tietoisesta kritiikistä ja ehkä samalla niiden rikkomisesta teksteissä, mutta myös tietystä varovaisuudesta aiheen tiimoilta. Thompson (1994) on esittänyt että John Redding olisi Hurstonin omakuva, mutta ajan hengen takia päähenkilö ei olisi voinut olla tyttö.

Selkeää tyttöyteen ja naiseuteen kasvattamista kuvaa Isie Wattsin tarina. Merkityksellistä painoa Hurston antaa niille tavoille, joiden avulla Isien oletetaan omaksuvan niin sanotun hyvän tai hienon naisen roolin. On selvää ettei tyttö väitä vastaan, istu rumasti ja puhu huolimattomasti, saati että leikkisi poikien kanssa poikien leikkejä (Novelli 2 sivu 106 rivi 20). Kaikki tämä on rangaistuksen uhalla kiellettyä.

Mielestäni Hurston kritisoi tuon ajan sukupuolista kasvatusta kuvaamalla Isieen kohdistettua kasvatusta tämän ruotimisena tyttöyden/naiseuden ominaisuuksiin ja esittämällä isoäidin hirvityksenä Isielle.

Tyttöys on kertomuksessa merkittävä rajoittava tekijä. Isie Wattsin tulevaisuushorisontti on suunnattu kohden niin sanottua vanhakantaista kunnan naisena olemista. Tätä vastaan Hurston tekstissä kapinoi puolustaen lapsen luonnollisuutta ja valoa. Tällainen kirjallinen kapina perinteistä naisroolia vastaan sopii hyvin 1920-luvun radikaaliin moderniin naiskuvaan, jollaisen kuvan itsestään muun muassa Hurston halusi antaa. Moderni nainen osaa iskeä tarinaa ja olla keskipisteessä. Isie Watts on juuri tällainen iloisena valoisena luontena ja luontevan ruumiillisena tanssiessaan yleisön ympäröimänä.

Yhtä selkeää kritiikkiä ei ole John Reddingin tarinan sukupuolisessa näkökulmassa. Päinvastoin pojan kasvatusta on jokseenkin ristiriidatonta lukuun ottamatta tämän kaukokaipuuta, jonka Johnin isä ja ilmeisesti Hurston itse tulkitsee jokaisen miehen ominaisuudeksi, kun taas Johnin äiti pitää tätä noituuden aikaansaannoksena (Novelli 1 sivu 95 rivi 2->). Mikäli kuitenkin Thompsonin teesi siitä, että John on Hurstonin omakuva pitää paikkansa, tulee kaukokaipuusta mieluummin erityisen yksilön ominaisuus eikä niinkään sukupuolistettu ominaisuus. Tätä kautta on luontevaa siirtyä seuraavaksi tarkastelemaan identiteettiä ja sen heijastumia Hurstonilla.

Identiteetti lapsuuskuvissa

Minä-käsite viittaa yksilön erilaisiin refleksiivisiin prosesseihin, joiden kautta hän tulee tietoiseksi itsestään. Refleksiivisyydessä ihminen asettuu itsensä ulkopuolelle ja tarkastelee itseään sieltä käsin. Näin ihminen ikään kuin tarkastelee itseään toisten silmin. Tämä 'yleistetty toinen' on se kulttuuri, jonka jäseneksi yksilö on tullut syntymän tai liittymän kautta. Tämä kulttuuri ruumiillistuu vanhempien, ystävien ja yhteisön muiden jäsenten kautta, jotka opettavat henkilölle mikä on sallittua, mikä kiellettyä, hyvää ja paha, miten erilaiset asiat tehdään ja mitä ne yleensä merkitsevät. Tietoisuus ja minä kehittyvät sosialisoinnin kautta, ne eivät voi olla olemassa ilman kulttuurin moraalisia ja tiedollisia määritelmiä. Tästä seuraa, että refleksiivisyyden tila

on riippuvaista kulttuurin tilasta. Minän refleksiivisen toiminnan tuotetta kutsutaan usein minäkäsitykseksi, ja sitä voidaan edelleen nimittää identiteetiksi (Antikainen & Rinne & Koski 2000, 266.)

Käytännössä identiteetit ovat luonnehdintoja, jotka koskevat ihmisiä. Ensinnäkin luonnehdintoja tehdään erilaisten ryhmäjäsennyttä tai henkilöluokkia kuvaavien kategorioiden perusteella. Tällaisia ovat identiteetit, jotka liittyvät sukupuoleen, ammattiin, koulutukseen ja etnisyyteen. Toiseksi luonnehdintoja voidaan tehdä ihmisten ulkoiseen olemukseen, käytökseen ja aikaansaannoksiin liitettävien laatusanojen, kuten ahkera, laiska, miehekäs ja naisellinen, avulla (Antikainen ym. 2000, 267.)

Modernissa ajattelutavassa yksilö oletetaan itsestään selvänä ilmiönä, jolla on tietty itsenäinen, yhtenäinen ja kiinteä ydin. Postmodernissa ajattelussa yksilö nähdään relationaalisena ja dynaamisena ilmiönä, joka rakentuu jatkuvasti uudelleen erilaisissa instituutioissa, sosiaalisissa suhteissa, diskursseissa ja käytännöissä. Tällöin keskitytään etsimään aineksia, joista identiteetit muodostuvat ja prosesseja, joissa yksilön identiteetit tuotetaan (Antikainen ym. 2000, 269.)

Traditionaalinen kulttuuri on eriytymätön, yhtenäinen ja muuttumaton tai hitaasti muuttuva. Kulttuuri tarjoaa harvoja identiteettimalleja, ja näiden erot ja arvot ovat suhteellisen selkeitä ja vakaita. Yksilö saa harvat identiteettinsä perintönä synnyttyään tiettyyn perheeseen, sukuun ja sukupuoleen. Samalla yksilöön kohdistuu vähän odotuksia ja ne ovat suhteellisen ristiriidattomia. Moderni kulttuuri on kiinnittynyt valistuksen aatteeseen, joka lupaa tieteellisen tiedon ja järjen avulla tapahtuvaa autonomisen yksilön syntyä ja samalla vapautumista perinteen ja taikauskon kahleista. Modernin yhteiskunnan rationaalistuminen, byrokratisoituminen ja kiihtyvä työnjako synnyttävät uusia ja erilaisia toiminnan kenttiä sekä niihin liittyviä identiteettimalleja. Samalla kulttuurinen eriytyminen synnyttää ongelmia, jotka luovat uusia sosiaalisia ja yksilöllisiä epävarmuuksia ja riskejä. Identiteetin kannalta moderni kulttuuri merkitsee mallien jatkuvaa eriytymistä ja yksilöllistymistä. Yksilö joutuu ristiriitaisten odotusten kohteeksi. Koska modernin kulttuurin muutos on jokseenkin hallittavaa yksilölliset, eriytyneet ja ristiriitaiset identiteetit ovat yhä jossain määrin vakaita ja ennustettavia. Postmodernia yhteiskuntaa voi kutsua myöhäismoderniksi, koska se merkitsee

modernissa kulttuurissa olevien kehityssuuntien jatkuvaa voimistumista ja täydellistymistä. Keinotekoisuus, mielivaltaisuus ja monitulkintaisuus ovat postmodernin yhteiskunnan tunnusmerkkejä, joihin kuuluu myös kasvava epävarmuus. Identiteettejä ja elämäntapoja luodaan ja ylläpidetään yhä hauraampien ja sirpaloituneempien moraalisten arvostelmien ja tiedollisten määritelmien varassa. Eri viiteryhmiä vaatimat identiteetit voivat olla jopa vastakkaisia, sosiaalinen järjestys ja identiteetit legimitoidaan sillä, mitä 'minä haluan' (Antikainen ym. 2000, 272-274.)

Hurstonin teksteissä identiteetit liikkuvat traditionaalisen ja modernin välillä. Esimerkiksi John Redding pyrkii vapautumaan traditionaalisen identiteetin kahleista, ja määrittelemään elämänsä suunnan sisäisten tekijöiden varassa ulkoisten sijaan. Isie Watts puolestaan on tyttönä kapinoiva ja toisaalta sisäisen elämänsä kuljettama enemmän kuin kasvatukseensa alistuva väritön persoona. Hän toimii ja ymmärtää teoillaan olevan seurauksia, muttei lapsenomaisuuttaan tai vahvan identiteettinsä takia jätä näitä tekoja tekemättä. Niin Isie kuin Johnkin pääsevät lopulta matkaan kohti uutta arvostettua ja modernia identiteettiä, Johnin matka tosin on hänen kuolemansa hetki, hetki jona hänen toiveitaan vihdoinkin kunnioitetaan. John ei siis koskaan varsinaisesti saanut toteuttaa itseään niin kuin hänen moderni identiteettinsä olisi edellyttänyt. Isie Wattsin tarina herättää kysymyksiä siitä, mitä identiteetistä voidaan sanoa rodun kannalta, kun Isien arvostavat pelastajat ovat valkoisia eli toisen rodun edustajia. Mitä novellin loppu tosiasiallisesti merkitsee ja mitä sillä halutaan sanoa? Sitäkö vain, että kukaan ei ole profeetta omalla maallaan vai että sillat rakentuvat pienillä askelilla, huomioilla ja teoilla? Minulle *Drenched in Light* novellin loppu esittäytyy ristiriitaisena ja monitulkintaisena eikä vähiten juuri rodullisten aspektien takia. Kulkeeko siinä musta lapsuus kohti valkoisia päiviä vai valkoinen identiteetti kohti mustaa sielukkuutta? Vaikea sanoa. Johnin ja Isien identiteettejä muokkaavat vahvasti ne kasvatusilmastot, joissa he kasvavat.

Molemmissa tarinoissa kuvataan lapsen kasvua maaseudulla, pienissä kylissä, joissa ihmisten koulutustaso on matala ja elinkeinoina pääsääntöisesti maa- ja metsätalous. Kumpikaan lapsista ei tee varsinaisesti työtä, joka on historiallisesti poikkeuksellista ottaen huomioon kuinka yleistä lasten työnteko on ollut 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa. Luultavaa onkin, että Hurston on pitänyt ihanteenaan keskiluokkaista

viktoriaanista lasta joka ei tee työtä, ja haluaa välittää tätä lapsen ihannetta edelleen kirjoituksissaan. Toisaalta voi olla, ettei olisi mielenkiintoista kuvata sitä todellista arkea, jota lapset tuohon aikaan elivät, vaan tekstit ovat yleinen kannanotto ideaalin lapsuuden puolesta. Tästä syystä lapset kuvataan ennen kaikkea idearikkaina ja luonnollisina lapsina, joiden tulee voida samoilla ja toteuttaa sisäistä maailmaansa. Tämän sisäisen maailman kahlitsijoiksi kuvataan äitihahmot, jotka pitävät kiinni niistä traditionaalisen identiteetin tekijöistä, joiden mukaan lasten tulee tietää paikkansa maailmassa ja toimia siten kuten on aina ennenkin toimittu. Miehet ja valkoisen rodun edustajat edustavat tässä maaseutuyhteisössä niitä uusia tuulia, jotka edesauttavat modernin identiteetin saavuttamista.

Sukupolvien välillä siis vallitsee modernin ja traditionaalisen identiteetin kiila, joka heijastelee yleistä historiallista kehitystä tuohon aikaan. 1920-lukua pidetään monelta osin modernin riemuvoittona, ja useat vuosikymmenet sen jälkeen ovat olleet taantumuksellisempia kuin tuo modernin läpimurron kultainen vuosikymmen. Tuskin on siis sattumaa, että tuo murros näkyy Hurstonin teksteissä.

6.2 Lapsuuden konteksti

Vanhemmat muovaavat lapsen ensimmäisen ja merkittävimmän kehitysympäristön. Vanhemmat rakentavat niin lapsen kodin kuin keskeisen osan hänen kokemusmaailmastaan. Lapsen varttuessa isommaksi lähiympäristö laajenee käsittämään muun muassa koulun ja muun yhteisön vaikutuksen lapseen (Pulkkinen 1984, 252.) John Redding Goes to Sea -novellissa vanhempien merkitys on hyvin korostunut etenkin äidin merkitys kasvavan Johnin suunnitelmien esteenä (Novelli 1 sivu 95 rivi 44->). Isä puolestaan tukee ja kannustaa lastaan (Novelli 1 sivu 94 rivi 48). Tästä aiheutuu selkeä ristiriita kasvavan Johnin kasvatusilmaston kuvaajana. Isie Wattsin perhettä kuvaa puolestaan toisenlainen perheympäristö. Isien päävastuullisena kasvattajana toimii hänen isoäitinsä, ja näin voidaan sanoa, ettei Isie kasva nykyajalle tyypillisessä ydinperheessä vaan perinteisemmässä sukupolvia yhdistävässä

perhemuodossa. Isien isoäidin kuva on todennäköisesti parodinen kuva Hurstonin omasta isoäidistä, joka ei hyväksynyt tyttärensä ja tämän miehen liittoa.

Kasvattajalla olevaa kasvatusta koskevien käsitysten kokonaisuutta sanotaan kasvatustietoisuudeksi. Tämä tietoisuus ilmenee kasvattajan toiminnassa. Hoitavassa kasvatuksessa kasvatusta ymmärretään päivittäisten rutiinien ketjuksi, jossa kasvatusta hoidetaan työssäkäynnin ja kodinhoidon ohella miettimättä sen tarkemmin, mitä erilaiset toimenpiteet merkitsevät lapsen kannalta. Hoitavassa suhtautumisessa kasvatustietoisuus on vähäistä (Pulkinen 1984, 254.) Molemmista novelleista kuvataan muunlaista kuin pelkästään hoitavaa kasvatusta. Novelleissa kasvatustietoisuus on ehkä intuitiivista ja kulttuurin sanelemaa, mutta kuitenkin siinä määrin tavoitteellista ettei voida puhua pelkästään hoitavasta kasvatustietoisuudesta. Mieluummin puhutaan ajalle tyypillisistä traditionaalisista kasvatuskäytänteistä, jotka on todettu hyväksi.

Lapsen kannalta paras kasvatustilanne on sellainen, jossa yhdistyvät kontrolli, sallivuus ja demokraattisuus. Pulkinen siteeraa Baumrindia, joka toteaa että autoritatiivinen kasvatustilanne, jossa vanhempien valta korostuu vailla lämpöä, tai vähän kontrollia sisältävä sallivuus ole lapsen kannalta yhtä suotuisaa kuin auktoritatiivisuus, jossa korostuvat toimintojen valvonta, demokraattisuus, odotukset lapsen suoriutumiseen nähden sekä lämpö ja lapsen hyvinvoinnin painottaminen (Pulkinen 1984, 256.) John Reddingin kasvatusta voisi kai kuvata auktoritatiiviseksi eli kannustavaksi siinä missä Isie Wattsin kasvatustilanne on autoritatiivista, eli kurituksen täyttämää ja tunnekyllää.

Auktoritatiivista kasvatustilannetta voi sanoa ohjaavaksi. Tälle vastakkainen kasvatustilanne on aikuiskeskeinen, jolle tyypillistä on epädemokraattisuus ja valvonnan puute. Aikuiskeskeinen kasvatustilanne on yhteydessä liian varhaiseen kotoa irrottautumiseen ja tämän myötä yksilöllistymisen ongelmiin sekä yhteiskuntaan jäsentymisen vaikeuksiin (Pulkinen 1984, 285.) On kirjailijan oivallusta kirjoittaa Isie Watts hyvin aikaisessa vaiheessa eroon tuosta autoritatiivisesta kasvatuksesta kulkemaan demokraattista ja ymmärtävää elämän polkua, jossa lapsen ilo ja sielukkuus tulevat arvostetuiksi. Hurston rakentaa Isie Wattsille samanlaisen varhaisen kotoa

irrottautumisen kuin millaisen hän itse koki lapsuudessaan, ja johon on ollut ilmeisen tyytyväinen. Hurstonin omaa kasvua leimaa vahva itsetunto ja voimakas identiteetti, joiden avulla hän saavutti sen aseman ja ne taiteelliset ja tieteelliset tuotokset, joista hän on kuuluisa.

Siinä missä novellissa John Redding Goes to Sea kuvataan läheisyyttä ja läheisyyden osoituksia kuten lapsen kädestä pitämistä ja halausta (Novelli 1 sivu 93 rivi 45, sivu 94 rivi 14, 38), kuvataan novellissa Drenched in Light paljonkin kuritusta ja sillä uhkailua (Novelli 2 sivu 105 rivi 12, 17, sivu 106 rivi 1, 11, sivu 110 rivi 4, 9). Käytännöllisesti katsoen kaikesta, mitä pieni Isie tekee väärin tai epämieluisasti on luvassa piiskaa. Ilmeisesti piiskaus oli tuohon aikaan hyvinkin yleinen kasvatusmenetelmä ja Hurston omista muistelmissaan kuvaa piiskausta ja piiskauksella uhkailua jopa varsin reippaaseen sävyyn. Novellissa Hurston ei ota suoraa kantaa piiskauksen paremmuuteen tai huonouteen kasvatusmetodinä, mutta motivoi Isie Wattsin toiminnot siten, että ne ovat lapsen mielikuvitusmaailmasta käsin viehättäviä ja ymmärrettäviä. Piiskaus kuvataan lapsen rangaistuksena teoista, joita voi ajatella luonnollisiksi tai jopa hyväntahtoisiksi. Näin ollen päättelen, että Hurston kritisoi tuota kasvatusmenetelmää tai ainakin sen liiallista käyttöä. Joka tapauksessa hän ottaa ymmärtävän kannan lapsen näkökulmaan.

Huomion arvoista molemmissa tarinoissa lienee se, että tarinoiden äiti hahmot, Matty Redding ja Grandma Potts, ovat niitä henkilöitä, jotka kahlitsevat lapsia. He siirtävät vanhakantaista näkemystään ja omalla vahvalla ja vankkumattomalla tavallaan ovat lapsen parhaan ja lapsen luonnollisen luonnon toteutumisen esteinä. Siinä määrin ideaalinen kuva lapsuudesta ja lasten sisäisistä haaveista teksteistä välittyy, ettei voi olla pohtimatta mistä tällainen kuva nousee. Hurstonin omaelämäkerrasta voi löytyä selittäviä tekijöitä.

Lasten paikkana näissäkin novelleissa on koti ja sen lähiympäristö. Lapset peilautuvat luontoa vasten, joka tarkoittaa vapautta niin ruumiille kuin mielellekin. Koti on kasvatuksen ja ohjauksen paikka ja keskeisellä sijalla ovat suhteet vanhempiin ja huoltajaan. Johnilla on kannustava isä ja omalla laillaan rakastava äiti. Ainakin novellissa Johnin äidin kontrolli selitetään johtuvaksi ymmärtämättömyydestä ja

ehdottomasta rakkaudesta, jota tämä tuntee poikaansa kohtaan. Isoäiti Pottsin kontrolli Isietä kohtaan motivoidaan hyvillä tavoilla ja traditionaalisen kasvatuksen normeilla. Lapset kuvataan suhteessa aikuisiin alempina ja näiltä ohjeita ja lupia vastaanottavina. Isien tietynlainen luonnollinen tottelemattomuus johtuu hänen vilkkaasta ja moniulotteisesta mielikuvituksestaan, joka saa hänet unohtamaan elämän ja erityisesti isoäidin realiteetit.

Perhemuotoja kuvataan teoksissa varsin vähän. John Reddingin kerrotaan olleen ydinperheen ainoa lapsi. Isie Watts puolestaan on suurperheen kasvatti. Hänen sisarustensa lukumäärää ei mainita lukuunottamatta yhtä vanhempaa veljeä, joka esiintyy tarinassa. Kasvatuksesta huolehtii isoäiti. Tarkemmin vanhempien tarinaa ei kerrota, mainitaan ainoastaan että Isien isä on leski. Isä mainitaan myös siinä mielessä, että tämä huolehtii lapsen kurituksesta ilmeisen vanhan isoäidin ohjeiden mukaan.

John Reddingin kasvatusilmasto on ristiriitainen, sillä hänen isänsä kannustaa ja ymmärtää lasta, kun taas hänen äitinsä pitää lasta kummallisena ja noiduttuna. Kasvatusilmastossa on siis taikauskoa ja sivistymättömyyttä, mutta samalla syvää filosofista elämäkokemusta ja viisautta. Myös läheisyyttä ja lämpöä Johnin kasvatuksessa kuvataan isän halauksilla ja kädestä pitämisellä. Johnin äitikin motivoidaan rakkauden kautta. Voisikin sanoa että Johnin kasvatuksessa risteävät tekijät traditionaalisen ja modernin identiteetin muodostavien näkemysten kesken. Isie Wattsin kasvatusilmasto on selkeän traditionaalinen, jossa isoäiti Potts pitää huolta lapsen kasvatuksesta. Tuota kasvatusta selkeästi kritisoidaan novellissa kertojan sävyn ja fokalisoinnin kautta. Molemmat antavat olettaa, että lapselle asetetaan rajoituksia, jotka eivät ole mielekkäitä tai perusteltuja.

On selvää, että Isien odotettiin kasvavan silloisen normatiivisen käsityksen mukaan sievästi käyttäytyväksi hyvin perinteiseksi naiseksi. Luonnollisuuden ja draaman värittävä loppuratkaisu antaa olettaa, että Isiestä kasvaa hieman vapaampi, taiteellisempi ja vahvempi oman identiteettinsä kantaja kuin mitä tuon ajan perinteinen naiskuva antaisi olettaa. Voidaan siis arvella Isiestä kasvavan kunnan 1920-lukulainen. Mitä Johnista sitten odotettiin? Itse asiassa John täytti kaikki ne roolivaatimukset, joita häneen aikuisena miehenä kohdistettiin. Hän oli opettaja ja naimisissa naapurin tytön

kanssa, mutta hänen itsensä kannalta tärkein eli maailman näkeminen jäi puuttumaan. Johnin olisi ollut tyydyttävä niihin ahtaisiin saappaisiin, jotka hän täytti moninkertaisesti. Jotenkin Hurston antaa olettaa, että John oli enemmänkin mies kuin mitä häneltä odotettiin. Hänellä oli uskallusta ja himoa laajentaa elämänpiiriänsä pois totutusta. Se ei häneltä kuitenkaan koskaan tietoisena olentona onnistunut, sillä hän oli liian kahlehdittu äitiinsä. Freudilaisen ajattelun pohjalta tätä sidettä äitiin ja tämän näkemyksiin voisi sanoa varsin tyypilliseksi. Johnhan olisi joutunut suorittamaan kuvainnollisen äidinmurhan, mikäli olisi lähtenyt pois.

Lasten oman kulttuurin kannalta kuvaus vertaisryhmästä jää vaille merkittävää kommentointia näissä novelleissa. Johnin kuvataan olleen hyvin yksinäinen lapsi, joka lähinnä vetäytyy omaan kuvitteluunsa. Isien osalta kuvataan hänen yhteistä leikkiään vanhemman veljensä kanssa, kun he päättävät yhteistuumin ajella isoäidin partakarvat (Novelli 2 sivu 107 rivi 14->). Tosin Isieltä on kielletty poikien kanssa leikkiminen. Hurston keskittyy kuvauksessaan kuvaamaan lähinnä lapsia suhteessa aikuisiin eikä niinkään lapsia suhteessa toisiinsa. Molempia lapsia voisi sanoa yksinäisiksi lapsiksi: John on ainoa lapsi ja Isie ainoa tyttölapsi. Minusta tämä yksinäisyyden kuvaus on jollain tavalla hieman melankolista huomioon ottaen, että juuri lasten ilo ja ainutlaatuisuus on käsittelyn kohteena. Mikä vertaisryhmän kuvauksessa on sellaista, että Hurston on päättänyt jättää sen pois novelleista? Miksi lapset ovat suhteellisen yksinäisiä? Mitä sellaista lapsuudesta tulee sanotuksi tämän tietynlaisen erillisyyden kautta? Onko juuri lapsi ja lapsen ideaali niin tärkeä kuvattava, että kuvaamalla useampia lapsia tietty symbolinen ainutlaatuisuus menetetään?

Itse yhteisön kuvaus on moninaista, ja yhteisö toimii ikään kuin ”taustapiruna”. Näin etenkin Johnin tapauksessa, sillä Johnia pidetään kummallisena ja toisaalta odotetaan hänen lähtöään maailmalle (Novelli 1 sivu 95 rivi 33->). Toisaalta yhteisö näyttäytyy eräänlaisena turvana ja voimavarana varsinkin Isielle. Yhteisön olemassaolo muokkaa novellien lasten kasvatusta sen mukaan, mitä yhteisön ajatellaan ajattelevan kunnollisesta kasvatuksesta, olipa tämä sitten totta tai ei. Näinhän me ihmiset usein toimimme. Hurston on sen oivaltanut teksteissään, joskaan hän ei tuo sitä osoittelevasti esille.

6.3 Kirjailijan ääni

Orjuuden elävää taustaa vasten, joka tuolloin on ollut lähempänä kuin talvisota meillä, tuntuu merkilliseltä, että Hurston on valinnut niin vahvan irtioton tuosta perinteestä. On kaunista, että Hurstonin novelleista voi lukea vapaista rakastetuista lapsista, jotka lapsina sinänsä ovat ihailtavia ja rakastettavia. Jo pelkkä orjuudesta lukeminen, saati että on elänyt sen läheisyydessä rotuerotteluista ja suoranaista hengenvaarasta oman rotunsa tähden Hurstonin aikana, antaisi syytä katkeraan kirjoittamiseen ja tuon ajan kauhujen kuvaamiseen. Sen sijaan niin Hurstonin kuin muidenkin mustien kirjallisuudesta löytyvä orjaperinteen mukainen sarkasmi ja ironia voi olla vaikeasti tavoitettavissa valkoiselle lukijalle. Se kertoo selviämisestä nokkeluudella ja älyllä kotikutoisin konstein, jotka aikain saatossa on todettu parhaiksi ja turvallisimmiksi. Selkeästi tuosta orjuuden perinnöstä nousee myös mustien yhteisöllisyyden merkitys. Tätä merkityksellisyyttä ja joskus myös sen merkillisyyttä Hurston kirjoittaa auki omassa tuotannossaan, joskus kritisoiden, mutta usein myös kiittäen.

Hurston kertoo omassa elämäkerrassaan lapsuudestaan joka ei välttämättä ollut kaikkein ruusuisin. Erityisen surullinen tapahtuma oli äidin kuolema. Tämän jälkeen Hurstonin isä nai erittäin epämiellyttävän naisen, jonka kanssa Hurston otti fyysisestikin yhteen. Hurstonilla oli myös kirjaimellisesti Grandma Potts, äidin äiti, jonka Hurston koki olleen erittäin epäreilu. Isoäiti ei hyväksynyt alun perinkään Hurstonin vanhempien liittoa ja myöhemmin Hurstonin vanhemmat jäivät osattomiksi perinnöistä, jotka muuten olisivat kuuluneet heille (Hurston 2006, 1-73.) Voi olla että nämä Hurstonin omassa elämässään ilkeiksi luokittelemansa naishahmot vaikuttavat tarinoiden naishahmojen käyttäytymiseen. Toisaalta Hurston saattoi hyvinkin oivaltaa naisen merkityksen kotikasvatuksessa arvojen ja uskomusten siirtäjänä, ja kritisoida sen aikaisia kasvatuskäytänteitä. Tämä on oletettavaa, sillä olihan Hurston korkeasti koulutettu nainen ja mustien kulttuurin todellinen tuntija. Minulla ei ole tietoa siitä missä määrin Hurston tutki kulttuurisia kasvatuskäytänteitä, mutta joka tapauksessa hän keräsi laajalti folklorea.

Hurstonin omaelämäkerrallisia elementtejä näihin novelleihin liittyy paljonkin. Hurston itse piti metsissä kuljeskelusta ja tuo Johnin näkemä kruunupäinen kallo

männynlatvuksissa (Novelli 1 sivu 94 rivi 27) on suoraan Hurstonin omista lapsuusmuistelmista. Samoin haaveilut horisonttiin vaeltamisesta ja erilaiset mielikuvitteluleikit (Novelli 1 sivu 93 rivi 30 ->, Novelli 2 sivu 106, rivi 41->) ovat suoraan Hurstonin oman lapsuuden tuotteita. Johnin äidin pelko ”matkustuspölystä” (Novelli 1 sivu 95 rivi 10) on siirtynyt suoraan Hurstonin äidin pelosta hänen suhteensa. Mitä Isie Wattsiiin tulee, portin päällä istuskelu ja vilkuttelu (Novelli 2 sivu 105 rivi 20) olivat Hurstonin omaa lempipuhua lapsena ja tiekin taitaa olla sama. Hurstonilla oli myös koiranpentu Jake (Novelli 2 sivu 106, rivi 30), ja piilopaikka talon alla aivan kuten Isiellä (Novelli 2 sivu 107 rivi 47). Tarinoiden keksiminen oli Hurstonille aivan yhtä tyypillistä, kun se tuntuu olevan Isielle novellissa. Myös kasvatuksellisesti Hurstonilta kiellettiin poikien kanssa leikkiminen kuten Isieltä. Mielenkiintoisimpia ovat kuitenkin nuo Hurstonin omat valkoiset hyväntekijät, jotka toivat hänen lapsuuteensa paljon rikkautta elämänviisauden sekä kirjojen ja tavaroiden muodossa. Valkoiset hyväntekijät myös pelastavat Isien tämän karuhkolta kasvatukseltaan kirjaimellisesti (Novelli 2 sivu 110). Ehkä Hurston koki tulleen kuvaannollisesti itse pelastetuksi lapsena ja kirjoitti Isielle kirjaimellisen uuden lapsuuden.

Erittäin mielenkiintoinen aspekti Hurstonin omasta lapsuudesta on hänen kokemansa kosminen yksinäisyys. Uskon, että paljolti sen takia novellien lapset kuvataan yksinäisinä ja voimakkaan sisäisen kokemuksen omaavina. Molemmat ovat tietyllä tapaa Hurstonin omakuvia. Isie on pieni aurinkoinen tyttö, jolla on luonnetta ja temperamenttia. John on älyllinen ja pohdiskeleva lapsi, jolla on seuranaan isähahmo joka välittää elämänviisautta ja hyväksyy Johnin sellaisena kuin tämä on. Hurstonilla itsellään oli paitsi temperamenttia, myös vahvan älyllinen puoli ja naapurin miehen muodossa konkreettinen mieshahmo, joka välitti hänelle elämänviisauttaan. Olen siis paljolti samaa mieltä Thompsonin (1994) kanssa siitä, että Hurston kuvaa itseään John Reddingissä. Samalla kuitenkin laajentaisin tuota personifikaatiota Isie Wattsin hahmoon. Tulkitsen, että Hurston molemmissa novelleissa kuvaa itseään lapsena ja samalla kritisoi niitä uskomuksia ja kasvatuskäytänteitä, jotka hän omassa kasvatuksessaan on kokenut epäreiluiksi, ristiriitaisiksi tai vääriksi.

Novellien juonet ovat pakokertomuksia, ja muistuttavat kovasti toisiaan. Johnin ruumis ajalehtii lopulta pois sinne missä hänen henkensä liiteli koko elämänsä ajan. Isie lähtee

valkoisten pelastajien matkaan hotelliin Maitlandiin. Hurston itse oli jatkuvassa liikkeessä viihtymättä koskaan pitkään missään. Tuon ajan mittapuulla hän matkusti runsaasti ja kauas, tehden työtä antropologina ja kirjailijana. Novellien lapset haaveilivat siitä minkä Hurston elämässään toteutti, ja mikä todennäköisesti oli hänen oma lapsuuden unelmansa. Toisaalta Isien päätyminen hotelliin valkoisten ylläpidettäväksi oli Hurstonin oma tarina. Hänen elämäntyönsä rahoitti hänen valkoinen hyväntekijänsä, ja tämä omisti myös oikeudet kaikkiin Hurstonin töihin. Novellien juonelliset kulut korostavat tietynlaista individualismia, joka on tyypillistä modernille identiteetille samoin kuin modernistien kuvaamalle taiteelle. Juonet rakentuvat yksityiskohtaiselle subjektin kokemuksen kuvaukselle, ja kuvaavat mielellisiä tiloja ja tunteita tarkkaan. Hurstonin novelleja lukiessa tuntuu, että kirjailija itse on lähellä kertojaa, joka tutkailee kertomiaan tapahtumia ja tunteita. Bardyn (1998a, 189-190) mukaan kirjoittajien keskeinen haaste lapsuuden kuvauksissa on ollut se, miten antaa lapselle ääni, kuinka tavoittaa lapsen kokemus uskottavalla tavalla. Lapsuuden muistelu, lasten havainnointi ja lapsuuden symbolinen käyttö ovat auttaneet kehittämään moniäänisiä kuvaamisen tekniikoita. Hurston novelleissaan onnistuu kuvaamaan monitasoisesti lapsuutta toisaalta ideaalina toisaalta arkena, ja rakentaa sen omien muistojensa varaan.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Jyväskylän yliopiston rehtorin Aino Sallisen alkusanat teokselle *Lapsi* ja tutkimus (Lyytinen & Lyytinen 1996, 9) alkavat näin: ”Lapsi on täynnä rajattomia mahdollisuuksia, jotka odottavat täyttymistään”. Tämä lause kuvastaa hyvin sitä ajattelumaailmaa, jota Zora Neale Hurston novelleissaan välittää. Hän näkee lapsuuden rikkaana ja valoisana aikana, lapsen älykkäänä ja tuntevana olentona, jonka idearikkaus on kaiken läpäisevää. Lapsi itsessään on tärkeä ja keskiössä. Novellit on siis kirjoitettu lapsilähtöisesti, ja niistä heijastuu tietty lapsuuden ideaali, jossa lapsi tuntevana, ajattelevana ja mielikuvittelevana olentona on ikään kuin enemmän kuin mitä me aikuiset ymmärrämme. Lapsi on viisas ja luonnollinen.

Hurstonin lapsikuvien olennaiset piirteet ovat luonnollisuus ja idearikkaus. Lapsi sinänsä on puhdas ja viaton, sellaisenaan täydellinen. John Reddingissä Hurston kuvailee lapsen älyä ja syvällisyyttä, sillä vaikka lapsi on toiveissaan ja maailmankatsomukseltaan vielä naiivi, hänessä piilee jo kaipuu ja ymmärrys suuremmasta - toisenlaisesta. Lapsi haluaa jo samoja asioita kuin aikuinen aikanaan. Näin ollen Johnin kuva on päämäärätietoinen ja tekstin traagisuus piilee siinä, ettei hän koskaan pääse rakentamaan identiteettiään niillä persoonansa sisäisillä ehdoilla, jotka pyrkivät esiin jo lapsena. Hurstonin teksteissä lapsi ei siis ole puolittainen vaan

kokonainen persoona, jonka toiveet, haaveet ja halut ovat merkittäviä ja vakavasti otettavia. Tekstissä sanotaankin suoraan ”millainen lapsi, sellainen mies” (Novelli 1 sivu 95). Tämä on mielestäni kasvatuksen kannalta merkittävä sanonta. Kasvatuksella pyritään usein muokkaamaan tulevaa aikuista ulkoapäin hyväksi katsotuilla tavoilla, jotka eivät kunnioita lasta. Hurston puolestaan kunnioittaa teksteissään lasta tämän omilla ehdoilla. Hän näkee lapsen ensisijaisena kasvatuksen ohi tai yli. Niinpä hän teksteissään kritisoi kasvatusta ja puolustaa lasta sinänsä tärkeänä ja elinvoimaisena yksilönä. Hän näkee lapsen kokonaisena ja ehyenä eikä pelkkänä kasvatuspotentiaalina.

Isie Wattsin tarinasta Hurston tekee varsinaisen lapsuuden ylistyksen. Tässä lapsen ilo, sielukkuus ja elinvoimaisuus nousevat esiin täyteläisellä tavalla. Tarina kuvaa myös lapsen kokemia murheita ja harmejä sekä lapsen luontaista ”parantumiskykyä”. Mikään suru ei ole pitkäaikainen, eikä mikään tapahtuma tapahdu ilman lapsen sisäisen draaman voimaa. Isie on lapsuuden draamallisuuden kuvaus ja tässä kuvauksessa kasvatuksen kritisointi nousee vielä selkeämmin esille kuin John Reddingin tarinassa. Näin, koska Isien tarinan fokalisointi on niin selkeästi lapsen puheenvuoro arjen ja kurituksen toimintoihin, että lukijan myötätunto herää kokemaan tuon draamallisuuden hellyttävyyden ja aitouden. Lapsi siis on tarinassa ennen kaikkea aito ja oma itsensä. Tässä kuvastuu lapsen tietynlainen terve luonnollinen ja vahva identiteetti. Lapsi ei välttämättä muutu kasvatustoimenpiteiden myötä, koska sellainen ei ole luonnollista. Isien identiteetti siis jo lapsena on hyvin vahva. Tässä kasvatuksen kritisointi lähtee siitä että tietyt tavat, joita pidettiin tuona aikana tyttölapselle sopivina, näyttäytyvät jokseenkin väkivaltaisina ja ehkä jopa koomisina sen todellisen lapsen näkökulman kautta esitettyinä. Herää kysymys: Miksi tietyt kasvatustoimet ovat tarpeen? Miksi kasvatus puuttuu jo sinällään hyvään? Isie Watts on moraalisesti hyvä toimija ja sitä kautta häneen kohdistetut kasvatukselliset toimet näyttäytyvät kyseenalaisina. Tämä on mielestäni tärkeää, koska harvemmin puhutaan moraalista lasten yhteydessä, heidät katsotaan siihen vielä kykenemättömiksi. Yhtä hyvin tuo lapseen liitetty luonnollisuus voi mielestäni olla luontaista hyvää moraalialia.

Hurstonin lapsikuvat ovat siis hyvinkin ideaalisia ja noudattavat tiettyä lapsen viattomuuden korostusta. Merkittävää lapsikuvissa on näiden kahden lapsen yksinäisyyden kuvaus, joka mielestäni kumpuaa Hurstonin omasta

lapsuudenkokemisesta. Hurstonin teksteissä lapsuuden muistot ovat lähellä ja käsinkosketeltavan tuntuina. Lapsuuden kuvaukset ovat samalla uskottavia, kun ne ovat ideaalisiakin lapsuuden tarkastelujä. Moniäänisyys toteutuu lapsuuden kuvauksissa upeasti, Hurstonin kuvatessa lapsia toisaalta sisältä päin toisaalta ulkoa päin. Juonen kulut ovat kuvauksia Hurstonin omasta elämästä, modernista ja toisaalta puhelu vapaan ihmisen puolesta. Hurstonin tekstit noudattavat yleisiä mustien naisten kirjallisuuden piirteitä ja jättävät ulkoisesti taakseen orjuuden perinnön noudattaen kuitenkin sisäistä logiikkaa, joka kehittyi orjuudessa. Lapsuuden kuvauksina tekstit kuvaavat traditionaalisen ja modernin identiteetin ristiriitaa pitäytyen modernin aikakauden lapsuuden puhtaana ja viattoman lapsen ideaalissa.

Hurstonin lapsikuvat ovat aikaansa edellä vaikka jo Ellen Key kirjoitti 1900-luvun alussa lapsen vuosisadasta. Kuitenkin laajemmin lapsuuden oivaltaminen Hurstonin tavoin on tapahtunut oikeastaan vasta meidän aikanamme, kun esimerkiksi lapsen väkivaltainen kurittaminen on kielletty laissa. Nykyisessä lapsitutkimuksessa yritetään tuoda esiin lapsen kokemusta ja lapsen sisäistä maailmaa samassa mielessä kuin miten Hurston on kuvannut sitä fiktiivisten lasten kautta, sanomalla että lapsen on oltava keskiössä. Hurstonin aikalaiset kuvasivat lapsia ulkoapäin ja pyrkivät kasvattamaan ja ohjaamaan lasta siten kuin voisi olettaa sen olevan hyväksi lapsille. Hurston novelleissaan sanoo pontevan ein tällaiselle kasvatukselle ja fiktiivisin keinoin pyytää huomioimaan sen mitä lapsen sisällä on.

Mielestäni fiktiivisen kirjallisuuden tutkiminen lapsuustutkimuksen ja narratiivin keinoin on yksi tie saattaa todellinen ja sisäinen lapsi yhteen. Tämä on keino päästä lähemmäksi sitä lasta, jota tieteellinen tutkimus yrittää ymmärtää, mutta jonka tavoittaminen on vaikeaa, sillä tutkijat eivät ole itse lapsia. Taitavimmat taiteilijat kuitenkin ovat kyenneet tavoittamaan osan lasta, vaikka ideaalilla ja karrikoidulla tavalla, sillä tavoin läheisesti, että voimme sanoa jotain näistä lapsista, ja saada sen koetun lapsuuden todellisuuden hieman lähemmäksi itseämme. Tämä tutkimusote soveltuu kuvaamaan novelleja, ja tuo lapsuudesta esiin monia ulottuvuuksia, jotka ilman taiteellista referenssiä jäisivät köyhiksi. Tässä tutkimuksessa lapsuuden paideianomaisuus koostui modernin ideaalisen lapsuuden paljastumisesta, lapsien yksilöllisistä kuvista, perinteisestä lapsuuden kontekstista perheessä ja niistä

rajapinnoista ja yhteyksistä, joita Hurstonin muisteloiden, elämän ja hänen novelliensa välillä oli.

8 POHDINTA

Tässä työssäni olen lähestynyt aineistoa teoriasidonnaisesta lähtökohdasta, jossa teoria ohjaa aineiston analyysia mieluummin kuin sanelee aineiston tulkinnan suunnan. Tämä tapa on haastava – ei ehkä niin haastava kuin puhtaasti aineistolähtöinen tapa, mutta se jättää älylle ja luovuudelle merkittävän haasteen. Tämän vuoksi tutkimukseni ensimmäisenä tutkimustyönä on jokseenkin kokeileva, ja olen nauttinut sen tekemisestä paljon, koska koen että omin tyylini tehdä tutkimusta on toteutunut tämän työn kuluessa. Analyysin kaksijakoisuus toisaalta narratiiviseen analyysiin ja toisaalta sisällön analyysiin oli tietoinen valinta ja tuntui sopivan omaan tapaan hahmottaa novellien sisältöä.

Mielestäni teoriat ovat ohjanneet tutkimuksen etenemistä mielekkäällä ja lapsuuden rakentumista novelleissa hahmottavalla tavalla. Tällä tavoin on paljastunut novelleista laajempia kertomuksia, joiksi voi tulkita yksilöllisen lapsen, lapsuuden kontekstin ja kirjailijan äänen tuloksissa. Nämä kertomukset omalta osaltaan heijastavat lapsuuden kerrostumista ja sen paideianomaisuutta näissä fiktiivisissä teoksissa. Novellit kertovat lapsuudesta, kulttuurista, modernista ja Hurstonin kokemuksista lapsena ja toisaalta heijastelevat myös hänen aikuista elämäänsä.

Lapsuuden tutkimus on sikäli laaja alue, ja sitä on harjoitettu jo usean sadan vuoden ajan aktiivisesti, tosin usein aikuislähtöisistä näkökulmista, että tämän tutkimuksen tekemisessä haastavinta oli viittauskohteiden valinta ja löytäminen. Toisaalta materiaalia on paljon, toisaalta se on aikuiskeskeistä. Minulle jäi olo, että monet hyvät tutkimukset jäivät vielä odottamaan löytämistään. Kuitenkin olen tyytyväinen löytämäni materiaaliin. Ne ovat lapsilähtöisiä, kuten ovat novellitkin. Jatkossa olisi mielenkiintoista tutkia laajemmin eri aikakausina kirjoitettuja fiktiivisiä kertomuksia ja hahmottaa lapsuuden ymmärtämisen ja kuvauksen yhtymä kohtia ja erillisyyksiä kyseisissä töissä. Myös eri kulttuuripiirien fiktiivisten lapsihahmojen vertailu olisi mielenkiintoista ja saattaisi paljastaa lapsuuden rakentumisesta, jotain enemmän universaalia, ja toisaalta kulttuurisidonnaisuuksia. Tässä ongelmana on kuitenkin sopivan materiaalin löytyminen. Esimerkiksi kiinalaista, intialaista tai slaavilaista kaunokirjallisuutta varten tulisi joko löytää sopivat käännökset tai opetella uusia kieliä, sillä käsittääkseni lapsuuden kuvauksia, niiden yleisyydestä huolimatta, ei käännetä paljon. Postmania mukaillen voisi sanoa, ettei postmodernissa yhteiskunnassamme lapsuus ylipäättään ole muotia. Siksi on tärkeää, että lapsuudesta puhutaan, kirjoitetaan, ja että sitä tutkitaan mahdollisimman paljon – lapsuuden säilymiseksi.

Vaikeasti kommunikoitavalla tavalla tämä työ on saanut minut pohtimaan lapsimyyttejä ja niiden tutkimisen mielenkiintoisuutta. Lapsimyyttien tutkimisessa toisaalta yhdistyisivät molemmat aiemmin esittelemäni jatkotutkimusaiheet: lapsuuden ja siitä kirjoittamisen historiallisuus ja lapsuuden kulttuurisidonnaisuus. Toisaalta Postmanin teesi lapsuuden olemisesta ja ei-olemisesta voisi paljastaa itsensä tämän ajan lapsimyyttejä tutkimalla. Lapsimyyteissä paljastuu myös aina ideaali siten, että myytin kuva on todennäköisesti, joko toivottu tai ei-toivottu kuva lapsesta. Bardy (1998a, 196-197) lainaa Coeta: jokainen kulttuuri näyttää kehittävän lapsuuden kuvia, jotka ovat vahvempia kuin tekijöidensä yksilölliset erot, muun muassa erilaisista sosiaalisista taustoista nousevat kuvaukset saattavat noudattaa samaa kaavaa. Edelleen lapsuuden kokemisessa lapsena, ja sen käyttövoimassa aikuisena, saattaa olla ytimeltään samankaltaisia piirteitä kaikkialla maailmassa siitä huolimatta, että kulttuuriset myytit eroavat toisistaan.

KIITOKSET

Lopuksi haluan vielä kiittää muutamia henkilöitä, jotka ovat edes auttaneet tämän gradutyön valmistumista. Ensimmäkin kiitos Laura Gimeno Pahissalle, joka esitteli minulle kirjailija Zora Neale Hurstonin Modernia amerikkalaista kirjallisuutta käsitelleellä kurssilla. Toiseksi suuret kiitokset Saara Jäntille, joka on kärsivällisesti lukenut ja kommentoinut mitä keskeneräisimpiä versioita, kun varsinainen tutkimusraportti oli vielä haaveen tasolla. Kiitokset Riku Ylöselle, joka on tulostanut, lukenut ja kommentoinut työtä sen edistyessä. Kiitos Marjo Vihavaiselle, joka on auttanut lopullisen version muotoilussa. Luonnollisesti kiitokset myös varsinaisille ohjaajilleni, professori Kirsti Karilalle ja tohtori Anja-Riitta Lehtiselle. Työskentely kanssanne on ollut ilo ja kunnia.

LÄHTEET

Kirjat ja artikkelit:

Ahokas, Pirjo & Rojola, Lea (toim.) 1990. Marginaalista muutokseen, feminismi ja kirjallisuuden tutkimus. Turun yliopiston offsetpaino. Turku.

Alanen, Leena & Bardy, Marjatta 1990. Lapsuuden aika ja lasten paikka – tutkimus lapsuudesta yhteiskunnallisena ilmiönä. Sosiaalihuollon julkaisuja 12/1990. Helsinki.

Alston, Lester 1992. Children as Chattel. Teoksessa West, Elliot & Petrik, Paula (toim.) 1992. Small Worlds: children & adolescents in America, 1850-1950. University Press of Kansas. Lawrence.

Andrews, William L. edit. 1994. Classic Fiction of the Harlem Renaissance. Oxford University Press, Ink.

Antikainen, Ari & Rinne, Risto & Koski, Leena 2000. Kasvatustieteologia. Werner Söderström OsakeYhtiö. Juva.

Ariès, Philippe 1962. Centuries Of Childhood – A Social History of Family Life. Vintage Books. New York.

Bardy, Marjatta 1996. Lapsuus ja aikuisuus – kohtaustapaikkana Emile. Helsingin Yliopisto Kasvatustieteen laitos. Jyväskylä.

Bardy, Marjatta (toim.) 1998a. Taide tiedon lähteenä. Atena kustannus Oy. Vaasa

Bardy, Marjatta 1998b. Lapsuus kulttuurin ja luonnon rajamaalla – Jean-Jacques Rousseau etsimässä ihmisen paikkaa. Tiedepolitiikka 1/98.

Bordelon, Pam 1997. New Tracks on Dust Tracks: Toward a Reassessment of the Life of Zora Neale Hurston. *African American Review*, Vol. 31, No.1. (Spring, 1997), 5-21. St. Louis University.

Cunningham, Hugh 1995. *Children and Childhood in Western Society since 1500*. Longman. Singapore.

Curren, Eric D. 1995. Should Their Eyes Have Been Watching God?: Hurston's Use Of Religious Experience and Gothic Horror. *African American Review*, Vol. 29, No 1 (Spring, 1995), 17-25. St. Louis University.

Davies, Carole Boyce 1994. *Black Women, Writing and Identity: Migrations of the subject*. Routledge. St. Ives PLC.

Davies, Kathleen 1992. Zora Neale Hurston's Poetics of Embalment: Articulating the Rage of Black Women and narrative Self-Defence. *African American Review*, vol 26, no 1, Women Writers Issue, 144-159.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1996. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino. Rovaniemi.

Gloser, Hugh M. 1943. Zora Neale Hurston, Novelist and Folklorist. *Phylon*(1940-1956), Vol. 4, No.2 (2nd Qtr., 1943), 153-159. Clark Atlanta University.

Gordon, Tuula 1992. Sukupuolet vastakkain ja sisäkkäin. Teoksessa Bardy, Marjatta & Lakonsuo, Sirkka & Karjalainen, Vappu & Sihto, Marita (toim.) 1992. *Moniääninen laulu lapsuudesta*. Sosiaali- ja terveyshallitus Raportteja 66. Helsinki.

Heikkinen, Hannu L.T. 2001. *Narratiivinen tutkimus – todellisuus kertomuksena*. Teoksessa Aaltola Juhani ja Valli Raine (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2 – näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. PS-kustannus. Jyväskylä.

Heikkinen, Hannu L.T. 2002. Narratiivisuus - ei yksi vaan monta tarinaa. Teoksessa Heikkinen, Hannu L.T. ja Syrjälä, Leena (toim.) 2002. Minussa elää monta tarinaa – kirjoituksia opettajuudesta. Kansanvalistusseura. Vantaa.

Holloway, Kate F.C. 1990. Revision and (Re)membrance: a Theory of Literary Structures in Literature by African-American Women Writers; Black American Literature Forum, Vol.24, No. 4, Women Writers Issue (Winter, 1990), 617-613. St. Louis University.

Huggins, Nathan Irving 1995. Voices From the Harlem Renaissance. Oxford University Press, Inc.

Hurston, Zora Neale 1996. The Complete Stories. Harper Perennial. New York.

Hurston, Zora Neale 2006. Dust tracks on a road. Harper Perennial Modern Classics. New York.

Hyvärinen Matti 1998. Lukemisen neljä käännettä. Teoksessa Hyvärinen, Matti & Peltonen, Eeva & Vilkkö, Anni (toim.) 1998. Liikkuvat erot – sukupuoli elämäntutkimuksessa. Osuuskunta Vastapaino. Tampere.

Hänninen, Vilma 2003. Sisäinen tarina, elämä ja muutos. Tampereen yliopisto. Tampere.

James, Allison & Jenks, Chris & Prout, Alan 1998. Theorizing Childhood. Polity Press. Oxford.

Jokinen, Eeva (toim.) 1997. Ruumiin siteet: kirjoituksia eroista, järjestyksistä ja sukupuolesta. Osuuskunta Vastapaino. Tampere.

Jokivuori, Pertti (toim.) 2005. Sosiaalisen pääoman kentät. Minerva Kustannus Oy. Jyväskylä.

Kaskisaari, Marja 1995. Lesbokirja: vieras, minä ja moderni. Vastapaino. Tampere.

Kaplan, Carla 2003. Zora Neale Hurston, A Life in Letters. ANGHOR BOOKS. New York.

Kilson, Marion 1972. The Transformation of Eatonville's Ethnographer. *Phylon* (1960-), Vol. 33, No 2 (2nd Qtr., 1972), 112-119. Clark Atlanta University.

Kinos, Jarmo ja Virtanen, Jorma 2001. Lapsilähtöisen varhaiskasvatuksen kivijalka lapsuuden sosiologiassa. Teoksessa Karila, Kirsti & Kinos, Jarmo & Virtanen, Jorma (toim.) 2001. Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. PS-kustannus. Juva.

Kosonen, Ulla 1997. Nähdynsi tulemisen kaipuu ja häpeä. Teoksessa Jokinen, Eeva (toim.) 1997. Ruumiin siteet: kirjoituksia eroista, järjestyksistä ja sukupuolesta. Osuuskunta Vastapaino. Tampere.

Kuhn, Reinhard 1982. Corruption in Paradise: The Child in Western Literature. Brown University Press. Hanover

Kyrönlampi-Kylmänen, Taina 2007. Arki lapsen kokemana – eksistentiaalis-fenomenologinen haastattelututkimus. Lapin yliopisto. Rovaniemi.

Lahelma, Elina 1992. Sukupuolen kulttuurinen kieltäminen – ja tiedostamaton uusintaminen. Teoksessa Bardy, Marjatta & Lakonsuo, Sirkka & Karjalainen, Vappu & Sihto, Marita (toim.) 1992. Moniääninen laulu lapsuudesta. Sosiaali- ja terveyshallitus Raportteja 66. Helsinki.

Lallukka, Kirsi 2003. Lapsuusikä ja ikä lapsuudessa. Tutkimus 6-12-vuotiaiden sosiokulttuurisesta ikätiedosta. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä.

Levin, David Michael 1991. Visions of Narcissism: Intersubjectivity and the Reversals of Reflection. Teoksessa: Dillon, M.C. (toim.) 1991. Merleau-Ponty Vivant. State University of New York Press. Albany

Lynn, Domina 1997. "Protection in My Mouf": Self, Voice, and Community in Zora Neale Hurston's *Dust Tracks on a Road and Mules and Men*. *African American Review*, Vol. 31, No. 2 (Summer, 1997), 197-209. St. Louis University.

Lyytinen, Paula & Lyytinen, Heikki (toim.)1996. *Lapsi ja tutkimus*. Atena Kustannus Oy. Jyväskylä.

Mergen, Bernard 1992. *Made, Bought and Stolen; Toys and the Culture of Childhood*. Teoksessa West, Elliot & Petrik, Paula (toim.)1992. *Small Worlds: children & adolescents in America, 1850-1950*. University Press of Kansas. Lawrence.

Merleau-Ponty, Maurice 1971. *The Primacy of Perception and Other Essays*. Northwestern University Press. United States of America

Moilanen, Pentti ja Räihä, Pekka 2001. *Merkitysrakenteiden tulkinta*. Teoksessa Aaltola, Juhani ja Valli Raine (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2, näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. PS-kustannus. Jyväskylä.

Näre, Sari & Lähteenmaa, Jaana toim. 1992. *Letit liehumaan: Tyttö kulttuuri murroksessa*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Tampere.

Palin, Tutta 1996. *Ruumis*. Teoksessa: Koivunen, Anne & Liljeström Marianne 1996. *Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen*. Vastapaino. Jyväskylä.

Postman, Neil 1985. *Lyhenevä lapsuus*. Werner Söderström Osakeyhtiö. Juva.

Pulkkinen, Lea 1984. *Nuoret ja kotikasvatus*. Kustannusosakeyhtiö Otava. Keuruu.

Pulkkinen, Lea 2002. *Mukavaa yhdessä; sosiaalinen alkupääoma ja lapsen sosiaalinen kehitys*. PS-kustannus. Keuruu.

Pulma, Panu 1992. Lapsuuden lyhyt historia. Teoksessa: Bardy, Marjatta, Laukonsuo, Sirkka, Karjalainen, Vappu & Sihto, Marita 1992. Moniääninen laulu lapsuudesta. Vap-kustannus. Helsinki.

Reynolds, Guy 1999. Twentieth-Century American Women's Fiction; A Critical Introduction. Macmillan press LTD.

Ricoeur, Paul 1981. Narrative time. Teoksessa: Mitchell, W.J.T. (toim.) 1981. On Narrative. The University of Chicago Press. Chicago.

Riessman, Catherine Kohler 1993. Narrative analysis ; Qualitative research method; v. 30. Sage Publications, Inc. Newbury Park, California.

Rimmon-Kenan, Shlomith 1999. Kertomuksen poetiikka. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Tampere.

Showalter, Elaine 1985. The New feminist criticism: essays on women, literature and theory. VIRAGO PRESS. Triptee, Essex.

Soronen, Anne 1998. Kertoa itsensä naisena ja taiteilijana: naissubjektiuden rakentuminen Isadora Duncanin, Zora Neale Hurstonin, Maxine Hong Kingstonin ja Erica Jongin omaelämän kerroissa. Pro-Gradu työ. Tampereen yliopisto. Tampere.

Thompson, Gordon E. 1994. Projecting Gender: Personification in the Works of Zora Neale Hurston; American Literature, Vol.66, No.4 (Dec., 1994) 737-763, Duke University Press.

Tuomi, Jouni & Sarajarvi, Anneli 2003. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Jyväskylä.

Walker, Alice 1979. I Love Myself When I am Laughing And Then Again When I Am Looking Mean and Impressive. The FEMINIST PRESS at The City University of New York. Harrisonburg.

Walker, Alice 1984. In Search Of Our Mothers' Gardens; Womanist Prose. Womens press. Wellingborough.

Wall, Cheryl A. edit. 1990. Changing Our Own Words: Essay on criticism, theory and writing by black women. Routledge. Padstow, Cornwall.

West, Elliot & Petrik, Paula edit. 1992. Small Worlds; children & adolescents in America 1850-1950. University Press of Kansas. Lawrence.

West, Elliot 1992. Children on the Plains Frontier. Teoksessa West, Elliot & Petrik, Paula (toim.) 1992. Small Worlds: children & adolescents in America, 1850-1950. University Press of Kansas. Lawrence.

Wisker, Gina edit. 1993. Black women's writing. THE MACMILLAN PRESS LTD. Hong Kong.

Konsultaatit:

Laura Gimeno Pahissa (19.11.2005)

Saara Jäntti (syksy 2006, kevät 2007)

World wide web:

<http://www.jcu.edu/harlem/Politics/timeline.htm> 12.07.2007

<http://www.usc.edu/libraries/archives/ethnicstudies/harlem.html> 12.07.2007

http://www.jcu.edu/harlem/Philosophy/page_1.htm 12.07.2007

<http://www.lkwdpl.org/wihoio/hurs-zor.htm> 27.4.2007

<http://www.fatherryan.org/harlemrenaissance/> 12.07.2007

http://www.barnard.edu/sfonline/hurston/wall_01.htm 08.07.2007

web.csustan.edu/english/reuben/pal/chap9/9intro.html 12.07.2007

Your guide to Women's history from Jone Johnson Lewis

LIITTEET

LIITE 1

Harlemin renessanssi tiivistetysti

Harlem New York Cityssä USAssa oli paikka, jossa afrikkalais-amerikkalainen sosiaalinen omatunnon ja kulttuurin nousu tapahtui 1920-luvun alussa. Harlemin renessanssi kesti kutakuinkin 1920-luvulta 1940-luvulle. Tämä oli vahva kulttuurinen liike afrikkalaisamerikkalaisen sosiaalisen tietoisuuden nostattamiseksi. Tänä aikana valkoiset kustantajat ja tukijat löysivät ”uudet mustat”, jotka antoivat modernistisen ilmaisun rodulle ja kulttuurilleen. Harlemin renessanssin osanottajat osallistuivat yhteiseen pyrkimykseen antaa ilme afrikkalais-amerikkalaiselle kokemukselle (<http://web.csustan.edu/english/reuben/pal/chap9/9intro.html#fea>, www.fatherryan.org/harlemrenaissance/, 12.7.2007)

Yleisiä tai pääteemoja, joita Harlemin renessanssissa esiteltiin, olivat vieraantuminen, mustien marginalisaatio institutionaalisen rasismien kautta, pyrkimys integroitua monimuotoiseen yhteisöön, afrikkalaisen folk materiaalin käyttö, blues-traditio ja paradoksi kirjoittamisesta ja esiintymisestä eliittiyleisölle. Vaikka Harlemin renessanssi oli kirjallinen ja taiteellinen liike, sillä oli merkittävä vaikutus sosiologiseen kehitykseen. Se toi uudenlaisen rodullisen tietoisuuden, rodullisen ylpeyden – uuden identiteetin afrikkalais-amerikkalaisille, mutta samalla uudenlaisen ymmärryksen mustista valkoisen kulttuurin sisällä. Amerikkalaisten mustien kuva muuttui maailmanlaajuisesti, ei pelkästään Amerikassa. Monet Harlemin renessanssin jäsenet tulivat Eurooppaan kultakauden jälkeen ja heidän vaikutuksensa ulottuu aina näihin päiviin saakka (<http://www.usc.edu/libraries/archives/ethnicstudies/harlem.html>, http://www.jcu.edu/harlem/Philosophy/page_1.htm, www.fatherryan.org/harlemrenaissance/, web.csustan.edu/english/reuben/pal/chap9/9intro.html. 12.07.2007)

1 **LIITE 2**

2

3 **NOVELLI 1: JOHN REDDING GOES TO SEA**

4

5 The Villagers said that John Redding was a queer child. His mother thought he was too.
6 She would shake her head sadly, and observe to John's father: "Alf, it's too bad our
7 boy's got a spell on 'im."

8

9 The father always met this lament with indifference, if not impatience.

10

11 "Aw, woman, stop dat talk 'bout conjure. Tain't so nohow. Ah doan want Jawn tuh git
12 dat foolishness in him."

13

14 "Cose you allus tries tuh know mo' than me, but Ah ain't so ign'rant. Ah knows a heap
15 mahself. Many and many's the people been drove outa their senses by conjuration, or
16 rid tuh deat' by witches."

17

18 "Ah keep on telling yuh, woman, tain's so. B'lieve it all you wants tuh, but dontcha tell
19 mah son none of it."

20

21 Perhaps ten-year-old John was puzzling to the simple folk there in the Florida woods for
22 he was an imaginative child and fond of day-dreams. The St. John River flowed a scarce
23 three hundred feet from his back door. On its banks at this point grow numerous palms,
24 luxuriant magnolias and bay trees with a dense undergrowth of ferns, cat-tails and rope-
25 grass. On the bosom of the stream float millions of delicately colored hyacints. The
26 little brown boy loved to wander down to the water's edge, and, casting in dry twigs,
27 watch them sail away down stream to Jacksonville, the sea, the wide world and John
28 Redding wanted to follow them.

29

30 Sometimes in his dreams he was a prince, riding away in a gorgeous carriage. Often he
31 was a knight bestride a fiery charger prancing down the white shell road that led to
32 distant lands. At other times he was a steamboat captain piloting his craft down the St.
33 John River to where the sky seemed to touch the water. No matter what he dreamed or
34 who he fancied himself to be, he always ended by riding away to the horizon; for in his
35 childish ignorance he thought this to be farthest land.

36

37 But these twigs, which John called his ships, did not always sail away. Sometimes they
38 would be swept in among the weeds growing in the shallow water, and be held there.
39 One day his father came upon him scolding the weeds for stopping his sea-going
40 vessels.

41

42 "Let go mah ships! You ole mean weeds you!" John screamed and stamped impotently.
43 "They wants tuh go 'way. You let 'em go on!"

44

45 Alfred laid his hand on his son's head lovingly. "What's mattah, son?"

46

1 "Mah ships, pa," the child answered weeping. "Ah throwed 'em in to go way off an'
2 them weeds won't let 'em."
3
4 "Well, well, doan cry. Ah thought youse uh grown up man. Men doan cry lak babies.
5 You mustn't take it too hard 'bout yo' ships. You gotta git uster things gittin' tied up.
6 They's lotser folks that 'ud go on loff too ef somethin' didn' ketch 'em an' hol' 'em!"
7
8 Alfred Redding's brown face grew wistful for a moment, and the child noticing it asked
9 quickly: "Do weeds tangle up folks too, pa?"
10
11 "Now, no, chile, doan be takin' too much stock of what ah say. Ah talks in parables
12 sometimes. Come on, les go on tuh supper."
13
14 Alf took his son's hand, and started slowly toward the house. Soon John broke the
15 silence.
16
17 "Pa when ah gets as big as you Ah'm goin' farther than them ships. Ah'm goin' to
18 where the sky touches the ground."
19
20 "Well, son, when Ah wuz a boy Ah said Ah wuz goin' too, but heah Ah am. Ah hopes
21 you have bettah luck than me."
22
23 "Pa, Ah betcha Ah seen somethin' in th' woodlot you ain't seen!"
24
25 "Whut?"
26
27 "See dat tallest pine tree ovah dere how it looks like a skull wid a crown on?"
28
29 "Yes, indeed!" said the father looking toward the tree designated. "It do look lak a skull
30 since you call mah 'tention to it. You 'magine lotser things nobody else evah did, son!"
31
32 "Sometimes, Pa dat ole tree waves at me just aftah th' sun goes down, an' makes me
33 sand an' skeered, too."
34
35 "Ah specks youse skeered of de dahk, thas all, sonny. When you gits biggah you won't
36 think of sich."
37
38 Hand in hand the two trudged across the plowed land and up to the house, the child
39 dreaming of the days when he should wander to far countries, and the man of the days
40 when he might have-and thus they entered the kitchen.
41
42 Matty Redding, John's mother, was setting the table for supper. She was a small wiry
43 woman with large eyes that might have been beautiful when she was young, but too
44 much weeping had left them watery and weak.
45
46 "Matty," Alf began as he took his place at the table, "dontcha know our boy is different
47 from any othah chile roun' heah. He 'lows he's goin' to sea when he gits grown, an' Ah
48 reckon Ah'll let 'im."
49

1 The woman turned from the stove, skillet in hand. “Alf, you ani’t gone crazy, is you?
2 John kain’t help help wanting tuh stray off, cause he’s got a spell on ‘im; but you
3 oughter be shamed to be encouragin’ him.”

4
5 “Ain’t Ah done tol’ you forty times not tuh tahk dat low-life mess front mah boy?”

6
7 “Well, ef tain’t no conjure in de world, how come Mitch Potts been layin’ on his back
8 six mont’s an de donctah kain’t do ‘im no good? Answer me dat. The very night John
9 wuz bawn, Granny seed ole Witch Judy Davis creepin outer dis yahd, You know she
10 had swore tuh fix me fuh marryin’ you, ‘way from her darter Edna. She put travel dust
11 fown fuh mah chile, dat’s whut she done, tuh make him walk ‘way fum me, An’ evuh
12 sence he’s been able tuh crawl, he’s been tryin tuh go.”

13
14 “Matty, a man doan need no travel dust tuh make ‘im wanter hit the road. It jes’ comes
15 natcherah fu her man tuh travel. Dey all wats tuh do at some time or other but they kain’t
16 all get away. Ah wants mah John tuh go an’ see cause Ah wanted to go mah self. When
17 he comes back Ah kin see them furrin places wid his eyes. He kain’t help wantin’ tuh
18 go cause he’s a man chile!”

19
20 Mrs. Redding promptly went off into a fit of weeping but he man and voy ate supper
21 unmoved. Twelve years of married life had taught Alfred that far from being miserable
22 when she wept hai wife was enjoying a bit of self-pity.

23
24 Thus John Redding grew to manhood, playing, studying and dreaming. He attended the
25 village school as did most of the youth about him, but he also went to high school at the
26 county seat where none of the villagers went. His father shared his dreams and
27 ambitions, but his morher could not understand why he should wish to go strange places
28 where neither she nor his father had been. No one of their community had ever been
29 farther away than Jacksonville. Few indeed had ever been there. Their own gardens,
30 general store, and occasional trips to the county seat – seven miles away – sufficed for
31 all their needs. Life was simple indeed with these folk.

32
33 John was the subject of much discussion among the country folk. Why didn’t he teach
34 school instead of thinking about strange places and people? Did he think himself better
35 than any of the “gals” there about that he would not go a-courting any of them? He
36 muss be “fixed” at his mother claimed, else where did his queer notions come from?
37 Well, he was always queer, and one could not expect the man to be different from the
38 child. They never failed to stop work at the approach of Alfred in order to be at the
39 fence and inquire after John’s health and ask when he expected to leave.

40
41 “Oh,” Alfred would answer. “Jes’ as soon as his mah gits reconciled to th’ notion. He’s
42 a mighty dutiful boy, mah John is. He doan wanna hurt her feelings.”

43
44 The boy had on several occasions attempted to reconcile his mother to the notion, but
45 found it a difficult task. Matty always took refuge in self-pity and tears. Her son’s
46 desires were incomprehensible to her, that was all. She did not want to hurt him. It was
47 love, mother love, that made her cling so desperately to John.

48
49 “Lawd knows,” she would sigh, “Ah nevah wuz happy an’ nevah specks tuh be.”

1
2 “An’ from yo’ actions,” put in Alfred hotly, “you’s determined not to be.”

3
4 “Thas right, Alfred, go on an’ ‘buse me. You allus does. Ah knows Ah’m ign’rant an’
5 all dat, but dis is mah son. Ah bred an’ born ‘im. He kain’t help from wantin’ to go
6 rovin’ cause travel dust been put down fuh him. But mebbe we kin cure ‘im by
7 discouragin’ the idee.”

8
9 “Well, Ah wants mah son tuh go; an’ he wants tuh go too. He’s a man now, Matty. An’
10 we mus’ let John hoe his own row. If it’s travelin’ twon’t be foh long. He’ll come back
11 to us bettah than when he went off. What do you say, son?”

12
13 “Mamma,” John began slowly, “it hurts me to see you so troubled over mygoing away;
14 but I feel that I must go. I’m stagnating here. This indolent atmosphere will stifle every
15 bit of ambition that’s in me. Let me go mamma, please. What is there here for me?
16 Why, sometimes I get to feeling just like a lump of dirt turned over by the plow – just
17 where it falls there’s where it lies – no thoughtor movement or nothing. I wanter make
18 myself something – not just stay where I was born.”

19
20 “Naw, John, it’s bettah for you to stay heah and take over the school. Why don’t you
21 marry and settle down?”

22
23 “I don’t want to, mamma. I want to go away.”

24
25 “Well,” said Mrs. Redding, pursing her mouth tightly, “you ainta goin’ wid mah
26 consent!”

27
28 “I’m sorry mamma, that you won’t consent. I am going nevertheless.”

29
30 “John, John, mah baby! You wouldn’t kill yo’ po’ ole mamma, would you? Come, kiss
31 me, son.”

32
33 The boy flung his arms about his mother and held her closely while she sobbed on his
34 breast. To all of her pleas, however, he answered that he must go.

35
36 “I’ll stay home this year, mamma, then I’ll go for a while, but I won’t be long. I’ll come
37 back and make you and papa oh so happy. Do you agree, mamma dear?”

38
39 “Ah reckon tain’ nothin’ tall fuh me to do else”

40
41 Things went on very well around the Redding home for some time. During the day
42 John helped his father about the farm and read a great deal at night.

43
44 Then unexpected happened. John married Stella Kanty, a neighbor’s daughter. The
45 courtship was brief but ardent – on John’s part at least. He danced with Stella at a
46 candy-pulling, walked with her home and in three weeks had declared himself. Mrs.
47 Redding declared that she was happier than se had ever been in her life. She therefore
48 indulged in a whole afternoon of weeping. John’s change was occasioned possibly by

1 the fact that Stella was really beautiful; he was young and red-blooded, and the time was
2 spring.

3
4 Spring-time in Florida is not a matter of peeping violets or bursting buds merely. It is a
5 riot of color in nature- glistening green leaves, pink, blue, purple, yellow blossoms that
6 fairly stagger the visitor from the north. The miles of hyacinths lie like an undulating
7 carpet on the surface of the river and divide reluctantly when the slow-moving alligators
8 push their way log-like across. The nights are white nights for the moon shines with
9 dazzling splendour, or in the absence of that goddess, the soft darkness creeps down
10 laden with innumerable scents. The heavy fragrance of magnolias mingled with the
11 delicate sweetness of jasmine and wild roses.

12
13 If time and propinquity conquered John, what then? These forces have overcome older
14 men.

15
16 The raptures of the first few weeks over, John began to saunter out to the gate to gaze
17 wistfully down the white dusty road; or to wander again to the river as he had done in
18 childhood. To be sure he did not send forth twig-ships any longer, but his thoughts
19 would in spite of himself, stray down river to Jacksonville, the sea, the wide world –
20 and poor home-tied John Redding wanted to follow them.

21
22 He grew silent and pensive. Matty accounted for this by her ever-ready explanation of
23 “conjugation.” Alfred said nothing but smoked and puttered about the barn more than
24 ever. Stella accused her husband of indifference and made his life miserable with tears,
25 accusations and pouting. At last John decided to bring matters to a head and broached the
26 subject to his wife.

27
28 “Stella, dear. I want to go roving about the world for a spell. Would you stay here with
29 papa and mamma and wait for me to come back?”

30
31 “John, is you crazy sho’ nuff? If you don’t want me, say so an’ I kin go home to mah
32 folks.”

33
34 “Stella, darling, I do want you, but I want to go away too. I can have both if you’ll let
35 me. We’ll be so happy when I return...”

36
37 “Naw, John, you kain’t rush me off one side like that. You didn’t hafta marry me.
38 There’s a plenty othahs that would have been glas enuff tuh get me; you know Ah wan’t
39 educated befo’ han’.”

40
41 “Don’t make me too conscious of my weakness, Stella. I know I should never have
42 married with my inclinations, but it’s done now, no use to talk about what is past. I love
43 you and want to keep you, but I can’t stifle that longing for the open road, rolling seas,
44 for peoples and countries I have never seen. I’m suffering too, Stella, I’m paying for my
45 rashness in marrying before I was ready. I’m not trying to shirk my duty – you’ll be
46 well taken care of in the meanwhile.”

47
48 “John, folks allus said youse queer and tol’ me not to marry yuh, but Ah jes’ loved yuh
49 so Ah couldn’t help it an’ now to think you wants tuh sneak off an’ leave me.”

1
2 “But I’m coming back, darling...listen Stella.”

3
4 But the girl would not. Matty came in and Stella fell into her arms weeping. John’s
5 mother immediately took up arms against him. The two women carried on such an
6 effective war against him for the next few days that finally Alfred was forced to take his
7 son’s part.

8
9 “Matty, let dat boy alone, Ah tell you! Ef he wuz uh homebuddy he’d be drove ‘way by
10 you all’s racket.”

11
12 “Well, Alf, dat’s all we po wimmen kin do. We wants our husbands an’ our sons. John’s
13 got uh wife now, an’ he ain’t got no business to be talkin’ ‘bout goin’ nowheres. I lowed
14 dat marrin’ Stella would settle him.”

15
16 “Yas, dat’s all you wimmen study ‘bout – settlin’ some man. You takes all de get-up out
17 of ‘em. Jes’ let uh fellah mak uh motion lak getting’ somewhere, an’ some ‘oman’ll
18 begin tuh hollah, ‘Stop theah! where’s you goin’? Don’t fuhgit you b’longs tuh me.”

19
20 “My Gawd! Alf! Whut you reckon Stella’s gwine do? Let John walk off an’ leave huh?”

21
22 “Naw, git outer huh foolishness an’ go ‘long wid him. He’d take huh.”

23
24 “Stella ain’t got no call tuh go crazy ‘cause John is. She ain’t no woman tuh be floppin’
25 roun’ from place tuh place lak some uh dese reps follerin’ uh section gang.”

26
27 The man turned abruptly from his wife and stood in the kitchen door. A blue haze hung
28 over the river and Alfred’s attention seemed fixed upon this. In reality his thoughts were
29 turned inward. He was thinking of the numerous occasions upon which he and his son
30 had sat on the fallen log at the edge of the water and talked of John’s proposed travels.
31 He had encouraged his son, given him every advantage his own poor circumstances
32 would permit. And now John was home-tied.

33
34 The young man suddenly turned the corner of the house and approached his father.

35
36 “Hello, papa.”

37 “Lo, son.”

38 “Where’s mamma and Stella?”

39
40 The older man merely jerked his thumb toward the interior of the house and once more
41 gazed pensively toward the river. John entered the kitchen and kissed his mother fondly.

42
43 “Great news, mamma.”

44 “What now?”

45 “Got a chance to join the Navy, mamma, and go all around the world. Ain’t that grand?”

46 “John, yu shorely ain’t gointer leave me an’ Stella, is yuh?”

47 “Yes, I think I am. I know how both of you feel, but I know how I feel, also. You
48 preach to me the gospel of self-sacrifice for the happiness of others, but you are
49 unwilling to practice any of it yourself. Stella can stay here – I am going to support her

1 and spend all the time I can wither, I am going – that’s settled, but I want to go with your
 2 good will. I want to do something worthy of a strong man. I have done nothing so far
 3 but look to you and papa for everything. Let me learn to strive and think – in short, be a
 4 man.”

5
 6 “Naw, John, Ah’ll nevah give mah consent. I know yous hard-headed jes’ lak yo’ paw;
 7 but if you leave dis place ovah mah head, Ah nevah wants you tuh come back heah no
 8 mo. Ef Ah wuz laid on de coolin’ board, Ah doan want yuh standin’ ovah me, young
 9 man. Doan even come neah mah grave, you ongrateful wretch!”

10
 11 Mrs. Redding arose and flung out of the room. For once, she was too incensed to cry.
 12 John stood in his tracks, gone cold and numb at his mother’s pronouncement. Alfred,
 13 too, was moved. Mrs. Redding banged the bed-room door violently and startled John
 14 slightly. Alfred took his son’s arm, saying softly: “Come, son, let’s go down to the
 15 river.”

16
 17 At the water’s edge they halted for a short space before seating themselves on the log.
 18 The sun was setting in a purple cloud. Hundreds of mosquito hawks darted here and
 19 there, catching gnats and being themselves caught by the lightning-swift bullhats. John
 20 abstractly snapped in two the stalk of a slender young bamboo. Taking no note of what
 21 he was doing, he broke it into short lengths and tossed them singly into the stream. The
 22 old man watched him silently for a while, but finally he said: “Oh, yes, my boy, some
 23 ships get tangled in the weeds.”

24
 25 “Yes, papa, they certainly do. I guess I’m beaten – might as well surrender.”

26 “Nevah say, die. Yuh nevah kin tell what will happen.”

27 “What can happen? I have courage enough to make to make things happen; but what
 28 can I do against mamma! What man wants to go on a long journey with his mother’s
 29 curses ringing in his ears? She doesn’t understand. I’ll wait another year, but I am going
 30 because I must.”

31
 32 Alfred threw an arm about his son’s neck and drew him nearer but quickly removed it.
 33 Both men instantly drew apart, ashamed for having been so demonstrative. The father
 34 looked off to the woodlot and asked with a reminiscent smile: “Son, do you remember
 35 showin’ me the tree dat looked lak a skeleton head?”

36
 37 “Yes, I do. It’s there still. I look at it sometimes when things have become too painful
 38 for me at the house, and I run down here to cool off and think. And every time I look at
 39 it, papa, it laughs at me like it had some grim joke up its sleeve.”

40
 41 “Yuh wuz always imagin’ things, John; things that nobody else evah thought on!”

42
 43 You know, papa, sometimes – I reckon my longing to get away makes me feel this
 44 way...I feel that I am just earth, soil lying helpless to move myself, but thinking. I seem
 45 to hear herds of big beasts like horses and cows thundering over me, and rains upon me,
 46 but me, well, just soil, feeling but not able to take part in it all. Then a soft wind like
 47 love passes over and warms me, and a summer rain comes down like understanding and
 48 softens me, and I push a blade of grass or a flower, or maybe a pine tree – that’s the
 49 ground thinking. Plants are ground thoughts, because the soin can’t move itself.

1 Whenever I see little whirls of dust sailing down the road I always step aside – I don't
2 want to stop 'em 'cause they're on their shining way – moving! Oh, yes, I'm a
3 dreamer... I have such wonderfully complete dreams fade I have others."

4
5 "Yas, son, Ah have them same feelings exactly, but Ah can't find no words lak you do.
6 It seems lak you an' me see wid de same eyes, hear wid de same eares an' even feel de
7 same inside. Only thing you kin talk it an' Ah can't. But anyhow you speaks for me, so
8 whut's the difference?"

9
10 The men arose without more conversation. Possibly they feared to trust themselves to
11 speech. As they walked leisurely toward the house Alfred remarked the freshness of the
12 breeze.

13
14 "It's about time the rains set in," added his son. "The year is wearin' on."

15
16 After a gloomy supper John strolled out into the spacious front yard and seated himself
17 beneath a China-berry tree. The breeze had grown a trifle stronger since sunset and
18 continued from the south-east. Matty and Stella sat on the deep front porch, but Alfred
19 joined John under the tree. The family was divided into two armed camps and the
20 hostilities had reached that stage where no quarter could be asked or given.

21
22 About nine o'clock an automobile came flying down the dusty white road and halted at
23 the gate. A white man slammed the gate and hurried up the walk toward the house, but
24 stopped abruptly before the men beneath the China-berry. It was Mr. Hill, the builder of
25 the new bridge that was to span the river.

26
27 "Howdy John, Howdy Alf. I'm mighty glad I found you. I am in trouble."

28
29 "Well now, Mist' Hill," answered Alfred slowly but pleasantly.

30
31 "We'se glad you foun' us too. What trouble could you be having now?"

32
33 "It's the bridge. The weather bureau says that the rains will be upon me in forty-eight
34 hours. If it catches the bridge as it is now, I'm afraid all my work for the past five
35 months will be swept away, to say nothing of a quarter of a million dollars' worth of
36 labor and material. I've got all my men at work now and I thought to get as many extra
37 hands as I could to help out tonight and tomorrow. We can make her weather tight in
38 that time if I can get about twenty more."

39
40 "I'll go, Mister Hill," said John with a great deal of energy. "I don't want papa out on
41 that bridge – too dangerous."

42
43 "Good for you, John!" cried the white man. "Now if I had a few more men of your
44 brawn and brain, I could build an entirely new bridge in forty-eight hours. Come on and
45 jump into the car. I am taking the men on down as I find them."

46
47 "Wait a minute. I must put on my blue jeans. I won't be long."

48

1 John arose and strode to the house. He knew that his mother and wife had overheard
2 everything, but he paused for a moment to speak to them.

3
4 “Mamma, I am going to work all night on the bridge.”

5
6 There was no answer. He turned to his wife.

7
8 “Stella, don’t be lonesome. I will be home at day-break.”

9
10 His wife was as silent as his mother. John stood for a moment on the steps, then
11 resolutely strode past the women and into the house. A few minutes later he emerged
12 clad in his blue overalls and brogans. This time he said nothing to the silent figures
13 rocking back and forth on the porch. But he when he was a few feet from the steps he
14 called back: “Bye, mamma; Bye, Stella,” and hurried on down the walk to where his
15 father sat.

16
17 “So long, papa. I’ll be home around seven.”

18
19 Alfred roused himself and stood. Placing both hands upon his son’s broad shoulders he
20 said softly: “Be keerful, son, don’t fall or nothin’.”

21
22 “I will, papa. Don’t you get into a quarrel on my account.”

23
24 John hurried on to the waiting car and was whirled away.

25
26 Alfred sat for a long time beneath the tree where his son had left him and smoked on.
27 The women soon went indoors. On the night breeze were borne numerous scents: of
28 jasmine, of roses, of damp earth of the river, of the pine forest near by. A solitary whip-
29 poor-will sent forth his plaintive call from the nearby shrubbery. A giant owl roared and
30 boomed from the wood lot. The calf confined in the barn would bleat and be answered
31 by his mother’s sympathetic “moo” from the pen. Away down in Lake Howell Creek
32 the basso profundo of the alligators boomed and died, boomed and died.

33
34 Around then o’clock the breeze freshened, growing stiffer until midnight when it
35 became a gale. Alfred fastened the doors and bolted the wooden shutters at the
36 windows. The three persons sat about a round deal table in the kitchen upon which
37 stood a bulky kerosene lamp, flickering and sputtering in the wind that came in through
38 the numerous cracks in the walls. The wind rushed down the chimney blowing puffs of
39 ashes about the room. It banged the cooking utensils on the walls. The drinking gourd
40 hanging outside by the door played a weird tattoo, hollow and unearthly, against the
41 thin wooden wall.

42
43 The man and the women sat silently. Even if there had been no storm they would not
44 have talked. They could not go to bed because the women were afraid to retire during a
45 storm and the man wished to stay awake and think with his son. Thus they sat: the
46 women hot with resentment toward the man and terrified by the storm; the man hardly
47 mindful of the tempest but eating his heart out in pity for his boy. Time wore heavily
48 on.

49

1 And now a new element of terror was added. A screech-owl alighted on the roof and
2 shivered forth his doleful cry. Possibly he had been blown out of his nest by the wind.
3 Matty started up at the sound but fell back in her chair, pale and trembling: "My
4 Gawd!" she gasped, "dat's a sho' sign uh death."

5
6 Stella hurriedly thrust her hand into the salt-jar and threw some into the chimney of the
7 lamp. The color of the flame changed from yellow to blue-green but this burning salt
8 did not have the desired effect – to drive away the bird from the roof. Matty slipped out
9 of her blue calico wrapper and turned it wrong side out before replacing it. Even Alfred
10 turned one sock.

11
12 "Alf," said Matty, "what do you reckon's gonna happen from this?"

13 "How do Ah know, Matty?"

14 "Ah wisht John hadn't went way from heah tuh night."

15 "Humh."

16
17 Outside the tempest raged. The palms rattled dryly and the giant pines groaned and
18 sighed in the grip of the wind. Flying leaves and pine-mast filled the air. Now and then
19 a brilliant flash of lightning disclosed a bird being blown here and there with the wind.
20 Black clouds hung so low that the tops of the pines were among them moving slowly
21 before the wind and made the darkness awful. The screech-owl continued his tremulous
22 cry.

23
24 After three o'clock the wind ceased and the rain commenced. Huge drops clattered
25 down upon the shingle roof like buckshot and ran from the eaves in torrents. It entered
26 the house through the cracks in the walls and under the doors. It was deluge in volume
27 and force but subsided before morning.

28
29 The sun came up brightly on the havoc of the wind and rain calling forth millions of
30 feathered creatures. The white sand everywhere was full of tiny cups dug out by the
31 force of the falling raindrops. The rims of the little depressions crunched noisily
32 underfoot.

33
34 At daybreak Mr. Redding set out for the bridge. He was uneasy. On arriving he found
35 that the river had risen twelve feet during the cloudburst and was still rising. The slow
36 St. John was swollen far beyond its banks and rushing on to sea like a mountain stream,
37 sweeping away houses, great blocks of earth, cattle, trees – in short anything that came
38 within its grasp. Even the steel framework of the new bridge was gone!

39
40 The siren of the fibre factory was tied down for half an hour, announcing the disaster to
41 the country side. When Alfred arrived therefore he found nearly all men of the district
42 there.

43
44 The river, red and swollen, was full of floating debris. Huge trees were swept along as
45 relentlessly as chicken coops and fence rails. Some steel piles were all that was left of
46 the bridge.

47
48 Alfred went down to a group of men who were fishing members of the ill-fated
49 construction gang out of the water. Many were able to swim ashore unassisted. Wagons

1 backed up and were hurriedly driven away loaded with wet shivering men. Two men
2 had been killed outright, others seriously wounded. Three men had been drowned. At
3 last all had been accounted for except John Redding. His father ran here and there
4 asking for him, or calling him. No one knew where he was. No one remembered seeing
5 him since daybreak.

6
7 Dozens of women had arrived at the scene of the disaster by this time. Matty and Stella,
8 wrapped in woollen shawls, were among them. They rushed to Alfred in alarm and
9 asked where was John.

10
11 “Ah doan know,” answered Alfred impatiently, “that’s what Ah’m trying to find out
12 now.”

13 “Do you reckon he’s run away?” asked Stella thoughtlessly.

14 Matty bristled instantly.

15 “Naw,” she answered sternly, “he ain’t no sneak.”

16
17 The father turned to Fred Mimms, one of the survivors and asked him where John was
18 and how had the bridge been destroyed.

19
20 “Yuh see,” said Mimms, “when dat terrible win’ come up we wuz out ‘bout de middle
21 of de river. Some of us wuz on the bridge, some on de derrick. De win’ blowed so hahd
22 we could skeercely stan’ and Mist’ Hill tol’ us tuh set down fuh a spell. He’s ‘fraid
23 some of us mought go overboard. Den all of a sudden de lights went out – guess de
24 wires wuz blowed down. We wuz all skeered tuh move for slippin’ overboard. Den dat
25 rain commenced – an’ Ah nevah seed such a down-pour since de flood. We set dere and
26 someone begins tuh parayu. Lawd haw we did pray tuh be spared! Den somebody raised
27 a song an’ we sung, you hear me, we sung from de bottom of our hearts till daybreak.
28 When the first light come we couldn’t see nothin’ but fog everywhere. You couldn’t tell
29 which wuz water an’ which wuz lan’. But when de sun com up de fog begin to liff, an’
30 we could see the water. Dat fog wuz so thick an’ heavy dat it wuz huggin’ dat river lak a
31 windin’ sheet. And when it rose we saw dat de river had rose way up durin’ the rain.
32 My Gawd, Alf! it wuz runnin’ high – so high it nearly teched de span of de bridge – an’
33 red as blood! So much clay, you know from lan’ she done overflowed. Comin’ down
34 stream, as fas’ as ‘press train wuz three big pine trees. De firs one wuzn’t fohty feet
35 from us and shook de whole works an’ befo’ it could stop shakin’ the other two hit us
36 an’ down we went. Ah thought Ah’d never see home again.”

37
38 “But, Mimms, where’s John?”

39 “Ah ain’t seen him, Alf, since de logs struck us. Mebbe he’s swum ashore, mebbe dey
40 picked him up. What’s dat floatin’ way out dere in de water?”

41
42 Alfred shaded his eyes with his gnarled brown hand and gazed out into the stream. Sure
43 enough there was a man floating on a piece of timber. He lay prone upon his back. His
44 arms were outstretched, and the water washed over his brogans but his feet were lifted
45 out of the water whenever the timber was buoyed up by the stream. His blue overalls
46 were nearly torn from his body. A heavy piece of steel or timber had struck him in
47 falling for his left side was laid open by the thrust. A great jagged hole wherein the
48 double fists of a man might be thrust, could plainly be seen from the shore. The man
49 was John Redding.

1
2 Everyone seemed to see him at once. Stella fell to the wet earth in a faint. Matty clung
3 to her husband's arm, weeping hysterically. Alfred stood very erect with his wife
4 clinging tearfully to him, but he said nothing. A single tear hung on his lashes for a time
5 then trickled slowly down his wrinkled brown cheek.
6
7 "Alf!, Alf!" screamed Matty, "dere's our son. Ah knowed when Ah heard dat owl las'
8 night..."
9 "Ah see 'im Matty," returned her husband softly.
10 "Why is yuh standin' heah? Go git mah boy."
11
12 The men were manning a boat to rescue the remains of John Redding when Alfred
13 spoke again.
14
15 "Mah po' boy, his dreams never come true."
16 "Alf," complained Matty, "why doantcher hurry an' git my boy – doantcher see he's
17 floatin' on off?"
18 Her husband paid her no attention but addressed himself to the rescue-party.
19 "You all stop! Leave my boy go on, Doan stop 'im. Doan bring 'im back for dat ole tree
20 to grin at. Leave him g'wan. He wants tuh go. Ah'm happy 'cause dis mawnin' mah boy
21 is goin' tuh sea, he's goin' tuh sea."
22
23 Out on the bosom of the river, bobbing up and down as if waving good bye, piloting his
24 little craft on the shining river road, John Redding floated away toward Jacksonville, the
25 sea, the wide world – at last.

1 LIITE 3

2

3 NOVELLI 2: DRENCHED IN LIGHT

4

5 “You Isie Watts! Git ‘own offend at gate post an’ rake up dis yahd!

6

7 The little brown figure perched upon the gate post looked yearningly up the gleaming
8 shell road that led to Orlando, and down the road that led to Sanford and shrugged her
9 thin shoulders. This heaped kindling on Grandma Potts’ already burning ire.

10

11 “Lawd a-mussy!” she screamed enraged – “Heah Joel, gimme dat wash stick. Ah’ll
12 show dat limb of Satan she kain’t shake huhseff at me. If she ain’t down by de time Ah
13 gets dere, Ah’ll break huh down in de lines” (loins).

14

15 “Aw Gran’ma, Ah see Mist’ George and Jim Robinson comin’ and Ah wanted to wave
16 at ‘em,” the child said petulantly.

17

18 “You jes wave dat rake at dis heah yahd, madame, else Ah’ll take you down a button
19 hole lower. You’s too ‘oomanish jumpin’ up in everybody’s face dat pass.”

19

20 This struck the child in a very sore spot for nothing pleased her so much as to sit atop of
21 the gate post and hail the passing vehicles on their way South to Orlando, or North to
22 Sanford. That white shell road was her great attraction. She raced up and down the
23 stretch of it that lay before her gate like a round eyed puppy hailing gleefully all
24 travellers. Everybody in the country, white and colored, knew little Isis Watts, the
25 joyful. The Robinson brothers, whete cattlemen, were particularly fond of her and
26 always extended a stirrup for her to climb up behind one of them for a short ride, or let
27 her try to crack the long bull whips and yee whoo at the cows.

28

29 Grandma Potts went inside and Isis literally waved the rake at the “chaws” of ribbon
30 cane that lay so bountifully about the yard in company with the knots and peelings, with
31 a thick sprinkling of peanut hulls.

32

33 The her of cattle in their envelope of gray dust camealongside and Isis dashed out to the
34 nearest stirrup and was lifted up.

35

36 “Hello theah Snidlits, I was wonderin’ wheah you was,” said Jim Robinson as she
37 snuggled down behind him in the saddle. They were almost out of the danger zone
38 when Grandma emerged.

39

40 “You Isie-s!” she bawled.

41

42 The child slid down on the opposite side from the house and executed a flank movement
43 through the corn patch that brought her into the yard from behind the privy.

44

45 “You lil’ hasion you! Wheah you been?”

46

47 “Out in the back yahd,” Isis lied and did a cart wheel and a few fancy steps on her way
to the front again.

1 “If you doan git tuh dat yahd, Ah make a mommuk of you!” Isis observed that Grandma
2 was cutting a fancy assortment of seitches from peach, guana and cherry trees.

3
4 She finished the yard by raking everything under the edge of the porch and began a
5 romp with the dogs, those lean, floppy eared ‘coon hounds that all country folks keep.
6 But Grandma vetoed this also.

7
8 “Isie, you set ‘own on dat porch! Uh great big ‘leben yeah ole gal racin’ an’ rompin’ lak
9 dat – set ‘own!

10 Isis impatiently flung herself upon the steps.

11 “Git up offa dem steps, you aggavatin’ limb, ‘fore Ah git dem hick’ries tuh you, an’ set
12 yo’ seff on a cheah.”

13 Isis petulantly arose and sat down as violently as possible in a chair, but slid down until
14 she all but sat upon her shoulder blades.

15 “Now look atcher,” Grandma screamed. “Put yo’ knees together, an’ git up offen yo’
16 backbone! Lawd, you know dis hellion is gwine make me stomp huh insides out.”

17
18 Isis sat bolt upright as if she wore a ramrod down her back and begun to whistle. Now
19 there are certain things that Grandma Potts felt no one of this female persuasion should
20 do – one was to sit with the knees separated, “settin’ brazen” she called it; another was
21 whistling, another playing with boys, neither must a lady cross her legs.

22
23 Up she jumped from her seat to get the switches.

24
25 “So youse whistlin’ in mah face, huh!” She glared till her eyes were beady and Isis
26 bolted for safety. But the noon hour brought John Watts, the widowed father, and this
27 excused the child from sitting for criticism.

28
29 Being the only girl in the family, of course she must was the dishes, which she did in
30 intervals between frolics with the dogs. She even gave Jake, the puppy, a swim in the
31 dishpan by holding him suspended above the water that reeked of “pot likker” – just
32 high enough so that his feet would be immersed. The deluded puppy swam and swam
33 without ever crossing the pan, much to his annoyance. Hearing Grandma she hurriedly
34 dropped him on the floor, which he tracked up with feet wet with dishwater.

35
36 Grandma took her patching and settled down in the front room to sew. She did this
37 every afternoon, and invariably slept in the big red rocker with her head lolled back over
38 the back, the sewing falling from her hand.

39
40 Isis had crawled under the center table with its red plush cover with little round balls for
41 fringe. She was lying on her back imagining herself various personages. She wore
42 trailing robes, golden slippers with blue bottoms. She rode white horses with flaring
43 pink nostrils to the horizon, for she still believed that to be land’s end. She was
44 picturing herself gazing over the edge of the world into the abyss when the spool of
45 cotton fell from Grandma’s lap and rolled away under the whatnot.

46
47 Isis drew back from her contemplation of the nothingness at the horizon and glanced up
48 at the sleeping woman. Her head had fallen far back. She breathed with a regular
49 “snark” intake and soft “poosah” exhaust. But Isis was a visual minded child. She heard

1 the snores only subconsciously but she saw straggling beard on Grandma's chin,
2 trembling a little with every "snark" and "poosah." They were long gray hairs curled
3 here and there against the dark brown skin. Isis was moved with pity for her mother's
4 mother.

5
6 "Poah Gran-ma needs a shave," she murmured, and set about it. Just then Joel, next
7 older than Isis, entered with a can of bait.

8 "Come on Isie, les' we all go fishin'. The perch is bitin' fine in Blue Sink."

9 "Sh-sh-" cautioned his sister, "Ah got to shave Gran'ma."

10 "Who say so?" Joel asked, surprised.

11 "Nobody doan hafta tell me. Look at her chin. No ladies don't weah no whiskers if they
12 kin help it. But Gran'ma gittin' ole an' she doan know how to shave like me."

13
14 The conference adjourned to the back porch lest Grandma wake.

15 "Aw, Isie, you doanknow nothin' 'bout shavin' a-tall – but a man lak me – "

16 "Ahdo so know."

17 "You don't not. Ah'm goin' shave her mahseff."

18 "Naw, you won't neither, Smarty. Ah saw her first an' thought it all up first, " Isis
19 declared, and ran to the calico covered box on the wall above the wash basin and seized
20 her father's razor. Joel was quick and seized the mug and brush.

21 "Now!" Isis cried defiantly, "Ah got the razor. "

22 "Goody, goody, goody, pussy cat, Ah got th' brush an' you can't shave 'thout lather –
23 see" Ah know mo' than you," Joel retorted.

24 "Aw, who don't know dat?" Isis pretended to scorn, But seeing her progress blocked for
25 lack of lather she compromised.

26 "Ah know! Les' we all shave her. You lather an' Ah shave."

27 This was agreeable to Joel. He made mountains of lather and anointed his own chin, and
28 the chin of Isis and the dogs, splashed the walls and as last was persuaded to lather
29 Grandma's chin. Not that he was loath but he wanted his new plaything to last as long
30 as possible.

31
32 Isis stood on one side of the chair with the razor clutched cleaver fashion. The niceties
33 of razor-handling had passed over her head. The thing with her was to hold the razor –
34 sufficient in itself.

35
36 Joel splashed on the lather in great gobs and Grandma awoke. For one bewildered
37 moment she stared at the grinning boy with the brush and mug but sensing another
38 presence, she turned to behold the business face of Isis and the razor-clutching hand.
39 Her jaw dropped and Grandma, forgetting years and rheumatism, bolted from the chair
40 and fled the house, screaming.

41
42 "She's gone to tell papa, Isis. You didn't have no business wid his razor and he's gonna
43 lick yo hide," Joel cried, running to replace mug and brush.

44 "You too, chuckle-head, you, too," retorted Isis. "You was playin' wid his brush and put
45 it all over the dogs – Ah seen you put it on Ned an' Beulah." Isis shaved some slivers
46 from the door jamb with the razor and replaced it in the box. Joel took his bait and pole
47 and hurried to Blue Sink. Isis crawled under the house to brood over the whipping she
48 knew would come. She had meant well.

49

1 But sounding brass and tinkling cymbal drew her forth. The local lodge of the Grand
2 United Order of Odd Fellows led by a braying, thudding band, was marching in full
3 regalia down the road. She had forgotten the barbecue and log-rolling to be held today
4 for the benefit of the new hall.

5
6 Music to Isis meant motion. In a minute razor and whipping forgotten, she was doing a
7 fair imitation of the Spanish dancer she had seen in a medicine show some time before.
8 Isis' feet were gifted – she could dance most anything she saw.

9
10 Up, up went her spirits, her brown little feet doing all sorts of intricate things and her
11 body in rhythm, hand curving above her head. But the music was growing faint.
12 Grandma nowhere in sight. She stole out of the gate, running and dancing after the
13 band.

14
15 Then she stopped. She couldn't dance at the carnival. Her dress was torn and dirty. She
16 picked a long stemmed daisy and thrust it behind her ear. But the dress, no better. Oh,
17 an idea! In the battered round topped trunk in the bedroom!

18
19 She raced back to the house, then, happier, raced down the white dusty road to the
20 picnic grove, gorgeously clad. People laughed good naturedly at her, the band played
21 and Isis danced because she couldn't help it. A crowd of children gathered admiringly
22 about her as she wheeled lightly about, hand on hip, flower between her teeth with the
23 red and white fringe of the tablecloth – Grandma's new red table-cloth that she wore in
24 lieu of a Spanish shawl – trailing in the dust. It was too ample for her meagre form, but
25 she wore it like a gypsy. Her brown feet twinkled in and out of the fringe. Some grown
26 people joined the children about her. The Grand Exalted Ruler rose to speak; the band
27 was hushed, but Isis danced on, the crowd clapping their hands for her. No one listened
28 to the Exalted one, for little by little the multitude had surrounded the brown dancer.

29
30 An automobile drove up to the Crown and halted. Two white men and a lady got out
31 and pushed into the crowd, suppressing mirth discreetly behind gloved hands. Isis
32 looked up and waved them a magnificent hail and went on dancing until –

33
34 Grandma had returned to the house and missed Isis and straightway sought her at the
35 festivities expecting to find her in her soiled dress, shoeless, gaping at the crowd, but
36 what she saw drove her frantic. Here was her granddaughter dancing before a gaping
37 crowd in her brand new red table-cloth, and reeking of lemon extract, for Isis had added
38 the final touch to her costume. She must have perfume.

39
40 Isis saw Grandma and bolted. She heard her cry: "Mah Gawd, mad brand new table-
41 cloth Ah jus' bought f'um O'landah!" as she fled through the crowd and on into the
42 woods.

43 44 II

45
46 She followed the little creek until she came to the ford in a rutty wagon road that led to
47 Apopka and laid down on the cool grass at the roadside. The April sun was quite hot.

48

1 Misery, misery and woe settled down upon her and the child wept. She knew another
2 whipping was in store for her.

3 “Oh, Ah wish Ah could die, then Grand’ma an’ papa would be sorry they beat me so
4 much. Ah b’leeve Ah’ll run away an’ never go home no mo’. Ah’m goin’ drown
5 mahseff in th’ creek!” Her woe grew attractive.

6
7 Isis got up and waded into the water. She routed out a tine ‘gator and a huge bull frog.
8 She splashed and sang, enjoying herself immensely. The purr of a motor struck her ear
9 and shesaw a large, powerful car jolting along the rutty road toward her. It stopped at
10 the water’s edge.

11 “Well, I declare, it’s our little gypsy,” exclaimed the man at the wheel. “What are you
12 doing here, now?”

13 “Ah’m killin’ mahseff,” Isis declared dramatically, “cause Grand’ma beats me too
14 much.”

15 There was a hearty burst of laughter from the machine.

16 “You’ll last sometime the way you are going about it. Is this the way to Maitland? We
17 want to go to the Park Hotel.”

18
19 Isis saw no longer any reason to die. She came up out of the water, holding up the
20 dripping fringe of the table-cloth.

21
22 “Naw, indeedy. You go to Maitlan’ by the shell road – it goes by mah house – an’ turn
23 off at Lake Sebelia to the clay road that take you right to the do’.”

24 “Well,” went on the driver, smiling furtively, “could you quit dying long enough to go
25 with us?”

26 “Yessuh,” she said thoughtfully, “Ah, wanta do wid you.”

27
28 The door of the car swung open. She was invited to a seat beside the driver. She had
29 often dreamed of riding in one of these heavenly chariots but never thought she would
30 actually.

31 “Jump in then, Madame Tragedy, and show us. We lost ourselves after we left your
32 barbecue.”

33
34 During the drive Isis explained to the kind lady who smelt faintly of violets and to the
35 indifferent men that she was really a princess. She told them about her trips to the
36 horizon, about he trailing gowns, the gold shoes with blue bottoms – she insisted on the
37 blue bottoms – the white charger, the time when she was Hercules and had slain
38 numerous dragons and sundry giants. At last the car approached her gate over which
39 stood the umbrella China-berry tree. The car was abreast of the gate and had all but
40 passed when Grandma spied her glorious table-cloth lying back against the upholstery
41 of the Packard.

42
43 “You Isie-e!” she bawled. “You lil wretch you! Come heah dis instunt.”

44 “That’s me,” the child confessed, mortified, to the lady on the rear seat.

45 “Oh, Sewell, stop the car. This is where the child lives. I hate to give her up though.”

46 “Do you wanta keep me?” Isis brightened.

47 “Oh, I wish I could, you shining little morsel. Wait, I’ll try to save you a whipping this
48 time.”

49

1 She dismounted with the gaudy lemon flavoured culprit and advanced to the gate where
2 Grandma stood glowering, switches in hand.

3

4 “You’re gointuh kerchit f’um yo’ haid to yo’ heels m’lady. Jes’ come in heah.”

5 “Why, good afternoon,” she accosted the furious grandparent.

6 “You’re not going to whip this poor little thing, are you?” the lady asked in conciliatory
7 tones.

8

9 “Yes, Ma’am. She wustest lil’ link that ever drawed bref. Jes’ look at mah new table-
10 cloth, dat ain’t never been washed. She done traipsed all over de woods, us dancin’ an’
11 uh prancin’ in it. She done took a razor to me t’day an’ Lawd knows whut mo’.”

12

13 Isis clung to the white hand fearfully.

14

15 “Ah wuzn’t gointer hurt Gran’ma, miss – Ah wuz jus’ gointer shave her whiskers fuh
16 huh ‘cause she’s old an’ can’t.”

17

18 The white hand closed tightly over the little brown one that was quite soiled. She could
19 understand a voluntary act of love even though it miscarried.

20

21 “Now, Mrs. er – er – I didn’t get the name – how much did your table-cloth cost?”

22 “One whole big silvah dollar down at O’landah – ain’t had it a week yit.”

23 “Now here’s five dollars to get another one. The little thing loves laughter. I want her to
24 go on to the hotel and dance in that table-cloth for me. I can stand a little light today – “

25 “Oh yessum, yessum,” Grandma cut in. “Everything’s alright sho’ she kin go, yessum.”

26 The lady went on: “I want brightness and this Isis is joy itself, why she’s drenched in
27 light!”

28

29 Isis for the first time in her life, felt herself appreciated and danced up and down in an
30 ecstasy of jou for a minute.

31

32 “Now, behave yo’seff, Isie, ovah at de hotel wid de white folks,” Grandma cautioned,
33 pride in her voice, though she strove to hide it. “Lawd, ma’am, dat gal keeps me so
34 frackshus, Ah doan know mah haid f’um mah feet. Ah orter comb huh haid, too, befo’
35 she go wid you all.”

36

37 “No, no, don’t bother. I like her as she is. I don’t think she’d like it either, being combed
38 and scrubbed. Come on, Isis.”

39

40 Feeling that Grandma had been somewhat squelched did not detract from Isis’ spirit at
41 all. She pranced over to the waiting motor and this time seated herself on the rear seat
42 between the sweet, smiling lady and the rather aloof man in gray.

43

44 “Ah’m gointer stay wid you all,” she said with a great deal of warmth, and snuggled up
45 to her benefactress. “Want me tuh sing a song fuh you?”

46 “There, Helen, you’ve been adopted,” said the man with a short, harsh laugh.

47

48 “Oh, I hope so, Harry.” She put her arm about the red draped figure at her side and drew
49 it close until she felt the warm puffs of the child’s breath against her side. She looked

- 1 hungrily ahead of her and spoke into space rather than to anyone in the car. “I want a
- 2 little of her sunshine to soak into my soul. I need it.”